

ingediend op **13-U** (2022-2023) – Nr. 1
28 oktober 2022 (2022-2023)

Beleids- en begrotingstoelichting

Justitie en handhaving

Begroting 2023

De volgende tekst is de tekst zoals ingediend
bij de diensten van het Vlaams Parlement

Beleids- en begrotingstoelichting begrotingsopmaak 2023

Justitie en Handhaving

Zuhal Demir

Vlaams Minister van Justitie en Handhaving, Omgeving,
Energie en Toerisme

I. INHOUDSTAFEL

I. INHOUDSTAFEL	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	4
III. SAMENVATTING	5
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	6
1. Transversale en horizontale doelstellingen	6
2. Overkoepelende strategische doelstellingen	7
V. BELEIDSVELD OPGROEIEN	10
Inhoudelijk structurelement JEUGDDELINQUENTIERECHT	10
1.1 Strategische en operationele doelstellingen	10
SD 1: Krachtdadig en responsabiliserend jeugddelinquentiebeleid	10
OD 1.1: Het decreet jeugddelinquentierecht implementeren	10
OD 1.2: Bijkomende initiatieven voor een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers	12
1.2 Budgettair kader voor het begrotingsjaar	14
Inhoudelijk structurelement JUSTITIE EN HANDHAVING	15
1.1 Strategische en operationele doelstellingen – cluster Justitie	15
SD 1: Slachtoffers centraal in het Vlaams beleid	15
SD 2: Maximaal inzetten op het beperken van recidive en het bevorderen van re-integratie	19
OD 2.1: Een zinvol hulp- en dienstverleningsaanbod voor gedetineerden en geïnterneerden op maat	19
OD 2.2: Het elektronisch toezicht als gemeenschapsgerichte straf of maatregel	23
OD 2.3: De rol van de justitiehuisen in de gerechtelijke keten versterken en volop inzetten op indicatiestelling, risicotaxatie en risicomangement.....	25
OD 2.4: Een snelle, kordate en consequente opvolging en responsabiliserende begeleiding van daders	27
OD 2.5: De nodige aandacht voor daders met multi-problematieken	31
OD 2.6: Een structurele aanpak van radicalisering	32
SD 3: Een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand	34
SD 4: Maximale optimalisatie van de werkprocessen	34
OD 4.1: Versterking van de samenwerking van de justitiehuisen en het VCET met justitie, politie, hulpverlening en lokale besturen	34
OD 4.2: Ontwikkeling van een evidence-based beleid	40
OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens	40
OD 4.4: Maximale aanpassing van de organisatie aan de hervormde gerechtelijke arrondissementen	43
1.2 Strategische en operationele doelstellingen – cluster Handhaving	43
SD 1: Het strafrechtelijk en veiligheidsbeleid wordt op elkaar afgestemd	43
OD 1.1: Coördinatie tussen het Vlaams en federaal veiligheidskader	43

OD 1.2: Monitoring en evaluatie van strafrechtelijke en bestuurlijke prioriteiten	44
OD 1.3: Stroomlijnen van het strafrechtelijk- en bestuurlijk handhavingsbeleid	44
OD 1.4: Aanpak inspectiediensten stroomlijnen	44
OD 1.5: De Europese onderzoeken tegen fraude in Vlaamse aangelegenheden coördineren via een interfederaal AFCOS	44
SD 2: Implementatie en uitbreiding kaderdecreet Vlaamse handhaving	45
SD 3: Vlaanderen zet volop in op de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad	45
OD 3.1: Een decretaal kader ontwikkelen om tot een uniforme en gestroomlijnde aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad te komen	45
OD 3.2: Samenwerkingsakkoorden afsluiten voor een vlotte informatiedeling	45
OD 3.3: Inzetten op lokale samenwerkingsverbanden en ondersteuning	46
1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar	47
1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	48
1.3.2. DAB's	56
1.3.3. Overige entiteiten onder gezag	56
1.3.4. Overige entiteiten onder toezicht	56
Inhoudelijk structurelement BESTUURSRECHTSPRAAK	56
1.1 Strategische en operationele doelstellingen	57
SD 1: Uitbouwen van de Vlaamse bestuursrechtspraak als hoeksteen in Vlaanderen	57
OD 1.1: Digitaliseren van de procesvoering bij de Vlaamse bestuursrechtscollages	57
OD 1.2: Verder professionaliseren en optimaliseren van de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscollages	57
OD 1.3: Verder optimaliseren van de bestuursrechtspraakregels	58
OD 1.4: Onderzoeken van de mogelijkheid om te evolueren naar één Vlaams bestuursrechtcollege	58
1.2 Budgettair kader voor het begrotingsjaar	59
1.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	59
1.2.2. DAB's	59
1.2.3. Overige entiteiten onder gezag	59
1.2.4. Overige entiteiten onder toezicht	59
VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD	59
1. Apparaatskredieten	59
2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld	69
VIII. LIJST MET AFKORTINGEN	69
IX. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	71

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Vlaamse justitie.

Het heeft dikwijls een éénzijdige connotatie. Het gaat inderdaad over het opvolgen van verdachten en veroordeelden, en dat op een kordate, maar ook efficiënte manier. Door in te zetten op re-integratie in de samenleving reeds vanuit de gevangenis en daarna vanuit vrijheid onder mandaat bij de justitieuhuizen of het VCET. Door de aanklappende aanpak van de justitieuhuizen, en de vernieuwende inzet met de aanwerving van psychologen, kunnen we daders beter opvolgen en toeleiden tot de juiste hulpverlening.

Maar Vlaamse justitie is ook de strijd aangaan tegen seksueel geweld, tegen intrafamiliaal geweld en kindermishandeling, maar vooral het samenwerkingsverband in deze context. Het samenbrengen van alle partners om deze fenomenen samen aan te pakken. In deze aanpak is de Vlaamse justitie de spilfiguur om al die partners samen te brengen.

Het is ook een verhaal van het bijstaan en voorkomen van slachtoffers. Ervoor zorgen dat zij niet vergeten worden, dat ze eindelijk hun plaats krijgen in het justitieverhaal. Ik wil dat de Vlaamse justitie daar het voortouw in blijft nemen. Het is onze taak, van de overheid, om ze op alle mogelijke manieren verder te helpen. Of dat nu hulp is met juridische vragen via de juridische eerstelijnsbijstand, bijstand bij de gerechtelijke procedures via slachtofferonthaal, ondersteuning in het doorbreken van hun vicieuze cirkel in het kader van familiaal geweld of een luisterend oor en erkenning bieden in het kader van de erkennings- en bemiddelingscommissie.

Vlaamse Handhaving.

Ook daar kan veel over gezegd en geschreven worden. Maar in het Vlaamse overkoepelende kader, zie ik handhaving vooral als het samenbrengen van informatie van verschillende inspectiediensten en het opzetten van een uniform werkkader. Vlaanderen staat het dichtst bij de lokale besturen en moet dat ook zo verder zetten in het kader van zijn bestuurlijke handhaving, zeker in het kader van de strijd tegen georganiseerde misdaad. Vlaanderen heeft de tools in handen om de informatiepositie van die lokale besturen te versterken en we zullen dat de komende jaren ook doen.

2023 wordt een bijzonder jaar. Het laatste volledig werkingsjaar van deze legislatuur, waarbij ik alles op alles zal zetten om Vlaanderen te laten bevestigen als volwaardige justitie en handhavingspartner.

III. SAMENVATTING

Met dit document leg ik de beleids- en begrotingstoelichting 2022-2023 voor aan het Vlaams Parlement. Het is een doorvertaling van mijn beleidsnota Justitie & Handhaving 2019-2024 en een verderzetting van mijn beleid van de afgelopen jaren. Ik volg de structuur van de beleidsnota, met inbegrip van de daarin opgenomen strategische en operationele doelstellingen.

Op 1 januari 2022 ging het Agentschap Justitie en Handhaving van start. Vanuit deze nieuwe entiteit waar alle bevoegdheden wat betreft Justitie & Handhaving, met uitzondering van het jeugddelinquentierecht, samen komen, wil ik een coherent, effectief en efficiënt beleid voeren. Centraal daarbij staat:

- ♦ het besteden van bijzondere aandacht aan slachtoffers door de tussenkomsten van slachtofferonthaal te optimaliseren en nog meer tegemoet te komen aan de noden van slachtoffers.
In 2023 zal ik ook verder inzetten op slachtofferonthaal, onder meer tijdens het proces van de aanslagen van Zaventem en Maalbeek.
- ♦ het inzetten op de juiste opvolging, binnen en buiten de gevangenis, om daders te responsabiliseren en recidive te verminderen en dus nieuwe slachtoffers te voorkomen.
In 2023 zorg ik voor een tussentijdse evaluatie en eventuele bijstellingen van het STRAP, het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld en in samenwerking met collega-minister van Binnenlands Bestuur, het actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie. Ik zet ook in op de optimalisatie van elektronisch toezicht als steeds vaker toegepaste alternatieve vorm van bestraffing, de implementatie van risicotaxatie en risicomangement binnen de justitiehuisen en de verfijning van bestaande en voorbereiding van nieuwe opdrachten tot korte opvolging van daders.
- ♦ het uitbouwen van een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand.
Vanaf 2023 zullen de commissies voor juridische eerstelijnsbijstand voor het eerst volgens een uitgetekende meerjarenplanning 2023-2025 werken. Ik volg de uitvoering van nabij op.
- ♦ het versterken van de samenwerking van justitiële diensten, politie, hulpverlening en lokale besturen.
In samenwerking met diverse partners, waaronder collega-minister van Welzijn, zorg ik ervoor dat in de loop van 2023 elke Vlaamse regio over een operationeel IFG-centrum beschikt.
- ♦ het uitbouwen van een sterk digitaal en innovatief verhaal waarbij toepassingen zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd.
Een digitaal platform voor werkstraffen, een e-platform voor het VCET, een e-portaal voor slachtoffers, een digitaal dossieropvolgingssysteem voor de FJC's, een vernieuwing van de enkelbanden en het achterliggende dossiersysteem, het uitbouwen van een Vlaams handhavingsplatform, enzovoort... het staat allemaal op de radar in 2023.
- ♦ het bewerkstelligen van een coherent algemeen Vlaams handhavingsbeleid in uitvoering van het kaderdecreet bestuurlijke handhaving waarbij uitwisselen van informatie tussen handhavingsdiensten een belangrijke pijler vormt.
In 2023 zet ik volop in op de implementatie van het nieuwe Kaderdecreet Vlaamse Handhaving.

Ook in het jeugddelinquentiebeleid zet ik slachtoffers centraal en zorg ik dat zij ten allen tijde worden bijgestaan en voldoende worden geïnformeerd. Samen met de minister van Welzijn werk ik verder aan de uitvoering van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht en monitor ik de effecten daarvan op het terrein. De benodigde opvangcapaciteit en een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers wordt uitgebouwd om de toekomstige uitdagingen aan te gaan. Ik zal actie ondernemen voor jongeren op de overgang van minder- naar meerderjarigheid zodat ook voor deze doelgroep de opvolging en begeleiding adequaat kan verlopen.

Voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges tenslotte, neem ik eveneens initiatieven met het oog op professionalisering en efficiëntiewinst. Ik zet verder in op de digitalisering van de procesvoering, een verdere verkorting van de doorlooptijd en het verder operationaliseren van de evolutie naar één Vlaams bestuursrechtcollege.

TOTAAL – JUSTITIE EN HANDHAVING, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2022	156	0	0	11.611	12.238
Bijstelling BO 2023	- 156	0	0	4.802	5.189
BO 2023	0	0	0	16.413	17.427

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

1. Transversale en horizontale doelstellingen

1.1. Strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden

Het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025 werd goedgekeurd op 13 november 2020 en is in volle uitvoering. Over alle beleidsdomeinen heen werden er zo 53 acties geformuleerd die moeten bijdragen tot een veiligere samenleving aan de hand van een betere re-integratie. Na twee werkingsjaren zijn er van die 53 acties momenteel 44 lopende, zijn er twee afgerond en zullen er nog zeven opgestart worden. In 2023 is het plan bovendien halfweg en is het dus ook tijd voor een evaluatie. Dit doe ik samen met de Gemengde Commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken departementen en agentschappen, evenals van de hulp- en dienstverlenende organisaties uit de betrokken beleidsdomeinen¹ en mijn collega-vakministers. Op basis daarvan stuur ik het strategisch actieplan bij en voeg ik nieuwe maatregelen toe waar nodig.

¹ Telkens één vertegenwoordiger van de afdeling Welzijn en Samenleving en de afdeling Justitiehuzen van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, het departement Onderwijs en Vorming, het departement Werk en Sociale Economie, het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, het agentschap Zorg en Gezondheid, het agentschap voor Personen met een Handicap, het agentschap Wonen-Vlaanderen, Sport Vlaanderen, de Vlaamse dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, de Centra Algemeen Welzijnswerk, Vlaams Ondersteuningscentrum Volwassenenonderwijs, De Rode Antraciet vzw en Zorgnet Icuro.

1.2. Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld

Intussen twee jaar geleden keurde de Vlaamse Regering op mijn initiatief het eerste Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024 goed. Voor een integrale aanpak van de problematiek vroeg ik de collega's om vanuit de verschillende betrokken sectoren, namelijk welzijn, gelijke kansen, onderwijs, cultuur, jeugd, media, binnenlands bestuur, integratie en inburgering en sport engagementen aan te gaan in de strijd tegen seksueel geweld. Als coördinerend minister roep ik elk half jaar de betrokken kabinetten bij elkaar om een stand van zaken op te maken, afstemming te zoeken en eventuele problemen aan te kaarten. Eind 2022 is de uitvoering van het plan halfweg en is het wederom tijd voor een evaluatie. Daarbij kijk ik met de collega-ministers niet enkel naar de uitvoering van het plan, maar ga ik na waar er nieuwe noden en bijstellingen nodig zijn. Bestaande acties kunnen gewijzigd worden en nieuwe kunnen worden toegevoegd. Aan mijn collega-vakministers heb ik alvast gevraagd om na te denken over nieuwe maatregelen met bijzondere aandacht voor specifieke doelgroepen zoals personen met een handicap, LGBTQI+ en mannen. Ook rond seksueel geweld in het uitgaansleven zal ik, samen met collega minister van Gelijke Kansen en Binnenlands Bestuur nieuwe acties opnemen binnen het plan. Zowel de evaluatie als het geüpdatete plan zal dit najaar aan het parlement bezorgd worden.

1.3. Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie

In 2020 maakte ik samen met collega-minister van Binnenlands Bestuur een nieuw actieplan op ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie. Het trad in werking in 2021 en bevat acties tot 2024. Een tussentijdse evaluatie in 2023 via het Vlaams Platform Radicalisering zal aangeven of alle voorziene acties op schema zitten en of bijsturing eventueel nodig is.

1.4. Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan

Als Vlaams minister van Justitie en Handhaving wil ik uiteraard ook aandacht schenken aan de rechten van kinderen en jongeren. Het engagement dat ik reeds in het actieplan ter bestrijding van seksueel geweld nam om de Kindreflex uit te rollen binnen de justitiehuzen werd dan ook herhaald in het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan. Met deze methodiek reik ik de justitieassistenten tools aan om binnen hun begeleidingen oog te hebben voor de veiligheid van kinderen en hiermee aan de slag te gaan als er sprake is van een verontrustende situatie. Na de basis- en vervolgopleiding die de justitieassistenten volgden, wordt in 2023 de kennis verder verankerd binnen de organisatie.

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

2.1 Institutionele hervormingen

Op vraag van zowel Vlaanderen als de Franse Gemeenschap besliste het Overlegcomité op 23 maart 2022 om een ambtelijke werkgroep op te richten rond justitie, ter voorbereiding van een eventuele Zevende Staatshervorming.

De werkgroep bespreekt diverse knelpunten, mogelijke oplossingen en een toekomstvisie met betrekking tot de huidige bevoegdheidsverdeling, gaande van bestuurlijke handhaving, tot strafuitvoering en administratieve bestuursrechtscolleges. De Vlaamse justitie wordt immers dagelijks geconfronteerd met problemen veroorzaakt door een gebrekkige bevoegdheidsverdeling.

Er zijn bijvoorbeeld een heel aantal knelpunten in de afstemming tussen het bepalen van de opdrachten van de justitiehuizen en het elektronisch toezicht (federale bevoegdheid) en de organisatie van deze opdrachten (gemeenschapsbevoegdheid). De Gemeenschappen dienen tijdig en volwaardig betrokken te worden bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving of bepaalde beleidsintenties die een impact hebben op onze uitvoeringscapaciteit. De toepassing van alternatieve straffen kent een sterke opmars in de afgelopen jaren en dit zal wellicht in de toekomst alleen maar toenemen door verschillende federale initiatieven. Verderop sta ik bijvoorbeeld stil bij de wet betreffende de externe rechtspositie, het vaker toepassen van elektronisch toezicht ter vervanging van korte gevangenisstraffen of in het kader van de voorlopige hechtenis en pilootprojecten of innovatieve projecten binnen bepaalde rechtbanken en parketten...

De opdrachten voor de justitiehuizen blijven dus stijgen. Zo werden er in 2021 33.268 nieuwe opdrachten ontvangen binnen de justitiehuizen, ten opzichte van 27.660 nieuwe dossiers in 2020. Dit is een stijging van 20% op 1 jaar tijd. In 2022, tot en met juli, ontvingen de justitiehuizen reeds 20.938 dossiers. Indien deze tendens zich verderzet wordt 2022 opnieuw een recordjaar voor het aantal binnenkomende opdrachten voor de justitiehuizen. Net zoals de Vlaamse justitiehuizen wordt ook het VCET geconfronteerd met een sterke stijging in de opdrachten, ik ga hier verder op in bij *OD 2.2 Het elektronisch toezicht als gemeenschapsgerichte straf of maatregel*.

In totaal heeft Vlaanderen meer dan 37.000 mandaten bij de justitiehuizen en het VCET samen tegenover ongeveer 6000 gedetineerden in Vlaamse gevangenissen. Op één jaar tijd kreeg Vlaanderen te maken met een stijging van meer dan 6000 mandaten bij de justitiehuizen en het VCET samen. Dat betekent dat wij op één jaar tijd bij wijze van spreken met een grotere stijging te maken krijgen dan de volledige Vlaamse gevangenispopulatie. Daartegenover staat echter geen tijdige en evenredige federale financiële vergoeding. De dotatie volgt niet tijdig noch houdt deze rekening met de zwaarte van de mandaten. Maar Vlaanderen kan niet zomaar bedden bij plaatsen zoals in een gevangenis. Nee, Vlaanderen moet extra enkelbanden aankopen maar vooral extra personeel aanwerven op het terrein om die instroom op te kunnen vangen om niet in een straatje van straffeloosheid terecht te komen. En Vlaanderen investeert ook zelf om dat te voorkomen. De voorbije twee jaar heb ik reeds 260 mensen op het terrein bij aangeworven, bij zowel de justitiehuizen als bij het VCET. Ik heb opnieuw middelen bij gevraagd in de huidige begrotingsronde om nog eens 60 mensen op het terrein bij te kunnen aanwerven, om ervoor te zorgen dat we die massale instroom kunnen blijven opvangen. Het is nochtans de taak van de federale regering om haar dotatiesysteem tijdig aan te passen zodat Vlaanderen tijdig kan anticiperen op deze sterke stijging. Want in de tussentijd blijft het federale discours, via gesprekken met magistraten, via de pers, via verschillende wetsinitiatieven, dat er zoveel mogelijk op alternatieve straffen moet ingezet worden. Via de bovenstaande werkgroep wil ik dan ook ijveren om het dotatiesysteem aan te passen.

Daarnaast werkt Vlaanderen ook met een gesloten enveloppe van federale subsidies om werkstraffen, gedragstrainingen of een behandeling voor justitiabelen te financieren. Wanneer de opdrachten van de justitiehuizen stijgen, stijgen de subsidies rond de dienstverlening of behandeling in het kader van een gerechtelijke maatregel momenteel niet mee. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de werkstraf die enorm is toegenomen, zoals geduid bij *OD 2.4 Een snelle, kordate en consequente opvolging en responsabiliserende begeleiding van daders*, maar waar de federale subsidiemiddelen voor de prestatieplaatsen hetzelfde zijn gebleven. En ook hier, om te grote achterstanden te vermijden, komt Vlaanderen tussen. Ik heb reeds éénmalig 2 miljoen euro geïnvesteerd in 2021 en 2022 om extra prestatieplaatsen op te richten, en heb ook op de begroting van 2023 1.2 miljoen euro voorzien om die prestatieplaatsen te verlengen.

Naast het knelpunt inzake de financiering is het subsidielandschap ook gewoon bijzonder complex. De bevoegdheid om samenwerkingspartners te subsidiëren, behoort integraal aan één overheid toe te komen.

De werkgroep buigt zich ook over de nood aan een betere samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de federale staat en het uitwerken van een gezamenlijke visie over detentie. Niet alleen over het hulp- en dienstverleningsaanbod maar evenzeer over de beveiliging, de infrastructuur en de modaliteiten van de uitvoering van detentie. Bij de uitwerking van nieuwe gevangnissen is de input vanuit hulp- en dienstverlening onmisbaar wil de infrastructuur en het detentiebeleid geschikt zijn voor de organisatie van het aanbod aan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. De Vlaamse overheid dient dan ook betrokken te worden bij het opstellen van de bepalingen die uitvoering geven aan de basiswet en die implicaties hebben voor het beleid en de dienstverlening van de Vlaamse Gemeenschap. Dat gebeurt onvoldoende. Daarnaast dient Vlaanderen meer betrokken te zijn bij het beleid in de gevangnissen zelf. Bij stakingen, personeelstekort en overbevolking mag de hulp- en dienstverlening niet het eerste zijn wat geschrapt wordt gezien het belang ervan voor een succesvolle re-integratie van de gedetineerden in de maatschappij.

Ook voor wat betreft het Vlaamse handhavingsbeleid speelt de afhankelijkheid van het federale niveau. Zo is de strafrechtelijke vervolging van Vlaamse misdrijven volledig afhankelijk van het parket. Dit leidt in de praktijk tot een hoge seponeringsgraad. Omdat de politieke verantwoordelijkheid bij een federale minister ligt, beschikken de parlementen van de deelstaten niet over de mogelijkheid om een (rechtstreekse) controle uit te oefenen op het strafrechtelijke beleid rond hun eigen decreten. Vlaanderen stelt tevens vast dat de politie steeds vaker het toezicht op Vlaamse regelgeving en de opsporing van Vlaamse misdrijven afhankelijk stelt van het bieden van financiële compensaties. Daarnaast zouden strafrechtelijke geldboetes voor Vlaamse misdrijven moeten toekomen aan de Vlaamse overheid, zodat deze middelen kunnen ingezet worden voor bestuurlijke handhaving van de inspectiediensten alsook bij tussenkomst van Vlaamse diensten voor bijvoorbeeld opruiming bij milieumisdrijven.

Ook bij de Dienst van de Bestuursrechtscolleges zou een uitbreiding van de bevoegdheden van de Raad voor Vergunningsbetwistingen tot meer homogeniteit leiden en de huidige federale doorlooptijden doen verlagen. Op tafel van de werkgroep ligt ook de integratie van bestaande Vlaamse bestuursrechtscolleges, en de evolutie naar een afzonderlijke rechterlijke macht.

Uit de werkzaamheden van deze werkgroep concludeer ik dat deze een overzicht geeft aan het politieke niveau van die thema's die eventueel aan bod kunnen komen in het kader van een volgende Staatshervorming. In de tussentijd biedt het ook de mogelijkheid dat er tussen de verschillende entiteiten wederzijds inzicht kan ontstaan over de redenen waarom de ene of de andere overheid een thema ter discussie stelt.

V. BELEIDSVELD OPGROEIEN

Inhoudelijk structurelement JEUGDDELINQUENTIERECHT

In het kader van het jeugddelinquentiebeleid geef ik, in samenwerking met mijn collega-minister van Welzijn, uitvoering aan het decreet jeugddelinquentierecht en monitor ik de effecten daarvan op het terrein. De benodigde opvangcapaciteit en een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers wordt uitgebouwd om de toekomstige uitdagingen aan te gaan.

1.1 Strategische en operationele doelstellingen

SD 1: Krachtadig en responsabiliserend jeugddelinquentiebeleid

Binnen het Vlaams justitiebeleid maak ik werk van een snelle, kordate en consequente opvolging van diegenen die de regels overtreden. Ook als het om minderjarigen gaat. Hierbij focus ik op responsabilisering en het beperken van recidive, door in te zetten op begeleiding en het aanbieden van aangepaste mogelijkheden tot re-integratie.

OD 1.1: Het decreet jeugddelinquentierecht implementeren

Als Vlaams minister van Justitie en Handhaving werk ik, in samenwerking met de minister van Welzijn, verder aan de implementatie van het decreet jeugddelinquentierecht. In 2023 zal er een verdere uitbreiding gebeuren van het aantal plaatsen in de gemeenschapsinstellingen. De nieuwbouwwerken van de gemeenschapsinstelling De Grubbe te Everberg zijn ondertussen afgerond en zal voor een stijging van 45 naar 80 plaatsen zorgen in het voorjaar van 2023.

Naast deze bijkomende capaciteit innoveren we de inhoudelijke werking van de reacties op jeugddelinquentie en verhogen we de aandacht voor slachtoffers in de zogenaamde "fase 2" dat onder impuls van mezelf en mijn collega-minister van Welzijn in maart 2023 zal uitgerold worden. Concreet betekent dit o.a. dat de verduidelijkingen die we via aanpassingen aan het decreet realiseerden op het terrein zullen realiseren. We verduidelijkten onder andere voor welke zware misdrijven minderjarigen van 12 tot 16 jaar een langdurige gesloten begeleiding kunnen opgelegd krijgen, zijnde voor levensdelicten, oorlogsmisdrijven, terroristische misdrijven en alle vormen van verkrachting. Deze misdrijven behoren tot de zwaarste categorieën van misdrijven, ook als minderjarigen ze plegen. Hiermee zetten we ook het perspectief en de belangen van slachtoffers versterkt mee op de agenda.

Tevens zullen we, eveneens in maart 2023 in de "fase 2", de vernieuwde werking van de gemeenschapsinstellingen in Vlaanderen realiseren. Hiervoor legden we de nodige besluiten al voor aan de Vlaamse regering. We zetten versterkt in op capaciteit, inhoud en infrastructuur. In de gemeenschapsinstellingen wordt daarnaast ook een versterkte focus ingebracht op het werken met gezinnen, ouderlijke verantwoordelijkheid, de verbinding met lokale ketenaanpak en externe partners zoals geestelijke gezondheidszorg. Dit alles in een onderbouwd forensische aanpak met aandacht voor risicotaxatie en veiligheid binnen de gesloten oriëntatie en begeleiding. De noodzakelijke begeleiding die er komt bij langdurige opsluiting moet de jongeren voldoende begeleiden zodat ook zij nadien succesvol terug kunnen re-integreren in de maatschappij.

Mijn collega-minister van Welzijn staat in voor de financiering, organisatie en uitbreiding van de capaciteit van de gemeenschapsinstellingen, ik bewaak mee de uitrol ervan en stuur bij waar nodig, samen met de minister van Welzijn, via een monitoring van de in-, door- en uitstroom van de gemeenschapsinstellingen. In

2023 wordt dan ook, op initiatief van mijn collega-minister voor Welzijn, de ingezette operationalisering van de 150 bijkomende plaatsen 'veilig verblijf' in het private aanbod verdergezet. Deze uitbreiding liep door corona en omwille van bouwtechnische problemen bij een aantal initiatiefnemers vertraging op, waardoor de uitrol van fase 2 van september 2022 naar maart 2023 moest uitgesteld worden. Het is dus van groot belang om deze bijkomende capaciteit richting het voorjaar 2023 verder te operationaliseren en door te starten. Dit betekent dat we dan ook eindelijk gevolg gaan kunnen geven aan het scheiden van daders en slachtoffers in de geslotenheid. Hierdoor zullen jongeren in een problematische leefsituatie of minderjarige slachtoffers van een misdrijf (bijvoorbeeld van mensenhandel/tienerpooiers) niet meer noodgedwongen in de gemeenschapsinstellingen terecht komen.

Vlaanderen kende historisch gezien een structureel plaatsgebrek binnen de gemeenschapsinstellingen. Met de uitbreiding van de capaciteit, zoals hierboven vermeld, en de invoering van het project kortverblijf in de gemeenschapsinstellingen, behoorde dit structureel plaatsgebrek definitief tot het verleden. In 2023 volgen we dan ook de integratie van het project kortverblijf in de vernieuwde werking van de gemeenschapsinstellingen verder op. De positieve effecten hiervan op de capaciteit, door het daadkrachtig en kort op de bal optreden, heeft niet alleen betrekking op het terugdringen van de onuitvoerbare beschikkingen, maar kan er ook toe bijdragen dat jongeren zich ervan zullen weerhouden nieuwe misdrijven te plegen. We verlengden daarom nogmaals het project kortverblijf en zullen deze positieve effecten met de uitrol van fase 2 in 2023 verankeren.

In het kader van bovenstaande is het belangrijk dat we deze nieuwe beleidsweg en uitvoering van het decreet op een juiste manier gaan monitoren en evalueren. Het onderzoek door het Steunpunt WVG "Monitoring en evaluatie van het decreet jeugddelinquentierecht" werd eind 2021 afgerond en we bereidden in 2022 op basis hiervan een eerste evaluatie van het decreet voor. Ik bekijk hiertoe samen met mijn collega-minister van Welzijn wat er allemaal in de eerste drie jaren al gerealiseerd is, wat de impact van het decreet is en of er lacunes zijn waaraan nog tegemoet moet worden gekomen. We koppelen deze eerste evaluatie ook aan een permanente monitoring van het decreet aan de hand van indicatoren en parameters waarmee we het gevoerde beleid inzake jeugddelinquentie constant kunnen onderbouwen en de gewenste maatschappelijke effecten kunnen versterken en eventuele ongewenste effecten kunnen bijsturen. Het arsenaal aan maatregelen dat we aanbieden aan de jeugdmagistraten, via het jeugddelinquentierecht, kan ook maar effect hebben, als ze ook goed uitgewerkt zijn op Vlaams niveau. Het onderzoek naar recidive en naar het proces van het stopzetten van delinquent gedrag inzake trajecten van minderjarigen in het jeugddelinquentierecht werd eind 2022 afgerond en gaf al gevolg aan een meer permanente monitoring van het jeugddelinquentierecht. Door het initiëren van permanent onderzoek en monitoring van recidive in trajecten jeugddelinquentie willen we dit effect ook via concrete acties in kaart brengen.

Naast een nieuw beleid rond minderjarige daders, voert het decreet ook een nieuwe aanpak door naar slachtoffers van minderjarige daders toe. Bij ernstige strafzaken met volwassenen daders wordt de Dienst Slachtofferonthaal van de justitiehuisen systematisch gevat door het parket om slachtoffers te informeren tijdens de strafuitvoering. Bij jeugddelicten merkten we dat dat tot nu toe minder structureel verliep. Maar slachtoffers zijn slachtoffers, of ze nu het slachtoffer zijn van een minderjarige of meerderjarige dader. Slachtoffers van minderjarige daders moeten dus vanzelfsprekend dezelfde zorg en aandacht krijgen als slachtoffers van volwassen daders, zoals ook de COL 16/2012 hierin geen onderscheid maakt. Het College van procureurs-generaal heeft daarom op mijn vraag deze COL in herinnering gebracht bij de jeugdparquetten zodat de dienst slachtofferonthaal in alle dossiers gevat wordt. Slachtoffers of hun nabestaanden moeten van bij het

begin beter op de hoogte gebracht worden over het traject dat zal volgen, maar ook bij een herziening of een beëindiging van een maatregel door de jeugdrechter moeten slachtoffers dit zo snel mogelijk weten. Daarom brachten we in 2022, in uitvoering van artikel 16 van het decreet inzake het informeren van slachtoffers, een besluit op de Vlaamse Regering, dat het mogelijk maakt om slachtoffers te informeren bij een herziening van een maatregel of sanctie die door de jeugdrechter werd opgelegd. Dat betekent bijvoorbeeld als de straf van de dader in de gemeenschapsinstelling afgerond is en die een ander traject krijgt opgelegd, slachtoffers daar van op de hoogte worden gebracht, dat hun dader weer vrij kan rondlopen. We duiden dus, net zoals bij volwassenen, de dienst slachtofferonthaal aan om deze taak op zich te nemen, wanneer zij gevat zijn. Ook bij mogelijke ontsnappingen uit de gemeenschapsinstellingen, zal slachtofferonthaal instaan voor het verwittigen van de slachtoffers, zodat slachtoffers niet in de krant moeten ontdekken dat hun dader ontsnapt is. In 2023 maken we hier opvolgend werk van een operationeel traject met alle stakeholders, want ook andere (federale) actoren binnen de keten van het jeugddelinquentierecht moeten hun verantwoordelijkheid naar slachtoffers toe opnemen: samen met het openbare ministerie en de (griffies van) de jeugdrechtbank, de jeugdparquetten, de dienst slachtofferonthaal en de diensten binnen Opgroeien zorgen we er in 2023 voor dat slachtoffers meer en beter geïnformeerd worden, ook dus naar aanleiding van ernstige feiten gepleegd door minderjarigen.

OD 1.2: Bijkomende initiatieven voor een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers

Om de effectiviteit van de opgelegde maatregelen zoals bepaald in het decreet jeugddelinquentierecht, te meten, zet ik, samen met collega-minister van Welzijn, systematisch in op onderzoek naar interventies in jeugddelinquentie. Op basis van de resultaten en aanbevelingen van de in het najaar van 2022 afgeronde onderzoeken naar de ambulante reacties, de zogeheten delictgerichte contextbegeleiding, en de ketenaanpak Kompas+ te Antwerpen, werken we in 2023 verder aan het stimuleren van praktijken en een 'what works'-benadering voor jeugddelinquentie.

Met het verder inzetten op wetenschappelijk onderzoek stimuleren we de ontwikkeling naar methodieken, modellen en interventies, ondersteunen we het werkveld in de ontwikkeling van goede praktijken en maken we vergelijkingen naar wat werkt mogelijk. Het is ook van belang dat we goede praktijken op een duidelijke, aantrekkelijke en interactieve manier ontsluiten.

De interventiedatabank voor goede praktijken heb ik in 2022 gelanceerd. In 2023 bouwen we het aantal goede praktijken samen met het werkveld en de wetenschap verder uit en voeden zo systematisch de overzichtelijke en toegankelijke interventiedatabank. We versterken hiermee bestaande initiatieven inzake kennisontwikkeling en kennisdeling.

Ik zet samen met de magistratuur het lik-op-stuk beleid verder voor kleinere en veelvoorkomende criminaliteitsvormen, zijnde Sectie M en Plan S in Limburg en Project SAMEN in Mechelen (en bij uitbreiding Antwerpen en Neteland) die dergelijke criminaliteitsvormen snel willen afhandelen door hen na vating onmiddellijk voor te leiden voor de rechtbank en daar ook snelle en gepaste maatregelen op te leggen. De uitbreiding van Sectie M naar jeugddelinquentie is voorzien voor 2023. Voor het overige bespreek ik deze projecten verder in OD 2.4.

Verder zet ik samen met collega-minister van Welzijn de ketenaanpak in het kader van jeugddelinquentie voort, zoals Kompas+ in Antwerpen en nog 4 lokale projecten in Kortrijk, Gent, Mechelen, Genk. Inzake KOMPAS+, een multidisciplinaire samenwerking dat bouwt aan een effectieve hulp- en

dienstverlening voor jonge delictplegers en hun context, een doelgerichte informatiedoorstroming en een aanklampende regie, hebben we in 2022 het bestaande samenwerkingsprotocol tussen de verschillende ketenpartners geactualiseerd en uitgebreid. KOMPAS+ start op in de minderjarigheid, maar zet dankzij de inzet van een extra casusregisseur, die ik gesubsidieerd heb, door tot in de meerderjarigheid volgens een afgesproken transitieplan. Samen bundelen we onze krachten om deze jongeren opnieuw verantwoordelijkheden te laten opnemen in hun leven en te werken aan een goede basis voor de toekomst.

In het najaar van 2022 ontvangen we de eerste resultaten van het wetenschappelijk onderzoek naar de lokale ketenaanpak Kompas+, dat ik geïnitieerd heb. Hiermee beogen we Kompas+ evidence-based te onderbouwen en bekijken op basis daarvan een verdere uitrol in Vlaanderen. Want bestraffen is belangrijk, maar verder opvolgen om recidive te voorkomen en nieuwe slachtoffers te maken, is minstens even belangrijk.

Ook bij jeugddelinquenten moet ook de overgang van minder- naar meerderjarigheid adequater gebeuren. Want crimineel gedrag en/of achterliggende problematieken stoppen niet op 18 jaar. We namen hiertoe verschillende initiatieven. Het decreet voorziet in een verhoging van de maximumleeftijd tot 23 jaar ook voor de gesloten begeleiding (in uitzonderlijke gevallen tot 25 jaar), hierdoor zullen jongeren bij ernstige feiten langer kunnen opgevolgd worden. De sanctie van de gesloten begeleiding van maximaal twee, vijf of zeven jaar kan duren tot de leeftijd van 25 jaar in geval ze wordt opgelegd aan een minderjarige van 16 of 17 jaar. Een minderjarige kan vanaf 16 jaar ook uithandengegeven worden door de jeugdrechter en berecht worden volgens het (volwassen) strafrecht.

Verder wil ik in 2023 ook werk maken van het in uitvoering stellen van de voorziene terbeschikkingstelling zoals opgenomen in het decreet. Want de maatschappij heeft, net zoals bij volwassenen, ook soms baat bij de verdere opvolging van gevaarlijke minderjarige met achterliggende psychische problemen. Op basis van een grondige juridische analyse, uitgevoerd in 2022, nemen we initiatief om in samenwerking met de federale overheid voor zeer ernstige feiten gepleegd in de minderjarigheid een langdurige opvolging en begeleiding via een terbeschikkingstelling te voorzien.

Verder neem ik ook de onverjaarbaarheid van bepaalde misdrijven, zoals zedenmisdrijven jegens minderjarigen, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de mensheid, en lange verjaringstermijnen voor andere zware misdrijven over in het jeugddelinquentierecht. Zo kan een minderjarige ook opgevolgd worden na zijn of haar 23 of 25 jaar. Bij een laattijdig ontdekt misdrijf moet er echter ook een mogelijkheid zijn om de dader te bestraffen, opvolgen of te begeleiden. Denk maar aan zedenmisdrijven waarbij slachtoffers er heel lang overdoen om aangifte te doen, of aan oorlogsmisdrijven door jonge Syriëstrijders die pas terug komen na x aantal jaar. Of zelfs nog een recente gebeurtenis waarbij een man gestorven was door een brandstichting door minderjarigen, dat jarenlang niet ontdekt werd. Enerzijds is er ook nood aan genoegdoening voor de maatschappij bij dergelijke misdrijven maar moeten we onze samenleving ook gewoon behoeden voor bijkomende slachtoffers. De federale wetgever maakt qua verjaringstermijn geen enkel onderscheid tussen meerder- of minderjarige daders. In 2023 zal het jeugddelinquentiedecreet hierop aangepast worden. Het is dus van groot belang dat de opvolging en begeleiding tijdens de minderjarigheid kunnen doorlopen tijdens de jongvolwassenheid. Bij minderjarigheid vallen ze onder de diensten van mijn collega minister van Welzijn, bij meerderjarigheid gaan ze voor opvolging over naar de justitiehuisen, die onder mijn bevoegdheid ressorteren. Tussen beide diensten zullen er dus afspraken gemaakt worden om die overgang zo vlot mogelijk te laten verlopen, zodat er geen lacunes zijn. Ook met de federale minister van

justitie zullen er afspraken gemaakt worden in het kader van een eventuele opname in het gevangeniswezen.

Tenslotte heb ik samen met het Parket van Antwerpen de Jongerenopvolgingskamer (JOK) opgericht en het project voorlopig verlengd in 2022, omdat er na het eerste opstartjaar nog geen grondige evaluatie kon plaatsvinden. In 2022 zal er wel een volwaardige evaluatie naar efficiëntie en effectiviteit plaatsvinden teneinde het project opnieuw te verlengen, zodat er voor deze jongvolwassenen op de overgang van minder- naar meerderjarigheid een lik-op-stukbeleid kan gevoerd worden. De JOK is een gespecialiseerde kamer binnen de rechtbank van eerste aanleg die de mogelijkheid biedt aan de beklaagde om – onder toezicht van deze kamer – met begeleiding/ondersteuning van hulpverlening aan zijn of haar problematieken te werken. Er wordt een traject uitgestippeld waarbij de beklaagde zich zes tot tien maanden aan enkele voorwaarden dient te houden. Zowel hulpverlening met betrekking tot de feiten (daderinzicht en slachtofferinzicht) als levensdomeinen zoals huisvesting, opleiding, werk, leefomgeving, psychisch welzijn,... kunnen worden opgenomen in de voorwaarden. Na afloop van het traject volgt een straf op maat. De idee is om jongeren met schuldinzicht en een hulpvraag uit het klassieke strafstelsel te lichten zodat ze aan hun re-integratie kunnen werken nog vooraleer er sprake is van een eindvonnis.

1.2 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Wat de middelen voor het beleid rond jeugddelinquentie betreft, verwijs ik naar de beleids- en begrotingstoelichting van mijn collega-minister Crevits met wie ik deze bevoegdheid deel.

VI. BELEIDSVELD JUSTITIE EN HANDHAVING

Inhoudelijk structurelement JUSTITIE EN HANDHAVING

Het beleidsveld Justitie en Handhaving is tweeledig. De cluster Justitie omvat doelstellingen rond de justitiehuizen, het VCET, de juridische eerstelijnsbijstand, de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden, de ketenaanpak en de Family Justice Centers. De cluster Handhaving omvat de doelstellingen rond het Vlaams Handhavingsbeleid, met name het veiligheidsbeleid, het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving en de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad.

Zoals reeds hierboven vermeld heb ik de laatste jaren ingezet op een stevige terreinversterking om de instroom van mandaten op te kunnen vangen. Er werden maar liefst 260 extra mensen op het terrein aangeworven, waarvan 100 gedurende het afgelopen jaar in 2022. Dit betekent vooral een extra inzet op slachtofferonthaal en daderbegeleiding, alsook voor het VCET ter opvolging van justitiabelen met een enkelband. Ook op de begroting van 2023 werd een extra personeelsinjectie van 4.2miljoen gevraagd als prefinanciering van de dotatie, zodat ik in 2023 nog eens 60 extra justitieassistenten en personeel voor het VCET kan aanwerven gezien er ook in 2022 sprake was van een blijvende toestroom van alternatieve straffen.

1.1 Strategische en operationele doelstellingen – cluster Justitie

SD 1: Slachtoffers centraal in het Vlaams beleid

Op 5 december start het proces van de aanslagen op Zaventem en Maalbeek van 22 maart 2016. Bij de aanslagen zijn er 32 mensen om het leven gekomen en raakten een 300-tal mensen gewond. Er zijn dan ook honderden slachtoffers en nabestaanden die het proces willen volgen. Het is de taak van mijn diensten slachtofferonthaal om deze slachtoffers hierin bij te staan. Ook in de aanloop van het proces deden ze dat.

Zo stonden ze al een 700-tal mensen bij, bijvoorbeeld bij ontmoetingen met de wetsgeneesheren of de identificatiedienst van de slachtoffers, bij de teruggave van persoonlijke voorwerpen die in beslag waren genomen en bij het bekijken van de bewakingsbeelden van de aanslagen. Het afgelopen jaar hebben mijn diensten zich daarnaast ook volop voorbereid op de effectieve start van het proces. Zo werden de slachtoffers door mijn diensten niet enkel op regelmatige basis geïnformeerd over het aanbod van de dienst slachtofferonthaal, het verloop van de procedure, hun rechten als partij zoals de inzage in het dossier maar werden ze ook bevraagd naar hun noden en behoeften gekoppeld aan het proces. Een ander belangrijk onderdeel in deze voorbereiding was de organisatie van twee plaatsbezoeken voor de slachtoffers op de site Justitia. Dit bezoek bood slachtoffers enerzijds de mogelijkheid zicht te krijgen op de verschillende (zittings)zalen en op het lokaal dat speciaal voor hen wordt voorzien zodat ze zich tijdens het proces even kunnen terugtrekken. Anderzijds kregen ze er nog wat meer informatie over het verloop van het proces. Bovendien is het ook niet voor alle slachtoffers evident om op de site te geraken. Daarom hebben de verschillende ministers van Mobiliteit op vraag van mijn collega's van de andere gemeenschappen en mezelf gratis openbaar vervoer voorzien voor de slachtoffers. Op die manier willen we zoveel mogelijk drempels voor de slachtoffers verlagen. Verder heb ik ook een specifiek telefoonnummer en mailadres gelanceerd waar slachtoffers terecht kunnen met hun vragen over het proces en heb ik meegewerkt aan een brochure van de FOD Justitie specifiek voor slachtoffers met daarin alle relevante informatie aangaande het proces. Voor slachtoffers die niet fysiek aanwezig kunnen zijn tijdens de zitting, zoals bijvoorbeeld buitenlandse slachtoffers, voorzie ik op het einde van elke week

via een digitaal groepsoverleg een samenvatting van die procesweek zodat deze slachtoffers ook de nodige info krijgen en vragen kunnen stellen. Door in te zetten op verschillende kanalen, willen we slachtoffers zo maximaal mogelijk bereiken.

Ik wil de slachtoffers van de aanslagen zo goed mogelijk bijstaan, maar het groot aantal slachtoffers en nabestaanden maakt ook dat de reguliere werking van de dienst slachtofferonthaal onder druk komt te staan. Om ervoor te zorgen dat geen enkel slachtoffer of nabestaande in de kou blijft staan, heb ik dan ook bijkomend tijdelijk personeel aangeworven. Het gaat over 25 extra justitieassistenten die ingezet worden om de dagelijkse werking en dienstverlening van de diensten slachtofferonthaal blijvend te garanderen. Op die manier kan ik voldoende justitieassistenten vrijmaken om ondersteuning te verlenen op het proces zelf. Het team slachtofferonthaal voor de aanslagen is samengesteld uit 38 ervaren justitieassistenten die in een beurtrol permanent aanwezig zullen zijn op het proces waardoor ze rechtstreeks aanspreekbaar zijn voor de slachtoffers daar. Daarnaast kan de permanente aanwezigheid van de justitieassistenten op het proces ervoor zorgen dat structurele problemen en knelpunten inzake de rechten van slachtoffers sneller gecapteerd worden. Om antwoord te kunnen bieden op deze knelpunten zorgen we voor een permanente afstemming met onze samenwerkingspartners zoals magistratuur en hulpverlening.

Als Vlaams minister van Justitie heb ik ook oog voor het welzijn van mijn personeelsleden. De impact van zo'n proces is ook op hen groot. Het gaat immers om het grootste assisenproces ooit, dat ongeveer 9 maand in beslag gaat nemen. Er zullen zeer ingrijpende verhalen aan bod komen en ook de ondersteuning van slachtoffers is heel intensief. Daarom zet ik verder in op het aanbod van supervisie voor de justitieassistenten om ervoor te zorgen dat ze als professional ondersteund worden.

Tot slot zal ik de tussenkomst van de dienst slachtofferonthaal in het kader van het proces evalueren en dit zowel op praktisch en organisatorisch vlak als op vlak van de samenwerking met de ketenpartners. Ik vind het belangrijk om lessons learned te integreren in de dagelijkse werking van de diensten slachtofferonthaal zodat alle slachtoffers daar baat bij hebben.

Ook in het geval van nieuwe terreurmisdriften of nationale rampen willen we de dienstverlening verbeteren. Zo was één van de aanbevelingen van de onderzoekscommissie naar de aanslagen van 22 maart 2016 het oprichten van een centraal loket voor slachtoffers van terroristische daden. Op 22 mei 2019 werd hiertoe het protocol tot regeling van de werkzaamheden van het centraal loket voor slachtoffers van terroristische aanslagen en grote rampen, afgesloten tussen het Openbaar ministerie, de federale minister van Justitie en de gemeenschappen. Het loket is een nauw samenwerkingsverband dat kan worden geactiveerd na terroristische aanslagen en grote rampen om een aanspreekpunt en wegwijzer te vormen voor slachtoffers. De concrete samenwerking tussen de verschillende actoren en de praktische beschrijving van de werking van het centraal loket moest worden uitgewerkt in een draaiboek. Ik werkte mee aan het ontwerp van dit draaiboek maar om tot een finalisatie te komen, zou het federale parket een vergadering inplannen met de DPO's van de verschillende betrokkenen (openbaar ministerie, gemeenschappen). Het federaal parket heeft hiertoe nog geen initiatief genomen. Ik dring, samen met mijn collega's van de andere gemeenschappen, al langer aan op uitsluitel zodanig dat we hierin verdere stappen kunnen zetten. We hebben dit ook al meerdere keren op de vergaderingen met het College van procureurs-generaal alsook op de agenda van de Interministeriële Conferentie (IMC) Justitiehuzen gezet, tevergeefs. Voor mij is het echt wel belangrijk dat we hier zo snel mogelijk werk van maken zodat we klaar staan op het moment dat de mensen er nood aan hebben.

Ook als groter geheel wil ik de dienstverlening van de diensten slachtofferonthaal verbeteren. Daarom gunde ik vorig jaar aan UCLL en KU Leuven de opdracht om slachtoffers te bevragen naar hun ervaringen met de diensten slachtofferonthaal. Zij kunnen namelijk het best aangeven hoe ze de dienstverlening ervaren en wat hun noden zijn. Ook de magistratuur en advocatuur werden bevestigd naar hun ervaringen met de dienst slachtofferonthaal. Recent heb ik het finale onderzoeksrapport van het uitgevoerde onderzoek mogen ontvangen. Er valt op dat 91% van de ondervraagde slachtoffers, maar ook magistraten en advocaten zeer tevreden zijn over de algemene bejegening door de justitieassistenten slachtofferonthaal. Slachtoffers voelen zich erg gesteund en geholpen door de justitieassistent. Dit is een overweldigend resultaat waaruit blijkt dat het harde werk van de justitieassistent erg gewaardeerd wordt. Het is fijn dat de meerwaarde en professionaliteit van de diensten slachtofferonthaal duidelijk uit het onderzoek naar voor komt. Uiteraard blijkt uit het onderzoek ook dat een aantal zaken nog beter kunnen. Het gaat o.a. over de inkleding van de lokalen waar de justitieassistenten de slachtoffers ontvangen, de manier waarop het aanbod van de diensten slachtofferonthaal aan de slachtoffers wordt gedaan, de kennis van de magistratuur en advocatuur over het aanbod van de diensten slachtofferonthaal, de snelheid van het hulpaanbod, de houding van de justitieassistenten die in sommige gevallen nog proactiever kan,...

Parallel met deze slachtofferbevraging hebben we ook een interne bevraging gehouden bij de diensten slachtofferonthaal zelf om in kaart te brengen waar zij verbeteringen zien, bijvoorbeeld ook in samenwerking met de parketten en rechtbanken. Het gaat dan bijvoorbeeld over aan wie er allemaal een aanbod gedaan wordt (bv. ook broers of zussen bij een overlijden) en wanneer en hoeveel rappels er best gestuurd worden.

Op basis van de resultaten en de aanbevelingen van het onderzoek enerzijds en de interne bevraging anderzijds heb ik een plan van aanpak opgemaakt om de methodologie te optimaliseren en nog beter tegemoet te komen aan de noden van slachtoffers. Met dit plan van aanpak ga ik het komende jaar aan de slag. Daarbij wil ik bijvoorbeeld de diensten beter bekend gaan maken enerzijds bij de magistratuur zodat zij de dienst slachtofferonthaal meer zouden vatten, en anderzijds bij andere professionals zoals CAW, politie en advocatuur omdat uit de bevraging blijkt dat hoewel zij de eerste tussenkomsten doen bij slachtoffers, zij niet altijd doorverwijzen naar de dienst slachtofferonthaal wanneer aangeraden. Slachtoffers moeten op het moment dat hen iets overkomt, duidelijk geïnformeerd worden over hun rechten en bijstand. Dat kan enerzijds door een proactief aanbod te doen, maar ook door de andere partners op het juiste moment te laten doorverwijzen naar de diensten slachtofferonthaal. Verder neem ik de inzichten uit beide bevragingen ook mee in de herwerking van het samenwerkingsakkoord slachtofferzorg (cfr. infra).

Ik vind het echt belangrijk om de kwaliteit van onze dienstverlening zo hoog mogelijk te houden want we merken dat er steeds meer en meer slachtoffers gebruik maken van onze diensten. Zo startten in 2021 de diensten slachtofferonthaal een recordaantal van 8400 nieuwe dossiers op. Dat is een stijging van 26% t.o.v. 2020 en zelfs een stijging van 70% t.o.v. 2017. Het lijkt erop dat we in 2022 opnieuw het record gaan breken. Na negen maanden kregen de diensten slachtofferonthaal namelijk al 7633 nieuwe dossiers binnen. Dat is al 14% meer dan in heel het jaar 2020. Bovendien zal slachtofferonthaal sinds 1 september 2022 nog vaker gevat worden door de parketten dan voordien op vraag van mezelf en mijn federale collega-minister van Justitie, alsook de andere deelstaten. We hebben samen de federale regelgeving en omzendbrieven aangepast zodat de parketten slachtofferonthaal moeten vatten wanneer er een effectieve gevangenisstraf werd uitgesproken naar aanleiding van een verkrachting, een misdrijf die de dood veroorzaakt of pogingen daartoe. De dienst slachtofferonthaal zal dan proactief contact opnemen met de slachtoffers om hun

aanbod te doen. Zo kunnen ze slachtoffers informatie geven over de procedure, maar kunnen ze hen ook helpen met het invullen van de slachtofferfiche die bovendien ook vernieuwd werd. Via de slachtofferfiche kunnen slachtoffers aangeven hoe ze hun rechten willen uitoefenen. Zo kunnen slachtoffers vragen om geïnformeerd te worden over beslissingen, of gehoord te worden tijdens de zitting van de rechtbank wanneer de veroordeelde vraagt om onder bepaalde voorwaarden vrij te komen zoals bij een voorwaardelijke invrijheidstelling of een enkelband. Of ze kunnen voorwaarden zoals een contactverbod voorstellen aan de rechter. De slachtofferfiche bestaat al langer, maar werd dus herwerkt om deze meer helder en slachtoffervriendelijk te maken. Een juridisch proces is voor slachtoffers namelijk een zeer ingrijpende gebeurtenis. Bijkomende drempels zoals ingewikkelde procedures en juridisch taalgebruik waar ze zich met moeite iets kunnen bij voorstellen, kunnen slachtoffers missen als kiespijn en moeten we zoveel mogelijk proberen vermijden. Daarom hebben we deze nieuwe slachtofferfiche voorgelegd aan 'gewone mensen' om met hun stem de fiche nog verder te verduidelijken. Op die manier moet het voor de slachtoffers helder en begrijpbaar zijn welke stappen zij kunnen ondernemen in het kader van de strafuitvoering. Hoe dan ook blijven onze justitieassistenten paraat staan om slachtoffers te informeren en bij te staan.

Daarnaast zullen de cijfers van dit jaar ook stijgen dankzij mijn inspanningen om slachtofferonthaal ook te vatten wanneer de dader minderjarig is. Hoewel de omzendbrief die aangeeft wanneer het parket de dienst slachtofferonthaal moet vatten, geen onderscheid maakt tussen minderjarige en meerderjarige daders, werd de dienst slachtofferonthaal amper gevat als de dader minderjarig was, uit bescherming van de minderjarige. Ik vind dit echter onaanvaardbaar. Een slachtoffer is een slachtoffer. Voor het slachtoffer maakt het niet uit of de dader minder- of meerderjarig is. Slachtoffers van minderjarige daders verdienen evenzeer informatie over de procedure en bijstand bij het proces. Daarom ben ik in overleg gegaan met het College van procureurs-generaal om de omzendbrief in herinnering te brengen en met de verschillende jeugdmagistraten om gezamenlijk tot een werkwijze (bijvoorbeeld wie de vatting moet doen en welke informatie moet meegegeven worden in de vatting) te komen voor deze vatting. Dit najaar zit ik opnieuw met hen samen om de werkwijze af te kloppen en bijgevolg in heel Vlaanderen toe te passen (zie supra).

Ten slotte is het ook mogelijk dat we een stijging zien in het aantal vattingen door de uitbreiding van de Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG). De voorbije maanden opende namelijk nog een ZSG in Roeselare en in Leuven. Net zoals bij de reeds bestaande ZSG, heb ik met deze nieuwe ZSG overeenkomsten afgesloten die de samenwerking tussen de centra en de diensten slachtofferonthaal vastleggen. Ook met het ZSG in Genk, dat in 2023 de deuren zal openen, zullen dezelfde afspraken gemaakt worden.

Binnen het Agentschap is de dienst slachtofferonthaal lang niet de enige dienst die werkt met slachtoffers. De Erkennings- en Bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik, die sinds 1 januari 2022 deel uitmaakt van het Agentschap, biedt erkenning en bemiddeling aan slachtoffers van geweld, misbruik of verwaarlozing. Het afgelopen jaar breidde de commissie, die met vrijwilligers werkt, uit met 5 leden. Zo telt de commissie nu 12 leden waardoor we een hogere toestroom kunnen opvangen. Dit najaar wil ik immers een bekendmakingscampagne lanceren waarmee we slachtoffers naar de commissie willen toeleiden. Nu de commissie eindelijk permanent is ingebed binnen het Agentschap zal ik het komende jaar niet enkel blijven investeren in de bekendmaking van de commissie, zowel bij de burger als bij professionals, maar zal ik de commissie ook verder laten doorontwikkelen en professionaliseren om slachtoffers nog beter te kunnen bijstaan.

Een andere manier om slachtoffers bij te staan, is hen meer veiligheid bieden ten opzicht van hun daders, wanneer er een contactverbod of tijdelijk huisverbod werd uitgesproken. Ik onderzoek daarbij de mogelijkheden om slachtoffers beter te beschermen door het gebruik van een slachtofferapplicatie bij elektronisch toezicht. Dergelijke applicatie kan bijvoorbeeld bescherming bieden wanneer een alarm gegenereerd wordt op het moment dat dader en slachtoffer in elkaars nabijheid zijn. Het technische aspect wordt verder bekeken via de overheidsopdracht die loopt rond de aankoop van nieuwe enkelbanden (cfr. infra). Voor het uitwerken van de praktische toepassing en randvoorwaarden werd een werkgroep met de betrokken stakeholders opgestart. In eerste instantie gaat het over een interne werkgroep van het VCET, de justitiehuisen, de afdeling beleid, het team juristen, en de afdeling gendergerelateerd geweld om alle nodige stappen en technische aspecten af te bakenen. In tweede instantie zal worden samengezeten met onderzoeksrechters, de strafuitvoeringsrechtbank, politie, parket en de FOD justitie. Alle aspecten moeten immers bekeken worden: moet er een extra alarm komen voor slachtoffers; binnen welk kader wordt dit gebruikt bijvoorbeeld enkel in het kader van contactverboden of ook in het kader van het tijdelijk huisverbod; zijn hier wetswijzigingen voor nodig of kan dat ook via een eenvoudige wijziging van de omzendbrieven Elektronisch Toezicht; hoe zal de samenwerking met politie verlopen; etc. Op die manier kunnen we met alle betrokken partijen een bruikbaar en gedragen model uitwerken dat vertrekt vanuit de noden van slachtoffers. Daarbij wordt ook gekeken naar de verschillende applicaties die in het buitenland al bestaan. Zo zijn we in gesprek met o.a. Spanje, Australië, Frankrijk, Nieuw-Zeeland, Nederland en Noorwegen. Elk land heeft een aparte aanpak. In Australië en Spanje krijgt zowel dader als slachtoffer via personeel van het monitoringssysteem een signaal elke keer dat de dader met een contactverbod te dicht in de buurt van het slachtoffer komt. In andere landen wordt enkel de dader gemonitord. Ik wil alle goede praktijken maar ook lessons learned bekijken en op basis daarvan een systeem uitbouwen in Vlaanderen. Bovendien is daar nu reeds vraag naar bij de magistratuur en de Family Justice Centers. Het doel zou zijn om hier tegen eind 2023/begin 2024 mee aan de slag te gaan van zodra alle randvoorwaarden vervuld zijn.

Tenslotte werk ik samen met de federale minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken, de federale minister bevoegd voor Justitie en de Vlaamse minister van Welzijn aan de herziening van het twintig jaar oude samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg. Het afgelopen jaar kwam er onder mijn coördinatie een gemengde werkgroep van vertegenwoordigers van de betrokken overheden en actoren bijeen die als opdracht kreeg om, op basis van de krijtlijnen die op politiek niveau werden uitgetekend, een voorontwerp van tekst op te maken van een geactualiseerd samenwerkingsakkoord. Ook hier wil ik de slachtoffers centraal stellen door te kijken naar wat zij nodig hebben in plaats van naar de grenzen van ieders organisatie. Dit najaar krijg ik het voorstel van de nieuwe tekst die ik vervolgens zal bespreken met de betrokken ministers. Het komende jaar start ik dan ook het legistische traject om het samenwerkingsakkoord te ondertekenen en te bekrachtigen bij de decreet.

SD 2: Maximaal inzetten op het beperken van recidive en het bevorderen van re-integratie

OD 2.1: Een zinvol hulp- en dienstverleningsaanbod voor gedetineerden en geïnterneerden op maat

Het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025 (STRAP 20-25) dat onder mijn coördinatie, samen met de collega-ministers, in 2020 werd opgemaakt, is de leidraad voor mijn beleid in de gevangenis. Dat beleid is gebaseerd op een netwerkmodel. We hebben namelijk

alle Vlaamse hulp- en dienstverleningspartners zoals bijvoorbeeld werk, welzijn en wonen nodig om op een effectieve manier te kunnen werken aan de re-integratie van gedetineerden. Het werken met een netwerk betekent uiteraard ook dat we een groot aantal stakeholders en samenwerkingspartners hebben. Dat maakt samenwerken om een aanbod op maat van elke gedetineerde uit bouwen niet altijd evident, zeker niet in de huidige, complexe gevangeniscontext. Daarom zochten mijn collega-minister van Werk en ik het partnerschap op met het Europees Sociaal Fonds. Zowel op bovenlokaal als op lokaal niveau gaan we aan de hand van zeven projecten met elk een andere focus (bv. op nieuwe vormen van detentie zoals in Haren en nieuw Dendermonde, op detentiehuisen, op samenwerken op dossierniveau enz.) kijken hoe we dit netwerkmodel kunnen optimaliseren. Elk project start met een analyse van de situatie waaruit aanbevelingen naar voor komen. In de loop van volgend jaar starten dan experimenten op basis van de info die uit de analyse naar boven komt. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het uittesten van casemanagers voor de opvolging van een gedetineerde of de ontwikkeling van dossiersysteem dat gegevensdeling tussen de verschillende partners mogelijk maakt.

In het kader van die gegevensdeling binnen het netwerk is een helder regelgevend kader noodzakelijk om zowel op individueel niveau als op strategisch niveau een overzicht te krijgen van de hulp- en dienstverlening. Daarom finaliseer ik het legistisch traject voor dat uitvoering geeft aan het luik over gegevensdeling van het decreet van 8 maart 2013. Ik bekijk ook wel of een IT-systeem hiervoor de nodige ondersteuning kan bieden om de informatiedeling sneller en efficiënter te laten verlopen (cfr. infra).

Verder gaf ik vorig jaar de opdracht aan de VUB, UAntwerpen en UGent om samen een vernieuwend grootschalig onderzoek te doen naar het profiel, de noden en de behoeften van gedetineerden in Vlaanderen en Brussel met het oog op het ontwikkelen van een behoeftegerichte hulp- en dienstverlening dat inzet op een effectieve re-integratie. Want we moeten de gevangenispopulatie kennen om te weten welk aanbod het meest gepast is. Zo hebben de zogenaamde first offenders baat bij een andere aanpak dan veelplegers. Hetzelfde voor bijvoorbeeld gedetineerden met een psychiatrische problematiek of verslaafden. In het onderzoek wordt er naar verschillende groepen gedetineerden gekeken, maar specifieke aandacht gaat naar daders van intrafamiliaal en seksueel geweld, geradicaliseerden, gedetineerden met een psychische/psychiatrische problematiek en veelplegers. Er wordt gezocht naar wat werkt bij de re-integratie van de verschillende doelgroepen. Het onderzoek loopt nog tot eind 2023. Daarna ga ik met de resultaten in overleg met de verschillende vakministers om te gaan kijken hoe het Vlaams aanbod meer kan afgestemd worden op de noden van de populatie voor een succesvolle re-integratie.

Maar ik wacht niet tot de resultaten om actie te ondernemen. Ik heb het VVSG gevraagd het komende jaar te gaan kijken hoe de lokale besturen reeds in de gevangnissen kunnen helpen bij de re-integratie. Zeker wat betreft huisvesting en sociale administratie kunnen zij een belangrijke rol spelen. Zo maken we ook de brug van binnen naar buiten.

Ook werk is cruciaal bij de re-integratie. Om nieuwe slachtoffers te voorkomen is het daarom belangrijk om gedetineerden in de gevangenis al voor te bereiden op het vinden van werk. Daarom zet ik mee vanuit mijn bevoegdheid voor omgeving, samen met de minister bevoegd voor Werk, in op beroepsopleidingen rond bos- en natuurbeheer. Door de coronacrisis was het organiseren van groepsaanbod in de gevangenis lang niet mogelijk waardoor het opstarten van deze beroepsopleidingen vertraging hebben opgelopen. De bedoeling is nu dat in enkele gevangnissen zulke opleidingen georganiseerd worden waarbij ze ook certificaten kunnen halen. Op die manier kunnen gedetineerden zeer kwalitatieve medewerkers worden in hun vak. Via bedrijven uit de buurt zal het mogelijk worden

gemaakt voor de gedetineerden om er stage te lopen om zo werkervaring op te doen. Op die manier maken we deze bedrijven ook warm om ex-gedetineerden in dienst te nemen en kunnen ze andere bedrijven stimuleren dat ook te doen.

Nog in het kader van succesvol re-integreren wil ik de continuïteit van trajecten binnen en buiten de muren verder optimaliseren. In dit kader werd voor radicalisering al een nieuw mandaat voorzien voor de justitiehuisen zodat de justitieassistenten al voor het einde van detentie met de gedetineerde aan de slag kunnen gaan (cfr. infra). De opstart van dit nieuw mandaat heeft op het federale niveau vertraging opgelopen waardoor het niet langer opportuun is te wachten op de evaluatie ervan om er voor andere gedetineerden op verder te werken. Daarom analyseer ik, samen met de andere hulp- en dienstverleningspartners, het komende jaar alle beschikbare informatie uit andere projecten, nodenbevragingen, onderzoek enzovoorts om basis daarvan met meerdere projecten te experimenteren die een duurzame continuïteit in de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden beogen. Ook hier is het Europees Sociaal Fonds een belangrijke partner.

Ook in het kader van de hulp- en dienstverlening wil ik inzetten op strijd tegen seksueel en intrafamiliaal geweld. Wat seksueel geweld betreft, rondde de VUB en het Universitair Forensisch Centrum in mijn opdracht het afgelopen jaar een onderzoek af rond enerzijds het profiel van zedendelinquenten, bijvoorbeeld aantallen, achtergrond, achterliggende problematiek, opgelegde straf, recidive enz. en anderzijds het aanbod voor deze doelgroep in de gevangenis. Daarbij werd ook gezocht naar welk aanbod nodig zou zijn om tot een succesvolle re-integratie van deze doelgroep te kunnen komen. Nu ik de resultaten in handen heb, ga ik met mijn voorstel van plan van aanpak in gesprek met de verschillende collega-ministers. Ik zie daarin drie belangrijke pijlers, namelijk: een aparte sectie voor zedendelinquenten in de gevangnissen, zo vroeg mogelijk na de feiten en doorheen heel het gerechtelijk traject uniforme risicotaxatie, en voor hoog risicodaders verplichte behandeling al tijdens detentie om te komen tot een optimale re-integratie. Ook rond zedendelinquenten wordt dit najaar nog een ander onderzoek afgerond. Daarbij werd bekeken op welke manier de werking van het COSA-project, dat inzet op de re-integratie van zedendelinquenten wanneer ze vrij komen, nog kan bijgestuurd en verbeterd worden (bijvoorbeeld door het traject al op te starten in de gevangenis) en hoe de methodiek verder over heel Vlaanderen kan uitgerold worden. Amerikaans onderzoek toont aan dat deze methodiek erg waardevol is. Zo blijkt dat door de deelname aan COSA het risico op een nieuwe aanhouding voor een nieuw zedendelict vermindert met 88%. Met de resultaten van dit nieuwe onderzoek ga ik aan de slag zodat ik de bestaande twee COSA-projecten in Brussel en Antwerpen kan doorontwikkelen en een uitrol naar de rest van Vlaanderen kan opstarten.

Wat intrafamiliaal geweld betreft, startte ik vorig jaar, na een analyse van de ketencoördinatoren IFG, drie projecten op in de gevangnissen van Beveren, Brugge en Hasselt rond een aanklampend daderaanbod aan gedragstraining rond IFG tijdens detentie om nieuwe slachtoffers te vermijden. In elke gevangenis testen ze sinds deze zomer een andere aanpak. Zo wordt er in Brugge bijvoorbeeld gewerkt met groepstherapie en in Beveren en Hasselt met individuele therapie. Samen met de beleidscoördinatoren in de gevangnissen volgen de ketencoördinatoren IFG deze drie projecten op en bekijken na de evaluatie de mogelijkheid van een uitrol naar de andere gevangnissen.

Met mijn federale collega van Justitie werk ik verder nauw samen om ervoor te zorgen dat we gelijkwaardige partners worden in de gevangenis en de Vlaamse hulp- en dienstverlening in de gevangnissen niet in het gedrang komt. Een belangrijke hefboom hierbij is de concretisering van het vernieuwde samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen rond de hulp- en dienstverlening. Het afgelopen jaar

herwerkte ik samen met mijn federale collega deze tekst. Bij de herwerking van de tekst zorgde ik ervoor dat Vlaanderen en de federale actoren als gelijkwaardige partners worden neergezet. Ondanks de bevoegdheidsoverdracht veertig jaar geleden, bleef Vlaanderen in de vorige versies van het samenwerkingsakkoord, en ook op het terrein, vaak gezien worden als bezoeker in een federale omgeving waar de federale overheid bepaalde wat de 'Vlaamse bezoeker' wel en niet kon doen. Door hiervoor aandacht te hebben in de formulering van de bepalingen willen we het gelijkwaardig partnerschap van Vlaanderen en de federale overheid extra in de verf zetten. De praktijk toont aan dat het nodig is. Zo worden we bijvoorbeeld nog steeds te laat betrokken bij de bouw van nieuwe gevangenissen waardoor we geen inspraak hebben in bijvoorbeeld het aantal, de grootte of de ligging van lokalen voorzien voor de hulp- en dienstverlening. Dat maakt dat de nieuwe gebouwen, die minstens honderd jaar moeten meegaan, al vanaf de opening niet voldoen om de hulp- en dienstverlening optimaal te organiseren. Daarnaast merk ik ook, zoals hierboven reeds vermeld, dat de hulp- en dienstverlening steeds als eerste geschrapt wordt wanneer op federaal niveau wordt gestaakt, er personeelstekort of zware overbevolking is, terwijl net onze taak cruciaal is voor een succesvolle re-integratie. Hetzelfde merk ik bij de opstart van de nieuwe detentiehuisen. De opening van een detentiehuis vraagt een goede voorbereiding van alle Vlaamse diensten die er hun hulp- en dienstverlening moeten gaan inzetten, zeker in regio's waar er nu nog geen gevangenis is en waar er dus geen ervaring is met het werken met gedetineerden. Maar na herhaaldelijke vraag, blijkt het niet mogelijk om ons tijdig te verwittigen zodat Vlaanderen zich kan voorbereiden op die taak. Ik wil er dan ook alles aan doen om van Vlaanderen in de gevangenis een gelijkwaardige partner te maken. Zo is intussen het legistiek traject voor het samenwerkingsakkoord gestart en verwacht ik dat het komende jaar af te kunnen ronden. Om het signaal kracht bij te zetten, zal het nieuwe samenwerkingsakkoord ook in elke gevangenis een lokale doorvertaling krijgen via concrete afspraken om de positie van de hulp- en dienstverleners te versterken en onze bevoegdheden in de gevangenissen beter af te dwingen.

In dat kader volg ik ook de nieuwe ontwikkelingen binnen het gevangeniswezen nauw op. Het federale Masterplan III voorziet namelijk in renovatie, nieuwbouw en kleinschalige detentievormen. De gevangenis in Haren en nieuw Dendermonde openen dit najaar de deuren. Sint-Gillis en oud Dendermonde zullen ongepland langer openblijven. Het eerste detentiehuis in Kortrijk opende haar deuren en het komende jaar zullen er nog volgen op nog onbekende locaties. De detentiecapaciteit blijft daardoor stijgen en dit zal gevolgen hebben voor het Vlaams aanbod inzake hulp- en dienstverlening aan gedetineerden met het oog op hun re-integratie. Wil Vlaanderen haar decretale verplichting uitvoeren in de nieuwe detentievormen en ten aanzien van alle justitiabelen, dan is er nood aan meer inzichten aangaande de omvang en timing van de bijkomende capaciteit en de mogelijke implicaties hiervan voor het Vlaams beleid inzake hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Ik wil dit het komende jaar, met de beperkte info die we hebben, dan ook met de betrokken collega-ministers in kaart brengen. Concreet zal ik onder andere op basis van onze ervaring in het detentiehuis Kortrijk evalueren hoe de hulp- en dienstverlening zich zal ontfouwen in kleinschalige voorzieningen en hoe de samenwerking met de justitiehuisen er kan vormkrijgen.

Wat de hervorming van de penitentiaire gezondheidszorg betreft, werk ik nauw samen met mijn Vlaamse collega-minister van Welzijn en de federale ministers van Justitie en Volksgezondheid. Op mijn vraag werd vorig jaar dit proces om de bevoegdheid hiervoor van Justitie naar Volksgezondheid over te hevelen, weer op gang getrokken. Op Vlaams niveau leg ik samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn de Vlaamse visie voor aan de verschillende werkgroepen die hiervoor zijn opgericht. Volgend jaar testen we 10 pilootprojecten voor een nieuw zorgmodel waarin ook deze Vlaamse visie zal geïntegreerd worden. Tegen het einde van dit jaar moet die nieuw model op punt staan waarbij ook aandacht zal zijn voor preventie en drughulpverlening.

Tot slot evalueer ik het komende jaar het STRAP 20-25 samen met alle betrokken beleidsdomeinen en stakeholders. Via de evaluatie kan ik bestaande maatregelen bijsturen en nieuwe maatregelen toevoegen om het beleid actueel te houden. Eind 2023 bezorg ik zowel de evaluatie als het geüpdatete plan aan het parlement.

OD 2.2: Het elektronisch toezicht als gemeenschapsgerichte straf of maatregel

De afgelopen jaren wordt er meer en meer gegrepen naar elektronisch toezicht binnen de strafuitvoering in Vlaanderen. Een recordaantal gedetineerden zit vandaag zijn straf thuis uit met een enkelband: van 3.048 in 2016 naar 3.995 in 2019 en 4374 in 2021. Elektronisch toezicht in kader van de voorlopige hechtenis is in 2021 met maar liefst 138% gestegen in vergelijking met 2017. Op 11 oktober 2022 zaten we al aan het nieuwe recordcijfer van 3.863 aansluitingen. Ter vergelijking: dat waren er 3.265 op dezelfde dag een jaar eerder. Deze enorme stijgingen hebben enerzijds te maken met corona, waarbij rechters de maatregel van voorlopige hechtenis via een enkelband hebben ontdekt, en anderzijds met de overbevolking in de gevangenissen.

Ook in 2022 blijft het aantal mensen onder elektronisch toezicht stijgen. We stellen vast dat het aantal nieuwe dossiers voor het VCET in 2022 nog nooit zo hoog is geweest in vergelijking met de jaren voordien: zo werden er gemiddeld 417 nieuwe dossiers op maandbasis ontvangen (tot en met september 2022), wat een stijging is van 21,9% in vergelijking met 2019. Daarnaast blijft de duurtijd dat een persoon onder elektronisch toezicht staat toenemen. Waar dit in 2017 nog gemiddeld 90 dagen bedroeg, zal dit voor 2022 gemiddeld 108 dagen zijn (+20%). Dit heeft een enorme impact op het personeel en het materiaal van het VCET.

Alternatieve straffen zoals elektronisch toezicht kunnen een juiste straf zijn voor bepaalde misdrijven, maar zijn niet automatisch de gepaste straf. Vaak wordt er, in gevallen waar er nog een acuut gevaar heerst voor het slachtoffer, of de dader de mogelijkheid heeft om zijn feiten verder te zetten, alsnog toch gekozen voor een enkelband. Daarom heb ik de afgelopen periode reeds meermaals aan mijn federale collega meegedeeld via de IMC Justitiehuisen, via bilaterale contacten, en in het kader van de voorbereidingen van de Wet Externe Rechtspositie, dat ik vragende partij ben om geen veroordeelden van intrafamiliaal geweld met een enkelband onder hetzelfde dak als het slachtoffer te plaatsen. Ook een incestpleger of tienerpooiers, daders van kindermishandeling en daders van bepaalde drugsdelicten mogen volgens mij niet automatisch een enkelband krijgen. Ook in 2023 zal ik deze problematiek blijven verdedigen en ijveren voor een gepaste straf voor elke dader, ten gevolge van de feiten die gepleegd zijn, in plaats van zich te baseren op het bevolkingscijfer in de gevangenissen.

In het kader van bovenstaande stijging, is het natuurlijk van cruciaal belang dat er voldoende enkelbanden beschikbaar zijn. Al sinds de coronaperiode heb ik er altijd voor gezorgd dat er voldoende materiaal werd aangekocht. Ik ben ook bezig met de optimalisatie van het voorraadbeheer van enkelbanden via een opvolgtool. Deze tool wordt gebruikt en geëvalueerd door de administratie. Het is de bedoeling dat deze opvolgingstool de komende maanden verder wordt verfijnd en wordt uitgewerkt om tijdig in te spelen op de fluctuaties van de in-uitstroom van de verschillende mandaten VCET.

Naast extra enkelbanden, is er natuurlijk ook voldoende personeel nodig om die instroom op te vangen. De afgelopen jaren versterkte ik het personeelsbestand van het VCET (waaronder mobiele eenheid, monitoring, justitieassistenten, stafmedewerkers,...). Dankzij mijn investeringen in het werven van medewerkers (personeelsplannen van 2020 en 2021), blijft de capaciteit van het VCET verzekerd om daders onder elektronisch toezicht te kunnen begeleiden en op te volgen. Ook

in 2023 zal ik nog verder blijven investeren in de versterking van het personeelsbestand VCET gezien de huidige stijgende cijfers.

Maar ik wil ook de huidige werkprocessen onder de loep nemen. Zo bekijk ik o.a. de infoflux, de rolafbakening en de samenwerking met opdrachtgevers en lokale overheden en zie in het bijzonder toe op de kwaliteit van de dienstverlening. Ik besteed hierbij bijzondere aandacht aan de optimalisatie van de informatiedoorstroming naar lokale besturen, het gevangeniswezen, de politiediensten, en de veiligheids- en inlichtingendiensten.

Verder vind ik het ook belangrijk om meer inzicht te krijgen in de justitiabelen die onder elektronisch toezicht staan. Zo kunnen de werkprocessen worden aangepast aan deze inzichten. In 2021 startte de Universiteit van Tilburg op mijn vraag met een onderzoek om de doelgroep van personen onder elektronisch toezicht in kaart te brengen. Er wordt onder meer aan de hand van zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek nagegaan welk profiel justitiabelen onder elektronisch toezicht hebben, welke inbreuken tijdens de uitvoering van het elektronisch toezicht voorkomen, wat de verschillende reacties hierop zijn, en hoe de opvolging van de verslagen na niet-naleving van de maatregelen vanuit het VCET gebeurt. De resultaten van dit onderzoek zouden normaal in 2022 gekend moeten zijn, maar het onderzoek heeft vertraging opgelopen. Ik heb de universiteit in gebreke moeten stellen, en de procedure hiervoor is momenteel lopende. Idealiter wordt het onderzoek alsnog afgerond in 2023, hetzij door de Universiteit van Tilburg, hetzij door een andere universiteit. De verschillende pistes worden momenteel door de administratie onderzocht.

Wat het materiaal voor elektronisch toezicht betreft, heb ik een gezamenlijke overheidsopdracht gelanceerd, in samenwerking met de Duitstalige Gemeenschap en Franse Gemeenschap, om in de aankoop van nieuw materiaal te voorzien. De Vlaamse overheid zal hierbij fungeren als aanbestedende overheid. Om het proces in goede banen te leiden werd een specifiek projectteam opgezet, met een projectleider, aankoper, medewerkers van het VCET, ondersteunende juristen en IT-profielen. De concurrentiedialogen met de kandidaten zijn bezig. In juni 2022 waren er met de kandidaten demosessies. Er werd materiaal voor elektronisch toezicht getoond (enkelbanden, apps, bewakingsboxen, beschermingssystemen voor slachtoffers,...). Daarnaast liepen er gelijktijdig een aantal vraag- en antwoordsessies rond thema's zoals architectuur, stock, projectmanagement,... . De nieuwe overheidsopdracht staat tevens in het teken van innovatie. Ik wil alle mogelijkheden bekijken die een slimme enkelband ons kan bieden, ik wil hoogtechnologisch elektronisch bewakingsmateriaal. De inbreng van de academische wereld in de zoektocht naar innovatieve oplossingen kwam eveneens aan bod. Tijdens de dialogen werd in aparte sessies aandacht aan innovatie besteed. Zo denk ik bijvoorbeeld aan een slachtofferapplicatie in het kader van contactverboden (zie supra) en een alcohol- en drugsmeter in de enkelband. In de meest recente planning is de gunning van de opdracht voorzien in maart 2023. Na de toewijzing van deze overheidsopdracht, zal ik het nodige doen voor de verdere uitrol tegen eind 2023 en implementatie van het nieuwe materiaal en het nieuwe systeem, waarbij het aangepast wordt aan de context van het VCET (vb. de connectie met Siset en andere systemen, parametrisering, afspraken m.b.t. de opvolging enz).

In afwachting van het nieuwe contract liet ik de afgelopen periode de verouderde enkelbanden vervangen door nieuw materiaal elektronisch toezicht. Los van het feit dat het aansluiten van de enkelbanden nu efficiënter verloopt, zorgde het nieuwe materiaal ook voor een drastische daling in technische interventies die nodig waren omwille van een slechte connectie. Daar waar dit in 2021 nog 377 interventies van de mobiele eenheid vroeg, zijn er dat voor 2022 nog maar 51 (cijfer 10/10/2022). Een geactualiseerde versie van het monitoringprogramma

werd, na intensieve praktijktesten, doorgevoerd. Een nieuwe release om functionaliteiten te verbeteren staat gepland voor het najaar 2022.

Ook het achterliggende IT-systeem van het elektronisch toezicht is verouderd en moet vervangen worden. In functie daarvan lanceerde ik, samen met de andere Gemeenschappen, een overheidsopdracht voor door modernisering van Siset, het dossiersysteem voor elektronisch toezicht. Volgens de huidige planning zal Siset2 eind 2023 worden opgeleverd (zie infra).

Tenslotte zal ik, in uitvoering van het decreet jeugddelinquentierecht, en in samenwerking met mijn collega-minister van Welzijn, ook de sanctiemodaliteit van elektronisch toezicht voor jeugddelinquenten introduceren. Hierbij doe ik onder andere beroep op de opgebouwde expertise in Vlaanderen vanuit de justitiehuisen en het VCET bij de begeleiding en elektronische monitoring voor volwassenen, alsook op een werkgroep met experts jeugddelinquentie en de academische wereld. Verder wordt er gekeken naar internationale goede praktijken. In dat kader bekijk ik de samenwerking tussen het VCET en de erkende diensten voor de begeleiding van de betrokken minderjarigen. De vertegenwoordiger voor het project jongeren ET volgde ook de vraag- en antwoordsessies rond innovatie bij de kandidaten voor de overheidsopdracht voor de aankoop van nieuwe enkelbanden bij. In mei 2022 ging ook een werkgroep inzake de praktische organisatie en implementatie van elektronische monitoring bij jongeren van start. Het doel hiervan is tot voorstellen van de praktische invulling en uitvoering van het elektronisch toezicht bij minderjarigen te komen. Bij deze doelgroep van minderjarigen zet ik prioritair in op innovatie, intensieve begeleiding, herstel en het voorkomen van recidive. De technische uitwerking van deze vorm van elektronisch toezicht wordt verder uitgewerkt in een apart hoofdstuk bij de hogervermelde openbare aanbesteding van enkelbanden voor volwassenen. De bedoeling is dan om eind 2023 te starten met een pilotoproject elektronisch toezicht bij minderjarigen.

OD 2.3: De rol van de justitiehuisen in de gerechtelijke keten versterken en volop inzetten op indicatiestelling, risicotaxatie en risicomangement

Ik heb vanaf het begin van mijn aantreden duidelijk gemaakt dat ik via risicotaxatie en risicomangement het werk van de justitieassistenten verder wil onderbouwen en professionaliseren. Het gebruik van risicotaxatie en -management ondersteunt namelijk enerzijds de justitieassistent bij het inschatten van het recidiverisico en structureert en onderbouwt het professioneel oordeel van de justitieassistent. Anderzijds ondersteunen de risicotaxatie-instrumenten de justitieassistent ook bij het bepalen van wat nodig is om herhaling van criminaliteit te voorkomen en welke intensiteit van toezicht, opvolging en begeleiding nodig is in concrete dossiers.

Binnen de justitiehuisen heb ik het afgelopen jaar nog vijf extra psychologen aangeworven waardoor ik in totaal tien psychologen in huis heb. Zij staan onder meer in voor de uitvoering van risicotaxatie en psychodiagnostiek in het kader van een strafrechtelijke advies- of begeleidingsopdracht.

Voor wat betreft risicotaxatie, hebben de psychologen begin 2022 een opleiding gevolgd in risicotaxatie-instrumenten specifiek voor zedendelicten. Op basis van deze instrumenten zijn zij een pilotoproject gestart aan de hand van afgesloten dossiers bij de verschillende mandaten van de justitiehuisen waarbij ze verschillende parameters getoetst hebben, zoals de hoeveelheid beschikbare informatie en de verschillende bronnen die hiervoor nodig zijn, de benodigde tijd voor het afnemen van een kwaliteitsvolle risicotaxatie, welke de knelpunten waren, tot welke resultaten men kwam en hoe men deze kon vertalen naar de praktijk van de justitiehuisen, etc. Op die manier konden zij de instrumenten ook goed inoefenen en ondertussen de mandaten en werkwijze van de justitiehuisen leren

kennen. Na een grondige evaluatie van deze proeffase, heb ik beslist om op 17 oktober 2022 van start te gaan in lopende zedendossiers bij een 5-tal mandaten. Dit wil zeggen dat de justitieassistenten vanaf dat moment ondersteund worden door de psychologen voor wat betreft het recidiverisico van justitiabelen. Deze pilot zal na zes maanden geëvalueerd worden. Ondertussen specialiseren de psychologen zich verder en volgden ze ook een opleiding in risicotaxatie bij geweldsdelicten.

Momenteel werk ik samen met hen en de VUB het beleid rond risicotaxatie binnen de justitiehuisen nog verder uit. We baseren ons hiervoor op de visietekst die opgemaakt werd in samenwerking met een groep van experts uit de academische wereld, de justitiehuisen, de magistratuur, het gevangeniswezen en de forensische hulpverlening. De VUB begeleidt sinds deze zomer dit proces vanuit wetenschappelijke hoek en tekent de werkprocessen mee uit. De bevindingen uit de proeffase waarin de psychologen al risicotaxatie testten in een aantal afgesloten dossiers worden daarbij meegenomen. De opdracht van de VUB loopt tot het einde van de legislatuur zodat ze de implementatie van de nieuwe werkwijze rond gestructureerde risicotaxatie- en -management mee in goede banen kunnen leiden.

De psychologen staan tevens in voor het uitvoeren van psychodiagnostiek binnen de justitiehuisen. Dit onderzoek zal steeds kaderen binnen het juridisch traject van de justitiabele en richt zich dus louter op de strafrechtelijke opdrachten. Justitieassistenten worden vaker geconfronteerd met justitiabelen met onderliggende psychologische problemen. Aan de hand van psychodiagnostiek kan de psycholoog de best passende voorwaarden meegeven aan de justitieassistent in het kader van een adviesopdracht, of kan de psycholoog de justitieassistent ondersteunen bij het uitwerken van een begeleiding op maat voor de justitiabele alsook om doelgericht te kunnen doorverwijzen naar hulpverlening. Anderzijds vereisen sommige risicotaxatie-instrumenten ook een aanvullend diagnostisch onderzoek als onderdeel van de risicotaxatie en zal de psycholoog dat in dit kader eveneens uitvoeren. Ter voorbereiding van deze psychodiagnostische taak werd een klinische testbatterij opgesteld, waarvoor de aankoop van de instrumenten lopende is. Hierna zal net zoals bij het deel risicotaxatie gestart worden met een pilootproject.

Naast risicotaxatie en psychodiagnostiek bekleden de psychologen intern ook een consultfunctie. De justitieassistenten kunnen namelijk beroep doen op de expertise van de psycholoog voor zowel dossiergebonden als algemene vragen in verband met justitiabelen met (het vermoeden van) een onderliggende psychische aandoening. Deze consultfunctie werd de afgelopen periode uitgebreid naar burgerrechtelijke opdrachten en de diensten slachtofferonthaal. In deze opdrachten kunnen de justitieassistenten een consult vragen bij die psycholoog die hen kan bijstaan in het omgaan met bijvoorbeeld een getraumatiseerd slachtoffer in een dossier van de dienst slachtofferonthaal of een ouder met een psychiatrische stoornis in het kader van burgerrechtelijke opdracht.

Met het oog op een efficiënte samenwerking tussen de psychologen en de justitieassistenten en een efficiënte werking van de justitiehuisen in haar geheel, is het ook noodzakelijk dat psychologen en justitieassistenten informatie kunnen uitwisselen. Psychologen zijn echter gehouden tot beroepsgeheim en justitieassistenten tot discretieplicht. Daarom is het niet vanzelfsprekend dat de psychologen en justitieassistenten onderling informatie kunnen uitwisselen. Om de interne infodeling binnen de justitiehuisen met oog op een betere begeleiding van de justitiabelen te regelen, startte ik het logistieke traject om dit in het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand op te nemen. Op deze manier kunnen de psychologen en justitieassistenten, beiden werkzaam binnen de justitiehuisen, onderling informatie uitwisselen zonder dat er sprake zou zijn van een strafbare schending van het beroepsgeheim.

Maar met onze justitiehuizen komen we maar op einde van de strafrechtelijke keten. Om maximaal herval te beperken en de kansen op re-integratie van justitiabelen te borgen, moet risicotaxatie doorheen de hele strafrechtelijke keten worden ingezet. Met mijn federale collega-minister van Justitie zal ik afstemmen om de inzet van risicotaxatie binnen de gerechtelijke procedures en de strafuitvoering te versterken en infodeling tussen de justitiehuizen en de federale actoren op dit vlak mogelijk te maken. Ook met mijn Vlaamse collega-minister van Welzijn zet ik vergelijkbare stappen om de samenwerking tussen de justitiehuizen en de forensische hulpverlening te optimaliseren, waarbij ook op het vlak van risicotaxatie en risicomangement nog een weg af te leggen is.

OD 2.4: Een snelle, kordate en consequente opvolging en responsabiliserende begeleiding van daders

De inwerkingtreding van de Wet Externe Rechtspositie (WER) werd reeds meermaals uitgesteld omwille van de coronapandemie en omwille van plaatsgebrek in de gevangenissen. De zogenaamde MSSII-wet (Wet van 30 juli 2022 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II) stelde de inwerkingtreding een laatste keer uit, tot 1 september 2022, met als voornaamste reden de overbevolking in de gevangenissen.

Het afgelopen jaar heb ik dus meermaals moeten zorgen dat de justitiehuizen en het VCET organisatorisch en inhoudelijk voorbereid waren en klaar stonden om deze ingrijpende veranderingen die deze wet met zich mee zal brengen en nieuwe opdrachten te kunnen uitvoeren. Hoewel een exacte impactanalyse onmogelijk te maken is, verwachten we een stijging van het aantal penitentiaire enquêtes dat de gemeenschappen zullen uitvoeren, alsook van het aantal begeleidingsmandaten met voorwaarden (beperkte detentie, elektronisch toezicht, voorwaardelijke invrijheidstelling). Voor het VCET, dat instaat voor de enkelbanden, zullen er vermoedelijk niet meer dossiers zijn naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Wet Externe Rechtspositie, al verwacht ik wel een langere duurtijd van deze mandaten. Het zwaartepunt van de impact bij het VCET ligt bovendien ook op het organisatorische en technische aspect, omdat ik snel uitvoering wil geven aan de beslissingen van de strafuitvoeringsrechter. Dit is geen evidente opdracht gezien het aantal enkelbanden reeds jaar na jaar aan het stijgen is en we ook dit jaar weer records breken (zie supra).

Ondertussen is de WER uiteindelijk – weliswaar gefaseerd - in werking getreden. Op 1 september 2022 trad de wet in werking voor de veroordeelden met een totaal aan vrijheidsstraffen van meer dan twee jaar tot en met drie jaar. Op (uiterlijk) 1 september 2023 treedt de wet eveneens in werking voor de veroordeelden met een totaal aan vrijheidsstraffen van twee jaar of minder. 2023 zal in het teken staan van inhoudelijke opvolging, overleg, evaluatie, maar ook van verdere voorbereiding aangezien vanaf september 2023 de tweede fase in werking treedt.

Een andere wet, die we nauw opvolgen bij de justitiehuizen, is de wet van 15 mei 2012 met betrekking tot het tijdelijk huisverbod. Vanaf 1 januari 2020 hebben de justitiehuizen naast de reeds bestaande vatting van de diensten slachtofferonthaal, ook een mandaat naar de begeleiding en opvolging van de uithuisgeplaatste. Sinds de start van het nieuwe mandaat voor de justitiehuizen tot en met september 2022 ontvingen de Vlaamse Justitiehuizen 959 nieuwe opdrachten. In 2020 waren dit er 217, in 2021 384 en gedurende de eerste negen maanden van 2022 359. Het tijdelijk huisverbod is in 2021 dus met 77% gestegen ten opzichte van 2020. Nochtans blijft het een peulschil in het licht van gemiddeld meer dan 40.000 meldingen van intrafamiliaal geweld per jaar. Ook zijn er momenteel nog grote verschillen tussen de regio's wat betreft de inzet van het tijdelijk huisverbod. Zo wordt deze maatregel voorlopig voornamelijk in Antwerpen en Limburg toegepast. Zo zien we dat de aanwezigheid van een Family Justice Center duidelijk sturend

werkt en parketten onder meer aanzet een tijdelijk huisverbod op te leggen. De verdere uitrol van Family Justice Centers die ik in gans Vlaanderen opstartte, is dus van cruciaal belang. Gelukkig zien we ook nu al in andere regio's ook een stijgende tendens. Omdat we toch nog steeds regionale verschillen merken in het gebruik van deze beveiligingsmaatregel heeft het College van procureurs-generaal aangegeven dat ze een oefening zouden maken rond het vereenvoudigen van de procedures omtrent het tijdelijk huisverbod. In de loop van 2022 organiseerde ik zelf ook reeds een evaluatie binnen de justitiehuisen om de wet en de toepassing ervan te evalueren. Ik formuleerde verbeterpunten met betrekking tot de interne werking van de justitiehuisen, de procedure en de samenwerking met parketten, familierechters, hulpverlening en politie. Ik koppelde deze resultaten terug naar het College van procureurs-generaal en de federale minister van justitie en gaf hierbij aan waar ik vanuit Vlaanderen verbeteringen mogelijk zie. Binnen de justitiehuisen zelf zal ik, mede op basis van de resultaten van de evaluatie, de opdrachten inzake het tijdelijk huisverbod verfijnen. Ook de samenwerking met de Family Justice Centers en de ketenaanpak intrafamiliaal geweld (IFG) krijgt hierbij de nodige aandacht.

Zoals reeds vermeld in OD 1.2: Bijkomende initiatieven voor een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers, blijf ik ook actief samenwerken met verschillende partners aan een lik-op-stuk beleid voor kleinere en veelvoorkomende criminaliteitsvormen. Hiertoe heb ik reeds verschillende projecten ondersteund die streven naar een efficiënte en integrale aanpak van deze veiligheidsproblematiek. In de provincies Antwerpen en Limburg zijn er in dit kader de afgelopen jaren heel wat verschillende multidisciplinaire initiatieven en pilootprojecten opgestart.

In Limburg werk ik samen met het parket in Sectie M en met andere lokale partners aan Plan S. Sectie M beoogt een snelle en persoonsgerichte afhandeling van zaken op het niveau van het parket en zet zoveel als mogelijk in op snellere afhandelingsmethoden. Sectie M zal in 2023 geïntegreerd worden met de sectie Jeugd en Gezin. Ook in 2023 zal er binnen het justitiehuis Limburg het nodige personeel ingezet worden binnen de opdracht bemiddeling en maatregelen om een snelle opname van deze dossiers te verzekeren. Plan S is een Limburgs samenwerkingsplatform dat verschillende werkingen – zoals Sectie M en de FJC-werking - overkoepelt, verbindt en optimaliseert. Het komende jaar zet ik de werkzaamheden rond de stapsgewijze uitbouw van dit samenwerkingsplatform tot een Limburgs veiligheidscentrum verder. Een aantal collega's van het parket, het FJC, politie, en justitiehuisen zijn hiervoor op plaatsbezoek geweest in Nederland om te leren vanuit hun ervaringen.

Het project SAMEN in Mechelen (en bij uitbreiding Antwerpen en Neteland) is vergelijkbaar met de M aanpak in Limburg met dat verschil dat er in Mechelen ook een pregerechtelijk luik is voorzien dat focust op preventie. Naar dit specifiek project loopt er een wetenschappelijk onderzoek dat uitgevoerd wordt door de VUB en een inzicht moet geven in het effect van deze persoonsgerichte aanpak van veiligheidsproblemen op daders, slachtoffers en de samenleving. Ik volg het onderzoek van nabij op en neem de opgebouwde kennis mee in de evaluatie van bestaande en de opstart van eventuele nieuwe projecten. In het kader van dit project, en andere projecten rond ketenaanpak en informatie-uitwisseling, is er een decreet in opmaak om te zorgen dat de Vlaamse actoren binnen deze ketenaanpak op een veilige manier en in overeenstemming met de GDPR informatie kunnen uitwisselen.

Naast bovenstaande projecten, zijn er ook de drugsopvolgingskamers (DOK's), waar beklaagden de kans krijgen om hun onderliggende problemen, die druggerelateerde criminaliteit in de hand werken, aan te pakken. Tijdens de periode waarin de beklagde wordt opgevolgd kan een behandeling om aan zijn drugsverslaving te werken worden voorgesteld. De justitieassistent begeleidt en

houdt toezicht op de beklaagde en zorgt voor de toeleiding naar de juiste drughulpverlening. Vervolgens brengt ze hierover verslag uit aan de rechtbank en het parket. Wanneer een rechter van oordeel is dat een ambulante behandeling niet zal volstaan om van een drugsverslaving af te raken, heeft de beklaagde de keuze om ofwel mee te werken aan dit traject ofwel een straf te krijgen. Daarbij moet de beklaagde zich gedurende een lange periode laten begeleiden en gedurende die periode één keer per maand voor deze gespecialiseerde kamer gaan bewijzen dat hij of zij clean is. Lukt dat, dan krijgt de beklaagde opschorting van straf. Het gaat hier voor alle duidelijkheid niet over zwaardere drugfeiten zoals dealen of gecombineerd met zwaardere feiten. Het gaat er vooral om beklaagden met een drugsproblematiek de kans te bieden hun problematiek aan te pakken om zo uit de criminaliteit te geraken.

Er bestaan al dergelijke DOK's in Antwerpen, Mechelen, Turnhout en Gent en een gelijkaardig drugsbehandelingstraject binnen de correctionele rechtbank van Brugge waarvoor ik telkens justitieassistenten ter beschikking stel. Justitieassistenten vormen de schakel tussen justitie en hulpverlening. Daarnaast zijn ook andere parketten en rechtbanken vragende partij om een DOK op te richten. Maar ik ben van mening dat een uniforme en structurele werkwijze noodzakelijk is en heb de afgelopen periode mijn federale collega-minister van Justitie hier verschillende keren op aangesproken. Want de justitiehuizen zijn steeds bereid geweest om mee te werken aan pilootprojecten, maar ondertussen wordt het tijd om aan een structurele inbedding en dus ook een officieel mandaat te denken. Mijn federale collega-minister van Justitie is hierop gestart met het uitschrijven van een wetsontwerp. Ik heb de justitiehuizen gevraagd een visie uit te werken die uniformiteit en effectiviteit beoogt en die we vervolgens bezorgden aan de federale en gerechtelijke partners. Als Vlaamse minister van Justitie ben ik bovendien voorstander om nieuwe wettelijke initiatieven te monitoren. Ik stuur dan ook aan bij de federale minister van Justitie op een evaluatie van de voorheen opgerichte DOK's. Wanneer deze trajecten een positief effect hebben op de werking van de justitiehuizen, kunnen we een uitbreiding naar andere problematieken bekijken. Via SIPAR, het registratiesysteem voor het administratief beheer van de opdrachten voor de justitiehuizen, monitor ik al de DOK-trajecten.

Tienerpooiers zijn nog een andere doelgroep waar ik extra aandacht aan wil blijven spenderen. Over deze doelgroep, is echter nog maar weinig geweten. Alles start bij het in kaart brengen van deze doelgroep. Daarom zorgde ik ervoor dat binnen de justitiehuizen de dossiers met betrekking tot tienerpooierschap worden geregistreerd. Dit gebeurt nu al sinds 2020. Op mijn vraag pasten ook de federale collega's bevoegd voor Justitie en Binnenlandse Zaken de systemen van politie en parket aan zodat in de loop van 2022 de registratie kan gebeuren doorheen de gehele strafrechtsketen. Om ook op kwalitatief vlak de doelgroep in kaart te brengen, richtte ik binnen de Vlaamse stuurgroep Tienerpooiers een werkgroep 'daders' op en schreef ik samen met het Agentschap Opgroeien een overheidsopdracht uit voor een onderzoek naar het profiel en de aanpak van tienerpooiers. De opdracht werd gegund aan de VUB. Het onderzoek loopt nog tot het voorjaar 2023. Met de resultaten van dit onderzoek wil ik zichtkrijgen op de straffen en de aanpak die kunnen leiden tot het terugdringen van recidive. Op basis daarvan wil ik acties formuleren die het daderluik van het bestaand actieplan rond tienerpooiers kunnen versterken.

Ik blijf ook inzetten op een kordate uitvoering van de werkstraffen. Door de impact van de coronamaatregelen werd de uitvoering van de werkstraffen gedurende een significante periode vertraagd gezien organisaties door deze maatregelen de deuren noodgedwongen dienden te sluiten. Naast de vertraagde uitvoering van de werkstraffen merkte ik ook een zeer sterke stijging van het aantal werkstrafdoossiers. Zo ontvingen de justitiehuizen in 2021 5.850 nieuwe werkstraffen, wat er 2.000 meer zijn dan het jaar voordien en dus een stijging van 52% betekent. Een uitbreiding van het bestaande aanbod was dus nodig om de

verhoogde instroom te kunnen verwerken alsook de achterstand ten gevolge van de coronapandemie weg te werken. Ik creëerde daarom een tijdelijk bijkomend aanbod, met de focus op de arrondissementen waar de meeste ondersteuning nodig was, goed voor 1.900 extra plaatsen tot en met 2023. Zo startte ik verschillende werkvloerprojecten op, waaronder het mobiel werkvloerproject van OVAM in het kader van opruimen van zwerfvuil, en zette ik ook in op de uitbreiding van de samenwerking met verschillende lokale besturen.

Ook in 2022 blijft de instroom groot. De eerste 9 maanden van 2022 ontvingen de Vlaamse justitiehuizen al 4.214 nieuwe werkstraffen. Ik zal dus blijvend inzetten op de continue evaluatie van het aanbod van prestatieplaatsen en het zoeken naar nieuwe prestatieplaatsen indien nodig. Ik zal ook in 2023 bijkomend budget inzetten om de nieuwe werkvloerprojecten nog met minstens een jaar te verlengen, gezien de huidige instroom. Er startten in 2022 ook 5 extra netwerkbeheerders, bovenop de reeds 5 huidige netwerkbeheerders die in 2021 van start zijn gegaan. Zij zullen onder andere het aanbod van prestatieplaatsen en de beschikbaarheid ervan nauwgezet monitoren en waar nodig verbeterprocessen installeren. Hiervoor werd het registratiesysteem SIPAR aangepast en sinds het najaar 2022 zijn we in staat om het beschikbare aanbod aan hulpverlening en werkplaatsen in kaart te brengen en systematisch na te gaan of dit toereikend is, zo niet waar de lacunes zich precies bevinden. Een efficiënte samenwerking staat of valt immers met de beschikbaarheid van correcte data.

Ook zal ik zo de bijkomende tijdelijke projecten die ik heb gecreëerd, evalueren. Voornamelijk de mobiele werkvloerprojecten die begin 2022 van start zijn gegaan in de provincies Antwerpen en Limburg en het gerechtelijk arrondissement Brussel, waarbij er met een groep werkgestraften taken worden uitgevoerd bij externe organisaties, zullen uitgebreid worden geëvalueerd gezien dit model ook wordt meegenomen in het kader van de herziening van het huidig landschap van de werkstraffen. Ik wil in 2023 namelijk verder werk maken van die hervorming. Het landschap ziet er op dit moment nog te divers uit: in de ene regio is er een dispatchingsdienst die alles opneemt, in de andere zijn dat justitieassistenten. In het ene gebied wordt dat gebundeld binnen één dienst, in een andere regio zit dat versnipperd onder meerdere diensten, enz. Ik wil dus onderzoeken om dit aanbod en de monitoring ervan meer te gaan uniformiseren.

Naast het voorzien van een uitgebreid en gebiedsdekkend aanbod, zet ik ook in op het opzetten van een digitaal platform waarbij de justitiehuizen en partners op een vlotte en veilige manier informatie kunnen uitwisselen (zie infra).

Ik heb de voorbije periode eveneens ingezet op de evaluatie van de interne werking van de justitiehuizen omtrent de uitvoering van de werkstraffen, zoals het toegepaste kansenbeleid. Er werd een eenduidig en streng kansenbeleid uitgewerkt zodat alle justitiehuizen op eenzelfde manier ingrijpen wanneer de werkstraf niet naar behoren wordt uitgevoerd en het dossier vervolgens terug naar de probatiecommissie wordt verwezen. Ik ben ook reeds in overleg gaan met de voorzitters van de probatiecommissie om duidelijke afspraken rond het kansenbeleid te maken.

Tenslotte hecht ik veel belang aan een goede, kordate opvolging van daders. Een efficiënte controle hoort hierbij. Het is belangrijk dat dit onderbouwd en uniform gebeurt en dat zowel de justitiabele als de medewerkers weten binnen welke grenzen aan controle wordt gedaan. Naast het begeleiden is controleren immers een belangrijk aspect van het werken met daders. Een uniforme manier van werken rond controle werd binnen alle justitiehuizen en binnen het VCET geïmplementeerd op 1 mei 2022. Ook de opdrachtgevers en partners werden geïnformeerd. Het is immers van cruciaal belang dat zij weten op welke manier wij controleren, zodat we verder een betrouwbare, geloofwaardige en deskundige partner blijven. Met de continue evoluties in het aantal maar ook het soort (nieuwe)

opdrachten van de justitiehuzen en het VCET blijven we dit kader actualiseren en verfijnen.

OD 2.5: De nodige aandacht voor daders met multi-problematieken

Nogal wat veroordeelde daders kampen met bijkomende problemen zoals zwakbegaafdheid, verslavingsproblemen, aandachts- en ontwikkelingsstoornissen. Een behandeling van deze problematiek of het zoeken van de nodige begeleiding, maken dan ook deel uit van de voorwaarden die de rechter oplegt. Al te vaak zijn de bestaande trajecten echter niet afdoende of worden veroordeelden door hulpverleners geweigerd omwille van de complexe problematiek. Het gaat hier vaak over zwakbegaafde zedendelinquenten met psychiatrische problemen, of over situaties van familiaal geweld, waar agressie tegelijk voorkomt met verslavingsproblemen. Mensen die simpelweg moeten behandeld worden. Om de toegankelijkheid en de continuïteit van het hulpaanbod voor deze justitiabelen te optimaliseren werk ik al sinds de start van de legislatuur samen met de Vlaamse minister van Welzijn en de federale minister van Volksgezondheid. Zo werd er daartoe al door het Vlaams Overlegplatform Geestelijke gezondheid (VIOGG, op heden gekend onder de naam psyché vzw) samen met de justitiehuzen een visie op 'forensische zorg' uitgewerkt. Aan dit traject werd dit voorjaar een vervolgoopdracht gekoppeld waarbij we enerzijds willen komen tot een samenwerkingsprotocol tussen de justitiehuzen en de sector met de nodige samenwerkingsafspraken rond bijvoorbeeld infodeling, en anderzijds overlegstructuren willen installeren die nodig zijn om de instroom van justitiabelen naar het bestaande zorgaanbod te verhogen. Het vervolgtraject wordt door de sector eind dit jaar afgerond waarna ik op basis van het eindresultaat de vervolgstappen zal bespreken met de bevoegde collega's. Op die manier wil ik ervoor zorgen dat iedere justitiabele een geschikt hulpverleningsaanbod vindt, onafhankelijk van de regio waar hij woont of de specifieke (multi-)problematiek waarmee hij kampt om zo te komen tot een vlotte samenwerking tussen de hulpverlening en de justitiehuzen.

Naast dit traject dat vooral inzet op het optimaliseren van de samenwerking, investeer ik de komende 4 jaar 5,4 miljoen euro in bijkomende forensische hulpverlening. Het gaat om federale middelen die nog moesten worden uitgekeerd aan de gemeenschappen, genaamd 'historische saldi'. Met deze middelen wil ik trajecten op maat mogelijk maken voor alle veroordeelden. Zo niet komen ze in een vicieuze cirkel terecht. Hun leven wordt een aaneenschakeling van criminele feiten en veroordelingen. We moeten deze mensen net uit de criminele spiraal trekken waar ze in vastzitten. Concreet willen we gespecialiseerde diensten die aanklampend werken en hun cliënt stap voor stap begeleiden in samenwerking met de justitieassistent. Beiden zijn nodig om deze moeilijke doelgroep in een traject te krijgen en te houden. Dit moet resulteren in de juiste behandeling van de betrokkene en meer veiligheid voor de samenleving. Om die middelen optimaal te kunnen inzetten, heb ik per regio een analyse laten maken van de noden. Zo is er in de regio Antwerpen bijvoorbeeld nood aan extra capaciteit in het aanbod voor agressie en intrafamiliaal geweld en in de regio Vlaams-Brabant-Brussel voor seksuele problematieken, etc. Via een oproep die ik zopas lanceerde, ga ik op zoek naar geschikte partners om in te zetten op deze noden om zo de justitiabelen vlotter te laten doorstromen naar het ambulante zorgaanbod. Organisaties binnen de sector van de geestelijke gezondheidszorg én welzijn worden zo opgeroepen om zich te organiseren en samen te werken. Eind dit jaar zal ik een keuze maken uit de inschrijvers zodat ze vanaf januari de bijkomende capaciteit kunnen voorzien.

Specifiek rond zedendelinquenten werk ik ook al een tijdje, samen met Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de federale ministers van Justitie en van Volksgezondheid aan de herwerking van het twintig jaar oude

samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Op basis van een startnota die ik opmaakte en die goedgekeurd werd door de collega's, werkte het bestaande begeleidingscomité - dat in het originele samenwerkingsakkoord werd opgericht en nu aangevuld werd door een vertegenwoordiger van de federale minister van Volksgezondheid om ook het residentiële aanbod mee in bad te trekken - aan een nieuwe tekst voor het samenwerkingsakkoord.

Naast een juridisch-technische actualisatie van het samenwerkingsakkoord werden tevens bijsturingen beoogd om het gespecialiseerd hulpaanbod te versterken en de samenwerking tussen de justitiehuizen en de gespecialiseerde hulpverlening te optimaliseren. Zo worden er bijvoorbeeld afspraken gemaakt over wie er zal instaan voor de vragen naar adviesverlening en wanneer er een driehoeksoverleg zal georganiseerd worden. Het tekstvoorstel van het begeleidingscomité wordt dit najaar besproken op politiek niveau en op basis daarvan nog verder verfijnd zodat we het komende jaar het legistische traject hiervoor kunnen opstarten.

OD 2.6: Een structurele aanpak van radicalisering

De aanpak van gewelddadige radicalisering blijft voor mij een belangrijk aandachtspunt. Ik ben al enige tijd vragende partij dat de justitiehuizen vroeger betrokken worden in de voorbereiding van de reclassering van geradicaliseerden zoals voorzien in de omzendbrief voor een globale aanpak van gewelddadige radicalisering, extremisme en terrorisme. De Vlaamse justitiehuizen hebben zich hierop ook reeds een tijdje volledig voorbereid, maar om effectief te starten zijn de justitiehuizen afhankelijk van de gevangenisdirecteurs om hen te mandateren. Het is daar dat het schoentje al een tijdlang knelt. De gevangenis gaven tijdens de coronapandemie aan dat ze hun handen vol hadden met de crisis. Daardoor werden de besprekingen met ons in het kader van het nieuwe mandaat on hold gezet. Nadien bleek dat de gevangenis enkel instructies op nationaal niveau wensten uit te vaardigen en wilden ze wachten tot ook de Franstalige justitiehuizen hun interne voorbereidingen afgerond hadden. Maar deze gaven dan aan daar nog niet mee klaar te zijn. Daarom heb ik meerdere malen, zowel op het IMC Justitiehuizen, als bilateraal met mijn collega-minister van Justitie, als in alle vergaderingen met de dienst gevangeniswezen, er op aangedrongen om toch op Vlaams niveau het nieuw mandaat in werking te laten treden. Het gevangeniswezen is uiteindelijk akkoord gegaan om enkel op Vlaams niveau verder te gaan en werkt aan interne instructies om toch al de Vlaamse justitiehuizen te kunnen mandateren. In het najaar 2022 moeten de eerste mandaten binnen komen in de justitiehuizen. Het pilootproject zal twee jaar na de opstart geëvalueerd worden. Ik zal nagaan of deze aanpak zijn vruchten afwerpt en of we hier ook lessen uit kunnen trekken voor andere doelgroepen.

Daarnaast werk ik momenteel samen met mijn federale collega aan een ontwerp van samenwerkingsakkoord ter invoering van een Penitentiaire Integrale Veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (PIVC R) in de gevangenis, waar dan ook de Vlaamse justitiehuizen aan zullen deelnemen. Hierdoor zal een betere informatiedeling mogelijk gemaakt worden tijdens multidisciplinair overleg in het kader van disengagementstrategieën binnen detentie. Het ontwerp, opgesteld door mijn diensten, werd in 2022 voorgelegd aan de andere gemeenschappen, maar ook daar staat men aan Franstalige zijde minder ver dan aan Vlaamse zijde waardoor ik aandrang bij mijn federale collega om ook hier asymmetrisch te werken en reeds een samenwerkingsakkoord met Vlaanderen te sluiten. Ik hoop alsnog het regelgevend traject in 2023 rond te krijgen.

Om toe te laten dat Vlaamse diensten kunnen deelnemen aan LIVC R werd in 2021 het LIVC R decreet goedgekeurd door de Vlaamse Regering. In 2022 organiseerde

ik samen met mijn betrokken collega-minister Somers via het Vlaams Platform Radicalisering infomomenten in de verschillende Vlaamse provincies om de LIVC R werking onder de aandacht te brengen van lokale diensten en organisaties. Tevens werkte ik in navolging van het decreet, eind 2021, reeds mee aan een ontwerp van interfederaal samenwerkingsakkoord om de LIVC R werking verder juridisch in te bedden. Ik zal in 2023 blijven ijveren bij mijn federale collega om dit samenwerkingsakkoord terug op te nemen en verder te finaliseren.

Ik zet ook sterk in op de expertise binnen de justitiehuisen zelf en laat de huidige aanpak van geradicaliseerden met ondersteunende experten radicalisering evalueren en vergelijken met de aanpak uit andere landen. Het optimaliseren van de interne expertise en van de effectiviteit in de opvolging van geradicaliseerden staat daarbij voorop. De ondersteunende experten van de justitiehuisen gebruiken nu reeds een specifiek risicotaxatie-instrument in de opvolging van geradicaliseerden, de VERA-2-R. Dit werd de afgelopen twee jaren geëvalueerd via deelname aan een Europees onderzoek rond het gebruik van de VERA-2-R. De resultaten daarvan voor de Vlaamse justitiehuisen waren positief met de aanbeveling om blijvend te investeren in voldoende vervolgoopleidingen en intervisies. Ik zal dan ook bijkomend investeren in de professionele ondersteuning voor het verder gebruik van dit instrument. Daarnaast werden er binnen het team van psychologen rond risicotaxatie en psychodiagnostiek twee psychologen aangeduid die zich ook zullen specialiseren en opgeleid zullen worden inzake radicalisering. Op die manier kan er een betere adviesverlening, opvolging en doorverwijzing gerealiseerd worden en werken we ook binnen de justitiehuisen zelf verder aan een multidisciplinaire aanpak van deze doelgroep.

Daarnaast blijf ik ook multidisciplinaire samenwerking en partnerschappen stimuleren. Zo zal de gespecialiseerde individuele contextbegeleiding voor geradicaliseerden die nu reeds enkele jaren met succes door CEAPIRE wordt verzekerd, structureler ingebed worden via een meer langdurige samenwerkingsovereenkomst.

Eén van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie na de aanslagen was om meer informatie-uitwisseling te organiseren tussen overheidsdiensten bij de opvolging van gewelddadige extremisten. Vanuit de justitiehuisen wordt daar niet enkel op ingezet via de multidisciplinaire samenwerking maar ook door de toegang in de Gemeenschappelijke Gegevensbank Terrorist Fighters (GGB) van OCAD. De justitiehuisen voeden deze databank met informatie als er een match is tussen een entiteit opgenomen in de GGB en personen opgevolgd binnen de daderbegeleiding in een Vlaams justitiehuis. Ik liet de justitiehuisen in 2022 overigens een protocol sluiten met OCAD om daarnaast ook de verslagen van justitieassistenten over te maken aan OCAD over het verloop van de daderbegeleiding van personen die tevens gekend zijn in de GGB. Hierdoor is OCAD in staat om een betere dreigingsevaluatie voor die personen te maken.

Verschillende van bovenstaande acties werden ook opgenomen in het actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie dat in 2023 geëvalueerd wordt door het Vlaams Platform Radicalisering (cfr. supra).

Eén van die acties is de uitwerking van een breder protocolakkoord voor de uitwisseling van informatie tussen de inlichtingendiensten en de diensten van de Vlaamse administratie en instellingen, naast de afzonderlijke protocolakkoorden die er nu reeds bestaan of rechtstreeks opgemaakt worden met onderwijs, de justitiehuisen en de Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst. Van het protocolakkoord werd in 2022 een eerste ontwerpversie door de Vlaamse verbindingsofficier opgesteld, dat verder besproken zal worden in 2023 met de betrokken diensten, zijnde de Veiligheid van de Staat (VVSE), het Orgaan voor de

Coördinatie en Analyse van de Dreiging (OCAD) en het Centrum voor Cybersecurity België (CCB).

SD 3: Een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand

Eind 2021 kreeg de juridische eerstelijnsbijstand na de overheveling in 2014, eindelijk een Vlaams kader. In 2022 werd een overgangperiode voorzien waarin de commissies die de bijstand organiseren, zich konden voorbereiden op die nieuwe werkwijze zoals vastgelegd bij decreet en besluit. Ik zorgde voor de erkenning van commissies op basis van de aanvragen die ze indienden. Vanaf 2023 zullen de commissies voor juridische eerstelijnsbijstand voor het eerst volgens deze nieuwe werkwijze, waaronder een uitgetekende meerjarenplanning 2023-2025, jaarlijkse inhoudelijke en financiële verslagen, moeten werken. In een meerjarenplan moeten ze bijvoorbeeld aangeven hoe ze zullen inzetten op een laagdrempelig aanbod en het bereiken van kwetsbare groepen, hernieuwen ze hun samenstelling en huishoudelijk reglement. Aan de hand van deze nieuwe werkwijze opereren ze gestroomlijnd rond overkoepelende thema's, vastgelegde opdrachten en bepaalde doelgroepen. Het komende jaar volg ik de uitvoering van de meerjarenplannen en hernieuwde taken van de commissies op en zet ik verder in op de branding en toegankelijkheid van de dienstverlening.

Ik wil ook samenwerkingen met andere diensten zoveel mogelijk aanhalen. Zo zal de commissie van Brussel bijvoorbeeld in het kader van het proces van de aanslagen samenwerken met het Bureau Juridische Bijstand, de pro-Deoadvocaten, om aanwezig te kunnen zijn op de site Justitia om de slachtoffers indien nodig met juridisch advies te kunnen bijstaan. Daarnaast zat er al een tijdje een samenwerking met het Zorgcentrum na Seksueel Geweld in Gent in de pijplijn. In het najaar 2022 startte het proefproject in Gent. Hierdoor krijgen slachtoffers van seksueel geweld vlot en snel toegang tot juridische bijstand. Zo kunnen ze, net als verdachten, ook rechtstreeks in contact komen met een opgeleide advocaat voordat hun verhoor plaatsvindt. Ik riep hiervoor een specifiek telefoonnummer voor de slachtoffers in het leven waarop ze de advocaat die permanentie heeft kunnen bereiken en liet ook folders opmaken waarin slachtoffers meer uitleg krijgen over hun rechten en waar ze terecht kunnen met hun vragen. Na een jaar evalueer ik in samenwerking met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en het Zorgcentrum in Gent het project met het oog op de verdere uitrol in Vlaanderen.

Ook met de commissie van Gent ben ik in samenwerking met Helder Recht vzw een website opgestart waarop we heldere en toegankelijke online juridische informatie aanbieden voor burgers op zoek naar eerstelijns juridisch advies. Op deze website kan je heldere antwoorden vinden op veelgestelde vragen over bijvoorbeeld huurrecht of bewindvoering. Op die manier kunnen burgers makkelijk hun antwoorden terugvinden op de website en hebben de advocaten meer tijd voor de burgers die het meest gebaad zijn met een mondelinge bespreking van hun situatie. De hiervoor ontwikkelde website wordt op het eind geëvalueerd. Bij een positieve evaluatie wordt bekeken of de website over alle commissies kan worden uitgerold.

SD 4: Maximale optimalisatie van de werkprocessen

OD 4.1: Versterking van de samenwerking van de justitiehuizen en het VCET met justitie, politie, hulpverlening en lokale besturen

Ik wil voor iedere justitiabele die een leerstraf moet uitvoeren in een geschikt aanbod voorzien. De voorbije jaren werd met de partners van de leerstraffen bekeken hoe dit kwalitatiever en efficiënter kon verlopen. Dit leidde tot een vernieuwde samenwerking die in 2022 van kracht ging. De bestaande pakketten

die over de regio's heen enorm verschilden, werden herwerkt tot acht uniforme modules van twintig uur, gedragstrainingen genaamd, die nu in heel Vlaanderen worden aangeboden, ongeacht de woonplaats van de justitiabele. Door deze afstemming zouden er nergens nog tekorten in aanbod mogen zijn. We komen zo tot een meer complementair en minder versnipperd landschap dat in zijn totaliteit beter aansluit bij de vraag van de justitiehuisen. In 2023 wordt er binnen de justitiehuisen sterk ingezet op de monitoring van dit nieuwe aanbod en de analyse van de effectiviteit zodat we nog kunnen bijsturen waar nodig. Gezien het budget voor de gedragstrainingen nog steeds federaal zit, werd, om deze reorganisatie ook budgettair mogelijk te maken, midden 2019 een legistiek traject ingezet dat tot doel had de uitvoeringsbesluiten van de federale regelgeving hierrond aan te passen. Ik heb in dit proces er sterk op aangedrongen meer beleidsruimte te geven aan de gemeenschappen. Dit traject werd uiteindelijk in augustus 2022 afgerond met de publicatie van een aangepast Koninklijk Besluit en een nieuw Ministerieel Besluit. De publicatie van de federale uitvoeringsbesluiten in augustus 2022 geven de gemeenschappen uiteindelijk effectief meer beleidsruimte om onder andere de financiering meer in lijn te brengen met de eigen Vlaamse regels en creëert zo de mogelijkheid de nieuwe financiering van de gedragstrainingen vanaf 1 januari 2023 te laten ingaan.

Naast een herwerking van de leertraf zette ik daarenboven in op een versterking van de relatie met de hulpverlening, specifiek voor de doelgroep voor de justitiabelen met een achterliggende psychische problematiek. Ik verwijs daarvoor naar de acties die door vzw psyché worden ondernomen en die moeten leiden tot een helder afsprakenkader en gestructureerd overleg tussen de zorgvoorzieningen en de justitiehuisen (cfr. supra). Parallel aan deze inhoudelijke beweging werk ik aan een nieuw subsidiekader voor de zorgorganisaties die een engagement naar het forensisch publiek opnemen. We zien dat door de crisis steeds meer partners afhaken. Ook dit zie ik als een overgangmaatregel naar een algemeen, krachtadig en efficiënt subsidiekader voor de forensische zorg. Ik werk hiervoor nauw samen met de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de federale minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid gezien ook hun verantwoordelijkheid voor de doelgroep van de justitiabelen.

Ook de bestrijding van gendergerelateerd geweld vraagt om een samenwerkingsmodel. Gendergerelateerd geweld kan je niet in je eentje bestrijden, het is een complexe problematiek die meerdere interventies vraagt. Deze legislatuur hebben we aan de hand van een wetenschappelijk onderzoek en intensief overleg met de belangrijkste samenwerkingspartners - politie, justitie, hulpverlening, lokale besturen... - een nieuw model van centrum intrafamiliaal geweld (IFG) ontwikkeld. Het gaat om een netwerkmodel, dat voortbouwt op de goede praktijken van onder andere de ketenaanpak IFG en de Family Justice Centers (FJC). In overleg met onze partners voorzien we eenzelfde basisaanbod in alle Vlaamse regio's; dat bestaat uit een laagdrempelig aanbod voor slachtoffers, advies en consult voor professionals die met IFG geconfronteerd worden, ondersteuning voor gezinnen uit balans en intensieve casusregie in structureel onveilige gezinnen en dossiers eengerelateerd geweld. Daarnaast is er voldoende flexibiliteit om regionale accenten te leggen.

Ik zorg er in samenwerking met onder meer de Vlaamse minister van Welzijn en de federale ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken voor dat elke Vlaamse regio tegen eind 2023 over een operationeel IFG-centrum beschikt. In de provincies Antwerpen en Limburg gaat het om een doorontwikkeling en uitbreiding van de bestaande FJC. Maar de prioriteit ligt in Vlaams-Brabant, Oost- en West-Vlaanderen, waar momenteel nog geen FJC of IFG-centrum is. Daar zijn nog de grootste winsten te boeken in de aanpak van IFG. We voorzien in elke regio een hoofdlocatie en meerdere gesprekslocaties, in overleg met de lokale partners. Het implementatietraject in deze regio's is in oktober 2022 van start gegaan.

In het kader van deze uitrol zal ik ook verder inzetten op de samenwerking van de IFG-centra met de ZSG (cfr. supra), om dossiers van onder meer intrafamiliaal seksueel geweld op een meer gecoördineerde manier aan te pakken. Bedoeling is om slachtoffers van seksueel geweld zo laagdrempelig mogelijk te helpen, en te vermijden dat ze door de mazen van het net glijpen of telkens opnieuw hun verhaal moeten vertellen.

Om de uitrol mogelijk te maken is er een personeelsplan voor de IFG-centra in opmaak dat dit najaar zal worden voorgelegd aan de Vlaamse regering. Bij de uitvoering van dat personeelsplan zet ik in op de aanwerving en opleiding van bijkomende casusregisseurs om in concrete dossiers aan de slag te gaan, coördinatoren om de centra in goede banen te leiden en ondersteunende medewerkers. Bovendien voorzie ik, in afstemming met de minister van Welzijn, die verantwoordelijk is voor de erkenning, de financiering en de opvolging van de Vertrouwenscentra, middelen om in samenwerking met de Vertrouwenscentra Kindermishandeling zo snel mogelijk voor elke regio een kinderpsycholoog te kunnen inzetten in de IFG-centra zodat de kinderen in deze situaties zeker niet uit het oog worden verloren. Dit is hoognodig als je weet dat in 2 op de 3 gevallen er kinderen betrokken of getuige zijn van het geweld. Ook in de inrichting van de IFG-centra wil ik daarom aandacht voor hen hebben door bijvoorbeeld een veilige speelomgeving te voorzien, zodat ze onbezorgd kunnen spelen terwijl hun moeder en/of vader geholpen worden. Ten slotte voorzie ik ook per regio financiering voor een verbindingspersoon vanuit politie. Op die manier wil ik ervoor zorgen dat er vlot kan samengewerkt worden enerzijds over de politiezones heen en anderzijds over de sectoren heen (politie, justitie en hulpverlening). Zo is er bovendien ook per regio een duidelijk aanspreekpunt binnen politie. Daarnaast zet ik het komende jaar in op de decretale verankering van de werking van deze IFG-centra, om onder meer op het vlak van intersectorale infodeling tijdens het zogenaamde 'casusoverleg' tot een uniform kader te komen i.p.v. hiervoor per gerechtelijk arrondissement een protocol te moeten opmaken.

Ook wordt een aantal proefprojecten in de loop van 2023 afgerond, geëvalueerd en mogelijk structureel geïmplementeerd in de IFG-centra. Dat is al zeker het geval voor het Limburgse project rond eengerelateerd geweld, dat bestaat uit een intensieve aanpak en opvolging door gespecialiseerde casusregisseurs en politiemedewerkers. Er worden daarbij grote stappen gezet om rode vlaggen binnen families te herkennen, eer-situaties correct in te schatten en intersectoraal samen te werken in deze dossiers. Sinds de start van het proefproject in april 2021 heeft het project al twintig Limburgse meisjes en vrouwen kunnen helpen. De hele familie wordt telkens in kaart gebracht, om na te gaan waar potentieel gevaar zit, of er eerdere gevallen van eengerelateerd geweld zijn geweest, of er familieleden zijn die kunnen bemiddelen... Drie dossiers zijn net opgestart en dertien dossiers worden op dit moment nog actief begeleid. Er wordt onder meer gewerkt aan duidelijke veiligheidsafspraken, een hulpverlenend traject, contactherstel met de ouders enkel en alleen waar mogelijk, het opbouwen van een eigen netwerk en zelfstandigheid...

Een andere pilot is het West-Vlaamse IRIS-project rond intrafamiliaal seksueel misbruik. Binnen dit project wordt de hulpverlening ten opzichte van het minderjarige slachtoffer en andere kinderen binnen het gezin, de begeleiding van de niet-misbruikende ouder en de hulpverlening gericht op de dader op elkaar afgestemd. Dit najaar wordt het project geëvalueerd waarna ik ga kijken of we het verder kunnen uitrollen in de nieuwe IFG-centra.

Ten slotte wordt er in het kader van het project 'handle with care' een Mechelse proeftuin opgestart, waarbij de lokale politie en de kleuter- en lagere scholen de handen in elkaar slaan om de impact en de gevolgen van intrafamiliaal geweld op kinderen te verminderen. Wanneer er een politie-interventie is geweest in het kader van IFG en er waren kinderen aanwezig, wordt er nagegaan waar de

kinderen naar school gaan en wordt er aan de school een 'handle with care'-signaal gegeven. En dit zonder in detail te treden over de specifieke feiten of omstandigheden. Op die manier kunnen leerkrachten de volgende dag op school al meteen steun bieden en de veerkracht van de kinderen mee vergroten. Concreet gaat het om laagdrempelige sociale steun die ook wordt gegeven bij een overlijden of een ongeluk. Door kleine maar betekenisvolle acties zoals geen strafstudie geven wanneer het kind die dag te laat komt of een herkansing geven bij een slechte toets, voelt het kind zich veilig op school en kan de focus opnieuw worden gelegd op de studies en de ontwikkeling van het kind. Nederlands onderzoek heeft al bewezen dat dit project een enorm positieve invloed heeft op het mentaal welzijn van deze kinderen. Het neemt een groot stuk stress weg op school en ze voelen zich gezien en gedragen door de leerkrachten met wie ze dagdagelijks in contact komen. De school wordt zo meer dan ooit een veilige haven.

Met het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld (cfr. supra) wil ik in samenwerking met andere Vlaamse ministers een integraal en geïntegreerd antwoord bieden op een problematiek die zeer actueel is en waar nog veel werk te verzetten valt. Zelf neem ik daarbij een aantal overkoepelende initiatieven. Zo heb ik aan UGent de opdracht gegeven om een onderzoek te doen naar de nood aan en de implementatie van een 'meldcode' voor vormen van gendergerelateerd geweld en kindermishandeling. Professionals en vrijwilligers die met potentiële slachtoffers in aanraking komen zoals leerkrachten, CLB-medewerkers, sportcoaches enzovoorts zitten vaak in een sleutelpositie om bijvoorbeeld signalen van seksueel geweld of kindermishandeling op te vangen en ermee aan de slag te gaan. Soms nemen slachtoffers hen in zo'n situatie ook in vertrouwen. Het is dan niet altijd duidelijk wat ze kunnen en mogen doen. In sectoren als welzijn, sport en cultuur werden al handelingsplannen of meldcodes uitgewerkt rond het omgaan met deze situaties, maar een uniforme werkwijze voor al deze vormen van geweld met duidelijk te ondernemen stappen en mogelijkheden om te melden ontbreekt momenteel. De UGent is daarom nu in een eerste fase alles wat er bestaat en de noden die er zijn in kaart aan het brengen. Daarna bekijken we met alle betrokken ministers, namelijk de ministers bevoegd voor Welzijn, Media, Sport, Cultuur en Onderwijs, waar en hoe er een meldcode nodig is die per sector nog verder uitgewerkt zal worden. Specifiek voor kindermishandeling wordt er ook nauw samengewerkt met het Vlaams Platform Kindermishandeling. Zo een soort van meldcode kan een hulpmiddel zijn dat handvatten biedt voor bereikbaarheid van het vermoeden van geweld met de betrokkene en kan bijdragen tot een snellere en adequatere hulp. De opdracht is gestart in juni 2022 en zal afgerond zijn in november 2023.

Een ander overkoepelend initiatief uit het actieplan betreft het decreet dat de verplichting oplegt aan organisaties binnen de Vlaamse sectoren om van nieuwe medewerkers een uittreksel uit het strafregister 'minderjarigenmodel' op te vragen en te controleren, dat dit voorjaar werd goedgekeurd. Met deze maatregel zorgen we opnieuw voor een extra verdedigingsmuur om onze kinderen te beschermen. Elk kind en elke familie die we op die manier het trauma van fysieke of psychische mishandeling besparen, is een overwinning. Op 1 februari 2023 treedt het decreet, dat ik initieerde, in werking. Specifiek gaat het dan om organisaties die een activiteit aanbieden die valt onder opvoeding, psycho-medisch-sociale begeleiding, hulpverlening aan de jeugd, kindbescherming, animatie of begeleiding van minderjarigen. Daaronder vallen bijvoorbeeld trainers in de sportsector, leraren in het onderwijs, een regisseur bij het jeugdtheater, jeugdhulpverleners bij welzijn, enzovoort. Samen met de verschillende sectoren werk ik momenteel een draaiboek uit. Ik heb hiervoor een algemeen draaiboek opgeleverd, dat de sectoren met sectorspecifieke input en voorbeelden aanvullen. Dat draaiboek bevat concrete handvatten voor de organisaties voor het toepassen van de controle, zoals bijvoorbeeld hoe erover moet worden gecommuniceerd naar werknemers en vrijwilligers, aan wie de controle het best kan worden toevertrouwd, welke

richtlijnen moeten worden gehanteerd voor de beoordeling van het uittreksel enzovoort...

Om er daarnaast voor te zorgen dat de werkgever ook op de hoogte is van feiten die gepleegd worden na de controle van het uittreksel, kijk ik naar de omzendbrief van het College van procureurs-generaal nr. 08/2014 houdende Mededeling van opsporingsonderzoeken, vervolgingen en veroordelingen van ambtenaren, en personen die taken van openbaar belang waarnemen of die functies uitoefenen die doorgaans een gezagsrelatie met minderjarigen of kwetsbare personen impliceren. Via die omzendbrief kan het parket namelijk, wanneer de persoon in zijn functie een gezagsrelatie heeft t.o.v. minderjarigen of kwetsbare personen, zijn werkgever op de hoogte brengen van bepaalde veroordelingen of wanneer er een onderzoek naar die persoon loopt. Om de complementariteit van deze omzendbrief met het decreet te garanderen, vroeg ik aan het College van procureurs-generaal om de omzendbrief nog eens onder de aandacht te brengen van de magistraten. Het College gaf wel mee dat er wel soms problemen ontstaan bij de toepassing van de omzendbrief doordat het parket niet altijd op de hoogte is van het beroep van de verdachte gezien dit niet meer verplicht wordt geregistreerd in het rijksregister. Als de politie het dus niet registreert op het PV, heeft het parket hier geen zicht op.

In navolging daarvan heb ik drie zaken in gang gezet. Ten eerste ben ik gaan uitzoeken hoe we ervoor kunnen zorgen dat het beroep bekend is bij onze politiediensten en het parket. Zo kwam ik al snel bij de databank Dolsis waarin de professionele activiteiten worden geregistreerd. Op mijn vraag heeft het College vervolgens aan de federale minister van Volksgezondheid die bevoegd is voor de databank gevraagd politie en parket toegang te geven tot deze databank zodat zij het beroep van de verdachte kunnen nagaan en zo, in navolging van de omzendbrief, de werkgever informeren over een opsporingsonderzoek, vervolging of veroordeling. Ten tweede heb ik naar aanleiding van de recente onthullingen in bepaalde kinderdagverblijven en woonzorgcentra het College gevraagd de omzendbrief bij de verschillende parketten onder de aandacht te brengen. Ten derde ben ik Vlaanderenbreed gaan kijken om per sector een liaison aan te stellen, zoals al in een aantal sectoren het geval was, die dan de contactpersoon is voor de parketten waaraan zulke info kan doorgegeven worden en waarmee samenwerkingsafspraken gemaakt kunnen worden. Elk jaar bezorg ik een geüpdatete lijst van deze contactpersonen aan de parketten zodat de informatie-uitwisseling kan geoptimaliseerd worden. Met de laatste actualisatie van de lijst van Vlaamse contactpersonen werd op mijn vraag ook een overzicht gemaakt van de Vlaamse sectoren en beleidsdomeinen, met welke diensten onder welk departement of agentschap vallen, zodat het voor de referentiemagistraten ook duidelijker is wanneer ze wie moeten contacteren. Er zal voor de Vlaamse contactpersonen ook een lijst toegevoegd worden welke parketten, en welke referentiemagistraten men zelf kan contacteren, bij vragen rond specifieke casussen, zodat zij ook zelf de nodige informatie kunnen opvragen wanneer dat nodig zou blijken. Daarnaast organiseer ik ook jaarlijks een overleg tussen de referentiemagistraten en de Vlaamse contactpersonen om eventuele knelpunten te bespreken en tot een betere samenwerking te komen. Het laatste overleg vond eind september plaats. Daaruit bleek dat er wel nog verbeteringen mogelijk zijn aan hun omzendbrief, dat ik zal hen vragen deze aan te passen. Ook zal er een opleiding voor de magistratuur komen rond de toepassing van deze omzendbrief, waarbij de Vlaamse sectoren zullen kunnen tussenkomen.

In 2023 zal ik nauw opvolgen hoe men in de Vlaamse sectoren aan de slag gaat met het nieuwe decreet met betrekking tot het uittreksel uit het strafregister. Daartoe zal ik regelmatig overleg plegen met mijn collega-ministers. Met deze input zal ik dan bekijken of de opgemaakte draaiboeken al dan niet aangepast moeten worden en kan ook de voorziene evaluatie van het decreet worden voorbereid.

Een laatste meer breder initiatief betreft de sensibiliseringsmodule die ik wil lanceren tegen seksueel geweld bij jongeren tussen 14 en 23 jaar. Jongeren worden namelijk nog te vaak geconfronteerd met seksueel geweld. Ik lanceerde hiervoor het afgelopen jaar een overheidsopdracht maar daar kwamen jammer genoeg geen ontvankelijke voorstellen uit. Daarom werd de opdracht net voor de zomer opnieuw gepubliceerd. Eind dit jaar zal ik de opdracht gunnen. Het is de bedoeling dat de module die uitgewerkt wordt gericht is op het bespreekbaar maken van seksualiteit, het aangeven en respecteren van grenzen, het doorbreken van mythes met betrekking tot seksueel geweld, enzovoort.

Intussen zijn we bovendien halfweg de uitrol van het actieplan ter bestrijding van seksueel geweld en is het tijd voor een evaluatie en een update (cfr. supra). Ik spoor hiermee mijn collega-ministers aan om kritisch te kijken naar de engagementen binnen hun beleidsdomein en extra in te zetten waar nodig. Uiteraard doe ik dat zelf ook. Het afgelopen jaar kregen we verontrustende berichten binnen over seksueel overschrijdend gedrag in het uitgaansleven. Het startte met twee bars die in Elsene in opspraak kwamen door getuigenissen van jonge vrouwen die er verkracht werden nadat ze gedrogeerd werden. Al snel volgden er ook verhalen uit andere Vlaamse Steden. Verschillende lokale besturen kwamen zelf met een plan van aanpak of sensibiliseringscampagnes om grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven aan te pakken. Maar niemand neemt echt die overkoepelende rol op zich. Vandaar dat we hier vanuit Vlaanderen willen op inzetten. Samen met mijn collega-minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en Gelijke Kansen nodigde ik dit najaar de lokale besturen uit om met ons aan tafel te komen zitten om enerzijds onderling goede praktijken te delen en anderzijds organisaties met expertise op dat vlak zoals Sensoa, Pimento, VAD en Horeca Forma te leren kennen zodat ze er in de toekomst gemakkelijker de weg toe vinden. Op basis van de input van die ronde tafel werk ik nu samen met mijn collega aan een plan van aanpak dat heel concreet handvatten geeft aan lokale besturen om met deze problematiek aan de slag te kunnen gaan.

Naast het Vlaamse actieplan ter bestrijding van seksueel geweld hebben we op nationaal niveau ook nog het Nationaal Actieplan (NAP) gendergerelateerd geweld waarvoor ik de Vlaamse bijdrage coördineer. Het plan werd eind vorig jaar door de verschillende regeringen goedgekeurd en bijgevolg in uitvoering gebracht. Dit najaar volgt de eerst evaluatie waarbij alle bevoegde ministers aan de hand van monitoringfiches rapporteren over de verwezenlijkingen binnen hun beleidsdomein.

Tenslotte is er nog een belangrijk samenwerkingsverband die ik wil versterken in mijn beleid, namelijk de samenwerking met het College van procureurs-generaal. Ik zit met hen sinds de start van de legislatuur reeds ongeveer tweejaarlijks samen, maar ik wil onze samenwerking naar de toekomst toe nog verder intensiveren. Op die manier kunnen we sneller oplossingen zoeken voor problemen waarop ikzelf of mijn diensten stoten. Het gaat dan bijvoorbeeld over contactgegevens van slachtoffers die vaak moeizaam tot bij de diensten slachtofferonthaal geraken, het beroep van de verdachte dat vaak niet geweten is op het parket waardoor ze werkgevers niet kunnen inlichten bij zware misdrijven ten aanzien van minderjarige en kwetsbare personen (cfr. supra) of waardoor rechters geen beroepsverbod uitspreken, het optimaliseren van de informatiedoorstroming van naar slachtoffers toe, maar ook praktische zaken zoals het creëren van een aparte registratieveld voor tienerpooiers of het aanstellen van aanspreekpunten voor andere Vlaamse diensten, enzovoorts. Ik heb hen pas nog gevraagd dit najaar een nieuw overleg te plannen. Ook het College zelf is voorstander van meer regelmatig overleg, om een nauwere samenwerking op te zetten met betrekking tot een aantal Vlaamse prioriteiten rond bestuurlijke handhaving en milieumisdrijven.

OD 4.2: Ontwikkeling van een evidence-based beleid

In mijn beleid verkies ik om mij zo veel mogelijk te baseren op wetenschappelijke inzichten en gevalideerde informatie. In deze beleids- en begrotingstoelichting worden dan ook heel wat onderzoeksinitiatieven vermeld ter ondersteuning van onze opdrachten en doelstellingen.

Ook ter ondersteuning van de opdrachten van de justitiehuisen, ging ik intussen twee jaar geleden aan de slag met de Kindreflex. Met de uitrol van de Kindreflex beoog ik dat elke justitieassistent binnen zijn opdracht aandacht heeft voor de kinderen in het gezin waarmee ze werken. Het moet echt een reflex zijn die ingebakken zit in het werk van elke justitieassistent. Signalen van verontrusting of vermoedens van kindermishandeling moeten gedetecteerd worden en onze justitieassistenten weten dankzij de Kindreflex hoe ze met deze verontrustende situatie moeten omgaan en hoe ze indien nodig melding kunnen maken. Daarnaast moet ook zowel ouderschap als het welzijn van kinderen standaard bespreekbaar gemaakt worden met de justitiabelen want voor kinderen is de impact sowieso groot wanneer bijvoorbeeld papa plots uit de gevangenis weer thuis staat met een enkelband. Het is onze taak om ook daar oog voor te hebben. De opleidingsfase, waarbij elke justitieassistent zowel een basisopleiding als een praktijkgerichte workshop volgde is in 2022 voltooid. In het najaar en in 2023 maken we verder werk van het bestendigen van deze kennis. Nieuwe justitieassistenten zullen de opleiding rond de Kindreflex online kunnen volgen en ik zorg ervoor dat het thema levend blijft en ingebed geraakt door aanspreekpunten aan te duiden. Ik versterk de samenwerking tussen de gemandateerde voorzieningen en de justitiehuisen om de drempel voor het melden van verontrustende situaties zo laag mogelijk te houden. In dat kader werd er ook een protocol met daarin de voorwaarden en modaliteiten voor de uitwisseling van persoonsgegevens met betrekking tot meldingen tussen het Agentschap Justitie en Handhaving en de vertrouwenscentra Kindermishandeling uitgewerkt. Een gelijkaardig protocol werd opgemaakt met het Agentschap Opgroeien. Beide protocollen worden dit najaar nog ondertekend.

Intussen kreeg de opleiding rond zowel slachtoffers als daders van seksuele delinquentie, die ik vorig jaar in samenwerking met het Universitair Forensisch centrum organiseerde, een plaats in het opleidingsaanbod voor de justitieassistenten. Ik bekijk bovendien momenteel in het kader van de herziening van het samenwerkingsakkoord inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik (cfr. supra) of deze opleiding up to date gehouden kan worden door het Universitair Forensisch Centrum als onderdeel van hun opdracht als steuncentrum.

Daarnaast werden er ook een heel aantal nieuwe opleidingen gegeven aan onze justitieassistenten zoals de opleiding spreken met kinderen, omgaan met ontkenning bij seksuele delinquenten, omgaan met manipulatieve persoonlijkheden, enz.

OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens

In het kader van contacten met justitiabelen

Ik werk verder aan het uitbouwen van interactieve dienstverlening met justitiabelen om aan de ene kant zo laagdrempelig mogelijk aan de slag te kunnen gaan en aan de andere kant de diensten te ontlasten door administratieve vereenvoudiging.

Bij het VCET wil ik daarom een digitaal platform met een interactieve dienstverlening voor justitiabelen met een enkelband installeren. Dit digitaal

platform zal fungeren als een soort loket waarop de justitiabelen zelf hun persoonlijke informatie op kunnen terugvinden, hun uurrooster kunnen beheren of wijzigingen kunnen aanvragen bij bijvoorbeeld aanpassingen van de werkuren of medische behandelingen. De medewerkers van het VCET krijgen, met dagelijks meer dan 1500 mensen onder elektronisch toezicht, immers constant telefoons met vragen over het uurrooster, mogelijke wijzigingen en andere administratieve zaken. Door een digitaal interactief platform op te richten wil ik de medewerkers van het VCET verder ontlasten zodat ze zich meer kunnen focussen op de opvolging en monitoring van de justitiabelen en het stijgend aantal dossiers. In 2023 ontwikkel ik een eerste versie van dit platform.

Deze ervaring wordt gebruikt om ook een breder digitaal platform voor justitiabelen vorm te geven. Dit platform zal toelaten om justitiabelen digitaal te begeleiden waardoor online begeleiding mogelijk wordt zoals bijvoorbeeld: het eigen dossier consulteren, de opgelegde voorwaarden consulteren, de reeds gepresteerde uren werkstraf nagaan, overeenkomsten in het kader van de bemiddelingsprocedure e.a. consulteren, attesten overmaken, afspraken maken met de justitieassistent en op een digitale manier uitnodigingen ontvangen etc. De verdere begeleiding zelf door de justitieassistent blijft sowieso wel via een persoonlijk contact en opvolging verder lopen. Ik plan alvast de analyse voor dit platform in voor 2023, maar wil, zoals hierboven vermeld eerst evalueren hoe het digitaal platform bij het VCET loopt.

In het kader van contacten met slachtoffers

Ook voor slachtoffers wil ik een interactieve dienstverlening voorzien, zonder daarbij het persoonlijke contact te verliezen. Ik start een analyse voor de ontwikkeling van een e-portaal om afspraken te maken, informatie en documenten op te vragen, de slachtofferfiche/verklaring in te vullen of aan te passen, en het dossieroverzicht te bewaren. Ook digitale communicatie via chat of videobellen wordt onderzocht.

In het kader van werkprocessen met samenwerkingspartners

Binnen het ICT-raamcontract van de Vlaamse overheid wordt een eigen dossiersysteem voor de IFG-centra uitgewerkt, waarvan een eerste versie in de zomer van 2023 operationeel moet zijn. Ook de risicotaxatietool die gehanteerd zal worden om de ernst van de situatie in te schatten en de gepaste aanpak te bepalen, zal geïntegreerd worden in het systeem. Dat gemeenschappelijk dossiersysteem moet ervoor zorgen dat er op een uniforme, efficiënte en veilige manier gewerkt, geregistreerd en gerapporteerd kan worden. Concreet maakt dit het bijvoorbeeld makkelijker om een dossieroverdracht te doen wanneer een gezin van de ene naar de andere regio verhuist en kunnen we zo ook vergelijkbare cijfers over de regio's heen gaan genereren en hier ook beleidsmatige analyses aan koppelen.

Daarnaast werk ik een systeem uit om de interactie met de samenwerkingspartners van de justitiehuisen te digitaliseren in het kader van werkstraffen. In Nederland bestaat zo'n een e-portaal reeds langer. Daarbij geven prestatieplaatsen telkens hun 'vrije' plaatsen in in het systeem, waardoor een justitieassistent in één muisklik onmiddellijk ziet hoeveel en welke prestatieplaatsen vrij zijn in zijn of haar regio. Dat zal de justitieassistenten en de prestatieplaatsen een heleboel administratieve overlast besparen, zoals het rondbellen of rondmailen naar vrije plaatsen, en moet zorgen voor een snelle en vlotte doorstroming van werkgestraften naar de juiste prestatieplaatsen. Daarnaast zullen de werkstrafbegeleiders ook de prestaties van de werkgestraften onmiddellijk kunnen ingeven in de tool, zodat we ook het dossier van de justitiabele verder kunnen digitaliseren, eerder dan schriftelijke verslagen vast te leggen om daar nadien toch een digitaal rapport van te maken. Indien dit voor werkstraffen goed loopt, willen we dit ook bekijken voor de gedragstrainingen.

Nu is er reeds een sharepoint systeem, en dus ook een gemeenschappelijk register, voor gedragstrainingen, maar deze dient verder geprofessionaliseerd te worden.

Ik start in 2023 tenslotte met een analyse die nagaat hoe we digitaal centrale gegevens kunnen verzamelen en consulteren inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Ik zal daarbij onderzoeken hoe dergelijke cijfers- en andere gegevens kunnen worden samengebracht en hoe hierover nadien gerapporteerd wordt aan de Vlaamse Regering (zoals voorzien in artikel 15 van het decreet van 8 maart 2013).

In het kader van werkprocessen met federale overheid

In 2022 werd de (soms nog manuele) gegevensuitwisseling met de federale overheid in kaart gebracht. Op basis van die voorbereiding kan ik samen met de federale partners in het kader van hun digitalisering ervoor zorgen dat de gegevensuitwisseling met onze diensten sneller geïmplementeerd kan worden. In concreto gaat dit over het de uitwisselingen met Siset (het softwaresysteem van het VCET) en SIPAR (het softwaresysteem van de justitiehuisen). Ik werk actief mee aan de analyse en daarna de implementatie bij onze diensten van de federale systemen. Zo besliste het federale niveau om alle werkzaamheden rond I+Belgium, het softwaresysteem van de politie voor het opvolgen van voorwaarden en dat gegevensdeling over justitiabelen tussen politie en justitiehuisen mogelijk maakt, stop te zetten en te vervangen door JustSignal, dat momenteel dus ontwikkeld wordt. Daarnaast zijn we zeer actief betrokken bij de doorontwikkeling van GEJO, het Geïntegreerd Elektronisch Justitieel Opvolgingsdossier van de rechtbanken en parketten, waarmee de justitiehuisen informatie over justitiabelen (efficiënter) kunnen delen met hun opdrachtgevers. Deze systemen zijn cruciale schakels in gegevensdeling met de justitiehuisen, dus ook in 2023 blijf ik deze ontwikkelingen nauwgezet opvolgen en neem ik deel aan verschillende werkgroepen hieromtrent.

In het kader van digitalisering van de interne werkprocessen

Omdat ook onze dossierapplicatie voor het VCET (Siset) verouderd is, heb ik, samen met de andere gemeenschappen ook daarvoor een nieuwe overheidsopdracht uitgeschreven. Deze centrale ICT-toepassing zorgt voor het administratief beheer van personen onder elektronisch toezicht en voorziet ook in capaciteits- en logistiek beheer van de enkelbanden en een planningssysteem voor technische interventies. Deze implementatie wordt geflankeerd door de implementatie van het nieuwe systeem voor enkelbanden. Ik voorzie de gunning begin 2023 en de implementatie op het einde van 2023.

In het kader van handhaving

Alle initiatieven in het kader van bestuurlijke handhaving van ondermijnende criminaliteit staan of vallen met informatievergaring en -deling, net omdat er zoveel partijen bij betrokken zijn. Het handhavingsplatform ondersteunt de gegevensuitwisseling: een databank waarbij alle handhavingssancties van de Vlaamse inspectie- en handhavingdiensten in terug te vinden zijn. Dit platform zal een optimale wisselwerking faciliteren tussen de bestuurlijke handhaving van Vlaams en lokaal niveau, maar ook met de strafrechtelijke autoriteiten. Door over de informatie van de Vlaamse handhavingdiensten te beschikken, kunnen andere autoriteiten ook rekening houden met de eerder opgelegde sancties. De ontwikkeling is ondertussen opgestart, en de eerste functionaliteiten moeten begin 2023 operationeel zijn. Het doel is om tegen eind 2023 een toegankelijk werkend handhavingsplatform te hebben, die door alle inspectiediensten en een aantal andere diensten, zoals de lokale besturen, geconsulteerd kunnen worden (zie infra).

OD 4.4: Maximale aanpassing van de organisatie aan de hervormde gerechtelijke arrondissementen

In het komende jaar zet ik verder in op de hervorming van de organisatiestructuur van de justitiehuisen, met oog op een schaalvergroting en afstemming op de gerechtelijke arrondissementen. Op deze manier geef ik uitvoering aan het besluit van de Vlaamse Regering van 18 maart 2022 tot uitvoering van het decreet houdende de justitiehuisen. Dit besluit bepaalt dat er vijf arrondissementele justitiehuisen komen met verschillende lokale afdelingen. Met deze nieuwe territoriale indeling wil ik enerzijds inzetten op een goede afstemming met opdrachtgevers en samenwerkingspartners (parketten, rechtbanken, hulpverlening, ...) en anderzijds op het verhogen van de synergie tussen de justitiehuisen onderling en tot een meer uniforme werking binnen het justitieel landschap komen. Ik vraag ook aan alle andere samenwerkingspartners meer regionale en globale afstemming. Dit uit zich in de verschillende hervormingstrajecten die ik gestart ben, rond de gedragstrainingen, rond de zorg en rond de werkstraffen. De justitiehuisen moeten daar zelf het goede voorbeeld in geven. Daarom heb ik in 2022 alvast de krachten van verschillende (kleinere) justitiehuisen gebundeld. Zo kan er meer op elkaar afgestemd worden, kunnen er efficiëntiewinsten geboekt worden door het werk binnen grotere teams te bundelen zoals bijvoorbeeld het opnemen van tijdelijke huisverboden die een onmiddellijke beschikbaarheid vraagt. Ook kan het ene justitiehuis bijspringen bij een ander justitiehuis indien er mensen uitvallen of er plots hogere instromen zijn. Deze hervorming loopt in de komende periode verder.

Naast bovengenoemde schaalvergroting van de justitiehuisen, blijft een sterke lokale verankering met samenwerkingspartners en een toegankelijke dienstverlening belangrijk. Daarom zet ik verder in op de uitbreiding van de antennewerking om een optimale geografische dekking van het aanbod van de justitiehuisen in Vlaanderen te garanderen. Inmiddels waren er reeds antennes beschikbaar in Asse, Halle, Geel en Vilvoorde. Afgelopen periode is er bijkomend ook een antennewerking opgezet in Genk, Maasmechelen, Lommel en Oostende. Op basis van een eerdere analyse om de meest geschikte locaties te bepalen, ben ik momenteel op zoek naar een locatie voor een antennewerking in de regio Willebroek voor de provincie Antwerpen. In West-Vlaanderen wordt verder gezocht naar een locatie in Roeselare. In Oost-Vlaanderen wordt er gekeken naar de regio's rond Aalst, Sint-Niklaas en Eeklo. Uit mijn analyse blijkt dat op die manier Vlaanderen volledig gedekt is.

De voorbereidingen voor de opening van een justitiehuis in de regio Halle-Vilvoorde gaan een laatste fase in. Op basis van de eerdere plaatsbezoeken, zal gekozen worden voor de meest geschikte locatie. Dit zal samen gaan met de uitbouw van een IFG centrum in de regio. Samen met Het Facilitair Bedrijf worden de concrete noden voor het gebouw verder in kaart gebracht.

1.2 Strategische en operationele doelstellingen – cluster Handhaving

SD 1: Het strafrechtelijk en veiligheidsbeleid wordt op elkaar afgestemd

OD 1.1: Coördinatie tussen het Vlaams en federaal veiligheidskader

De Kadernota Integrale Veiligheid 2022-2024 (KIV) werd op 10 maart 2022 aangenomen door de IMC Veiligheids- en Handhavingsbeleid (IMC 9). Ze legt het strategisch veiligheidsbeleid van de federale regering en de regeringen van de deelstaten vast voor de periode 2022-2024. Ik coördineerde de input vanuit Vlaanderen voor de KIV. De KIV is opgebouwd rond zes veiligheidsbelangen: persoonsgebonden veiligheid, maatschappelijke veiligheid, economische

veiligheid, ecologische veiligheid, veiligheid van de publieke ruimte en bescherming van de waarden en normen, digitale veiligheid. Daarbij zitten een heel aantal prioriteiten voor Vlaanderen bij.

Om die kracht bij te zetten en te zorgen dat ook de prioriteiten van de deelstaten worden opgenomen door de magistratuur, werd er een opvolggroep opgericht met de voorzitter van het College van procureurs-generaal en de verschillende deelstaten. Zo kunnen we wegen op de concrete opvolging van de Vlaamse prioriteiten. Vlaanderen blijkt sowieso de enige deelstaat die de strafrechtelijke prioriteiten iedere legislatuur vastlegt in samenwerking met het College. Het College gaf dit reeds als good practise mee aan de andere deelstaten.

OD 1.2: Monitoring en evaluatie van strafrechtelijke en bestuurlijke prioriteiten

De arrestendatabank wordt dagelijks aangevuld met de meest recente rechtspraak over handhavingsaspecten die worden geregeld door Vlaamse decreten. Het doorgeven van die informatie vanuit de magistratuur had echter heel wat voeten in de aarde, ondanks het feit dat het aanvullen van die databank in de Vlaamse regelgeving werd ingeschreven. Om die problemen te verhelpen, werden de data protection officers (DPO's) van het agentschap Justitie en Handhaving enerzijds en van de FOD Justitie en het parket anderzijds samengebracht om tot een verbeterde doorstroming van rechtspraak vanuit de griffies te komen. Om tegemoet te komen aan een aantal praktische problemen werd er een aanpassing van de regelgeving ingeschreven in het kaderdecreet over de Handhaving van Vlaamse regelgeving – afgekort KVH - dat op 15 juli 2022 principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse regering.

OD 1.3: Stroomlijnen van het strafrechtelijk- en bestuurlijk handhavingsbeleid

In de schoot van het expertisenetwerk strafrechtelijk beleid van het College van procureurs-generaal werd in maart 2022 een gespecialiseerde werkgroep bestuurlijke handhaving opgericht die voor Vlaanderen alle raakvlakken tussen het strafrechtelijke en bestuurlijke handhavingsbeleid behandelt, zowel op algemeen strategisch niveau, zoals nieuwe regelgeving en nieuwe richtlijnen (bv. Kaderdecreet Vlaamse handhaving), als op meer operationeel niveau (bv. concrete afspraken over de samenwerking tussen het parket en de bevoegde bestuurlijke diensten). Vanuit de andere gemeenschappen was daar voorlopig geen vraag naar, maar gezien de prioriteit voor Vlaanderen werd hier dus een Vlaams-federale werkgroep voor opgericht. Vlaanderen neemt immers het voortouw in bestuurlijke handhaving in de samenwerking met het College van procureurs-generaal.

OD 1.4: Aanpak inspectiediensten stroomlijnen

Via een besluit van de Vlaamse Regering zal een Inspectieraad opgericht worden. Deze raad heeft als taak de onderlinge samenwerking binnen de Vlaamse Overheid bij de uitoefening van toezichts- en opsporingsopdrachten te bevorderen.

Daarnaast wil ik een aantal overkoepelende initiatieven nemen om de inspectiediensten te versterken bij hun toezichts- en opsporingsopdrachten, door bijvoorbeeld gezamenlijke opleidingen rond verhoor Agent of Officier Gerechtelijke Politie aan te bieden.

OD 1.5: De Europese onderzoeken tegen fraude in Vlaamse aangelegenheden coördineren via een interfederaal AFCOS

Vanuit Vlaanderen vraag ik al langer om tot een ontwerp van samenwerkingsakkoord met betrekking tot de oprichting, het takenpakket, de organisatie en de werking van een Anti-fraud Coordination Service (AFCOS) te

komen. Hoewel mijn diensten al langer een voorstel van samenwerkingsakkoord had voorbereid, bleef het op federaal niveau stil tot nu. Momenteel wordt ons voorstel besproken in de schoot van de Interdepartementale Commissie voor de Coördinatie van de strijd tegen de economische fraude besproken met het federale niveau en de andere deelstaten. Ik reken er op dat het voorstel van samenwerkingsakkoord in de loop van 2022 nog wordt goedgekeurd om dan het legistisch traject aan te vatten. Daaruit voortvloeiend wil ik als onderdeel hiervan, samen met mijn collega Minister van Financiën, een Vlaamse strategie ter bestrijding van fraude uitwerken.

SD 2: Implementatie en uitbreiding kaderdecreet Vlaamse handhaving

Het ontwerp van Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (KVH), dat voor een eerste keer principieel werd goedgekeurd op de Vlaamse Regering op 15 juli 2022, is een doorontwikkeling van het onder de vorige legislatuur aangenomen "kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving" (KBH), dat dezelfde ambitie had, maar die niet helemaal kon waarmaken. Op basis van een evaluatie van zijn voorganger, kiest het KVH voor een vereenvoudigde tekst, met minder functietitels en een logischere indeling. Daarnaast voorziet het in een standaardregeling voor herstel – en beveiligingsmaatregelen, en legt het de basis voor de digitalisering van de Vlaamse handhaving, zaken die in het KBH nog ontbraken. De digitalisering zal zorgen voor een efficiënte en veilige gegevensuitwisseling tussen handhavingsactoren, en een moderne en eenvormige manier communicatie met de burger mogelijk maken.

Het KVH zet eveneens in op bemiddeling en het stimuleren van herstel, in een kader dat voldoende ruimte laat voor oplossingen op maat.

Wat de implementatie betreft, blijft de opt-in regeling een cruciaal element. Het KBH werd bijvoorbeeld geïmplementeerd in de woningkwaliteitsbewaking via een aanpassing van de Vlaamse Codex Wonen en in de scheepvaartreglementering via het Scheepvaartdecreet. N.a.v. de principiële goedkeuring van het vernieuwde KVH wordt een nieuwe reeks implementaties voorbereid die betrekking hebben op de beleidsmateries milieu, ruimtelijke ordening, toerisme en onroerend erfgoed.

SD 3: Vlaanderen zet volop in op de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad

OD 3.1: Een decretaal kader ontwikkelen om tot een uniforme en gestroomlijnde aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad te komen

Voor mij is het van belang dat we de lokale besturen zo goed mogelijk ondersteunen in hun strijd tegen georganiseerde misdaad. Dat doe je in eerste instantie door hun informatiepositie te versterken. En in tweede instantie door zoveel mogelijk samen te werken, zowel op lokaal, Vlaams als federaal niveau. Om tot een dergelijke samenwerking te komen, bezorgde ik mijn voorontwerp van decreet houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur en tot oprichting van een Dienst integriteitsbeoordeling voor Openbare besturen aan de federale minister van Binnenlandse Zaken. Deze maakte een eigen voorontwerp van wet. Omdat samenwerken cruciaal blijft, en om wel degelijk tot een goede regeling te komen in het kader van het bestrijden van georganiseerde misdaad, blijft Vlaanderen vragende partij om verder te gaan via een Vlaams-federaal samenwerkingsakkoord.

OD 3.2: Samenwerkingsakkoorden afsluiten voor een vlotte informatiedeling

Het ontwerp van KVH, dat de regering op 15 juli 2022 principieel goedkeurde, zet volop in op digitalisering om de uitwisseling van de informatie te kunnen vergemakkelijken. Handhavingsdocumenten, uitgaande van Vlaamse

overheidsinstanties, zullen verplicht digitaal moeten worden opgesteld, en dit met toepassing van de hoogst mogelijke garanties op het vlak van veiligheid, integriteit en authenticiteit. De elektronische documenten worden opgenomen in een centraal beheerd Vlaams Digitaal Handhavingsplatform. Dit platform zet dus in op de digitalisering van Vlaamse handhavingsprocessen enerzijds, en de beveiligde opslag en digitale informatie-uitwisseling met burgers en andere overheden anderzijds.

De ontwikkeling van het Vlaams Digitaal Handhavingsplatform is volop aan de gang, en de eerste functionaliteiten zullen in maart 2023 beschikbaar zijn, te beginnen met het bestuurlijk sanctieregister. In de loop van 2023 wordt het Handhavingsplatform dan verder aangevuld met onder meer een maatregelenregister en een handhavingsbibliotheek. Het maatregelenregister zal een overzicht bevatten van alle herstel- of beveiligingsmaatregelen, die worden opgelegd op basis van Vlaamse regelgeving. De handhavingsbibliotheek verenigt en ontsluit alle handhavingsinformatie die in het Handhavingsplatform aanwezig is. In de toekomst zal het daardoor mogelijk zijn voor relevante overheden om processen-verbaal en andere handhavingsinformatie van andere overheden in real time op te zoeken, uiteraard op voorwaarde dat zij daartoe de nodige machtigingen hebben verkregen.

De eerste proefaansluitingen zijn gepland voor begin 2023, waarna de operatie wordt opgestart om de Vlaamse handhavingsdiensten en zo veel mogelijk andere partners (lokale overheden, parket ...) aan te sluiten. In een beslissing van de Vlaamse Regering van 18 juni 2021 hebben alle leden van de Vlaamse Regering alvast beloofd hieraan hun medewerking te verlenen.

Hiermee wordt meteen de basis gelegd voor het uitwerken van een toekomstige Vlaamse Kruispuntbank Handhaving, die het mogelijk zal maken om handhavingsinformatie, opgenomen in het Digitaal Archief, het bestuurlijk sanctieregister en het maatregelenregister, te kruisen met handhavingsinformatie van andere bestuursniveaus en andere (niet aan eigenlijke handhavingsprocessen gerelateerde) overheidsinformatie, zoals gegevens over vergunningen, subsidieaanvragen e.d.

OD 3.3: Inzetten op lokale samenwerkingsverbanden en ondersteuning

In het kader van de informatiepositie van de lokale besturen, is het belangrijk dat zij niet alleen beroep kunnen doen op de data van de Vlaamse inspectiediensten via het Handhavingsplatform naar de toekomst toe, maar ook gewoon openbare info op een efficiënte manier kunnen raadplegen. Het moet hen helpen om geen maanden onderzoek te moeten doen om al die data te verzamelen. Daarom test ik bij 10 lokale besturen/politiezones (PZ Westkust, Kortrijk, Aalst, Sint-Niklaas, PZ Carma, Maasmechelen, Antwerpen, Turnhout, Vilvoorde en Sint-Pieters-Leeuw) het criminaliteitsplatform van Graydon uit. In normale omstandigheden vergt het van de politie of het lokaal bestuur immers heel wat onderzoekswerk om na te gaan of een lokale handelszaak, die een bepaalde vergunning aanvraagt, betrouwbaar is. Door middel van de tool worden er concreet op basis van open bronnen over bedrijfsinformatie (zoals de gegevensbanken van KBO, Nationale Bank, Belgisch Staatsblad en uitspraken van de handelsrechtbank) data-analyses gemaakt omtrent de economische en financiële positie van de vergunning vragende onderneming. De tool licht alle beschikbare financiële en economische openbare gegevens van bedrijven door en hierdoor komen fraudegevoelige ondernemingen sneller aan het licht. Dit instrument ondersteunt een correcte en snelle beeldvorming die door de lokale besturen (burgemeester) dient te gebeuren vooraleer een vergunning op een gemotiveerde manier te kunnen toestaan of weigeren. In het kader van de DIOB-wetgeving wordt immers aan de lokale besturen gevraagd eerst zelf een integriteitsonderzoek te voeren vooraleer ze

beroep doen op DIOB, maar daar hebben ze niet altijd de juiste tools, informatie of mankracht voor. Het criminaliteitsplatform wil daar voor een stuk aan tegemoet komen en de informatiepositie van de lokale besturen in die eerste fase versterken.

Voortbouwend op eerdere experimenten van steden zoals Antwerpen en Genk met geautomatiseerde vroegdetectie, wil ik het criminaliteitsplatform nu verder verfijnen, uittesten en aanpassen aan de lokale noden in zowel een grootstedelijke context als kleinere gemeentes. Bovendien vragen we de testregio's ook aandacht te hebben voor verplaatsingsgedrag van deze malafide ondernemingen. Dergelijke bedrijven gaan vaak naar andere gemeentes om zich daar opnieuw te proberen te vestigen maar richten zich dan op een andere economisch sector (van nachtwinkel naar carwash).

Om dit van nabij op te volgen werd er een werkgroep met alle betrokken lokale besturen en politiezones opgericht, waarbij wordt nagegaan hoe het platform wordt gebruikt, waar er verbeterpunten zijn, waar men problemen ondervindt en vooral ook ter uitwisseling van good practises. De werkgroep is in september al een eerste keer samengekomen. Ik heb ook extra middelen vrijgemaakt om het platform, eens geëvalueerd en verfijnd, ook verder uit te breiden naar alle lokale besturen in 2023.

Gezien de ARIECs (Arrondissementale Informatie- en Expertisecentra) in Antwerpen en Limburg ook een belangrijke rol spelen ter ondersteuning van de lokale besturen, zeker ook de kleinere gemeentes, in de strijd tegen georganiseerde misdaad, bied ik hen ook het gebruik van het crimiplatform gedurende een jaar aan om het ook verder op hun maat te kunnen verfijnen. Daarna is het de bedoeling om dit mee te nemen in de verdere uitrol en ook aan te bieden aan de nog op te richten ARIECs door de federale regering. Om te zorgen dat de ARIECs ook voldoende aansluiting vinden bij de Vlaamse bevoegdheden en om tot een gedegen informatie uitwisseling te komen, bekijk ik ook hoe we hen vanuit Vlaanderen meer kunnen ondersteunen.

Tenslotte wil ik het platform ook uittesten bij een aantal inspectiediensten.

1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Uitgaven - overzicht per ISE

JUSTITIE EN HANDHAVING, MVG excl. DAB

	VAK			VEK		
	BA 2022	evolutie	BO 2023	BA 2022	evolutie	BO 2023
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	10.587	4.727	15.314	11.214	5.114	16.328
Toelagen (interne stromen (IS))	1.024	75	1.099	1.024	75	1.099
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	11.611	4.802	16.413	12.238	5.189	17.427
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Voor de uitvoering van het beleid was bij de begrotingsaanpassing 2022 een budget van 11.611 keuro in VAK beschikbaar. Bij de begrotingsopmaak stijgt het budget met 4.802 keuro. Daarvan is 653 keuro het gevolg van de evolutie van de index, 52 keuro het gevolg van de aanpassing van subsidies aan het Vlaams

Intersectoraal Akkoord voor de social/non profit sector en 340 keuro het gevolg van de stijging van het gebruik van het elektronisch toezicht.

Het vereffeningskrediet stijgt in dezelfde mate als het VAK. Daarenboven wordt een verhoging van het VEK doorgevoerd voor de afwikkeling van eerder aangegane engagementen.

Voor meer detail wordt verwezen naar de bespreking bij de individuele begrotingsartikels.

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten – per begrotingsartikel

SLO-9SDEAJA-OW – JUSTITIEHUIZEN EN ELEKTRONISCH TOEZICHT KOSTEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de ontvangsten met betrekking tot de terugvordering van ten onrechte uitbetaalde leefvergoedingen en voor de vergoeding van de schade aan enkelbanden.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	156	0	0
Bijstelling BO 2023	- 156	0	0
BO 2023	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Omdat de uitbetaling van leefvergoedingen ten onrechte bij de Vlaamse justitie werd ondergebracht, eerder dan bij de federale minister van maatschappelijke integratie, ontvangt het VCET niet altijd tijdig de nodige attesten via de OCMW's waardoor er soms al wordt overgegaan tot uitbetaling van een leefvergoeding gezien men in dergelijke gevallen geen inkomen heeft. Tevens bij het VCET worden enkelbanden soms bewust beschadigd, doorgeknipt, of niet heelhuids teruggebracht.

Het Agentschap Justitie en Handhaving zet uiteraard in op de recuperatie van die bedragen of gaat over tot het eisen van een schadevergoeding voor het beschadigen van het materiaal. Er worden in de zwaarste gevallen ook deurwaarders ingezet. Maar dan nog is er een klein deel dat nooit meer gerecupereerd kan worden, waardoor er waardeverminderingen geboekt moeten worden op deze openstaande schulden.

De middelenbegroting bevat het bedrag van de tijdens het begrotingsjaar uitgestuurde facturen verminderd met de waardeverminderingen die in de loop van het begrotingsjaar worden geboekt. Aangezien noch het bedrag van de uitgestuurde facturen, noch het bedrag van de waardeverminderingen voor een volgend jaar kunnen geraamd worden, is het zeer moeilijk om een inschatting van de waarde van de ontvangsten te bepalen.

Bovendien streef ik naar een vermindering van het aantal schadedossiers aan materiaal voor elektronisch toezicht wat zal zorgen voor een vermindering van het aantal uitgestuurde facturen en dus een daling van deze ontvangsten.

Daarmee rekening houdend wordt het verwachte bedrag voor 2023 op 0 keuro gezet.

Ik blijf natuurlijk ook pleiten bij mijn federale collega-minister van Justitie dat justitiabelen die hun enkelband doelbewust hebben beschadigd niet meer in aanmerking mogen komen voor elektronisch toezicht.

SLO-9SDEAJB-OW – JUSTITIEEL BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de eventuele ontvangsten met betrekking tot de terugvordering van ten onrechte uitbetaalde subsidies voor het justitieel beleid.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Gelet op het eerder onvoorspelbare en uitzonderlijke karakter ervan worden geen ontvangsten geraamd.

SLO-9SDEAJD-OW – BELEIDSONTWIKKELING EN -ONDERSTEUNING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de eventuele ontvangsten met betrekking tot de algemene beleidsontwikkeling en -ondersteuning.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Gelet op het eerder onvoorspelbare en uitzonderlijke karakter ervan worden geen ontvangsten geraamd.

SLO-9SDETJE-OW – FONDS JUSTITIEHUIZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In het kader van de uitvoering van alternatieve gerechtelijke maatregelen in de samenleving wordt beroep gedaan op externe diensten die daarvoor een specifiek aanbod hebben opgezet.

De subsidiëring van de organisaties, die belast zijn met de omkadering van de justitiabelen bij de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen, gebeurt

momenteel, omwille van de voorgeschiedenis van de justitiehuzen, via de federale overheid, gezien de subsidiëring vanuit het federaal Globaal Plan niet mee werden overgeheveld tijdens de Staatshervorming.

Om de bevoegdheden van de Federale Staat en de Gemeenschappen optimaal op elkaar af te stemmen is het de bedoeling dat deze subsidies in de toekomst door de Vlaamse Gemeenschap, die als regionale overheid ook belast is met de opvolging en de uitvoering van alternatieve straffen en maatregelen, worden toegekend. De Federale Overheid zal hiertoe de corresponderende kredieten doorstorten naar de Vlaamse Gemeenschap.

Hiervoor werd door middel van artikel 31 van het decreet van 21 december 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2019 een begrotingsfonds opgericht dat moet toelaten deze middelen te ontvangen van de Federale overheid. De ontvangen middelen worden vervolgens aangewend om via begrotingsartikel SLO-1SDE4JE-WT subsidies toe te kennen.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In afwachting van een aanpassing van de bijzondere financieringswet in het kader van een volgende Staatshervorming, waarbij deze middelen zouden worden overgedragen aan de Vlaamse Gemeenschap, blijft dit fonds wel behouden maar worden er voorlopig geen ontvangsten voorzien. In de tussentijd staat de Federale overheid, in samenspraak met de Gemeenschappen, in voor de subsidiëring van deze organisaties.

Uitgaven – per begrotingsartikel

SLO-1SDE2JA-WT – JUSTITIEHUIZEN EN ELEKTRONISCH TOEZICHT KOSTEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het begrotingsartikel voorziet in de nodige kredieten voor de uitvoering van het beleid inzake elektronisch toezicht. De kredieten worden aangewend voor werkingskosten verbonden aan elektronisch toezicht, namelijk de huurkosten van het materiaal voor elektronisch toezicht (enkelbanden), de uitbetaling van een leefvergoeding (equivalent leefloon) voor personen onder elektronisch toezicht die over geen andere bestaansmiddelen beschikken en tolkkosten voor de communicatie met justitiabelen.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	5.275	5.275
<i>Index</i>	206	206
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	340	340
BO 2023	5.821	5.821
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutes:**(duizend euro)**

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Kostendrijver elektronisch toezicht	340	340	De toename van het aantal personen onder elektronisch toezicht geeft aanleiding tot een stijging van de daaraan verbonden kosten.
TOTAAL	340	340	

Aangezien het gebruik van het elektronisch toezicht voortdurend stijgt, nemen ook de daaraan verbonden kosten toe. Dit onder de vorm van een hoger aantal gebruikte enkelbanden, meer mensen die in aanmerking komen voor een leefvergoeding door het stijgend aantal justitiabelen met een enkelband en een toenemend gebruik van tolken om in interactie te gaan met justitiabelen. Daarmee rekening houdend wordt het budget voor 2023 opgetrokken naar 5.821 keuro.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met het elektronisch toezicht, zie onderdeel IV., 1.1, OD 2.2 bij SD 2.

SLO-1SDE2JB-WT – JUSTITIEEL BELEID**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het begrotingsartikel voorziet in de nodige kredieten voor subsidies, o.a. voor de toekenning van subsidies aan organisaties die instaan voor de omkadering van leermaatregelen (KB van 17 december 2003) of voor initiatieven die bijdragen tot de uitvoering van de opdrachten van de justitiehuisen (decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand), en andere uitgaven ter ondersteuning van het beleid inzake justitiehuisen en elektronisch toezicht.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2022	3.679	4.306
<i>Index</i>	235	235
<i>Compensaties</i>	- 962	- 962
<i>Andere bijstellingen</i>	2.107	2.426
BO 2023	5.059	6.005
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke**toelichting kredietevolutes:****(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SLO-1SDE2JC-WT	38	38	De terugzetting van een eenmalige compensatie doorgevoerd bij de begrotingsaanpassing 2022.
Naar SLO-1SAE2ZZ-LO	-1.000	-1.000	De terugzetting van een tijdelijke compensatie in 2021 en 2022.
TOTAAL	-962	-962	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Vereffeningsskalender		319	Het vereffeningsskrediet wordt aangepast in functie van de verwachte noden.
Beleidsimpuls justitiehuisen	2.107	2.107	Toename subsidies, o.a. voor werkstraffen, gedragstrainingen en inzake radicalisering
TOTAAL	2.107	2.426	

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de justitiehuisen, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1 en OD 2.3, OD 2.4, OD 2.5 en OD 2.6 bij SD 2.

SL0-1SDE2JC-WT – HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel staan de middelen voor de uitvoering van het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden zoals bepaald in het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. De centra voor algemeen welzijnswerk krijgen subsidies voor de organisatieondersteuning. Daarnaast zijn hier werkingskredieten opgenomen voor de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2022	1.353	1.353
<i>Index</i>	137	137
<i>Compensaties</i>	14	14
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	1.504	1.504
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van CB0-1CBG2AI-PR	52	52	Aanpassing van de budgetten van de centra algemeen welzijnswerk in functie van het Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6).
Naar SL0-1SDE2JB-WT	-38	-38	De terugzetting van een eenmalige compensatie doorgevoerd bij de begrotingsaanpassing 2022.
TOTAAL	14	14	

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, zie onderdeel IV., 1.1, OD 2.1 bij SD 2.

SL0-1SDE2JD-WT – BELEIDSONTWIKKELING EN -ONDERSTEUNING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder dit begrotingsartikel worden de nodige kredieten voorzien voor algemene ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van het Agentschap Justitie en Handhaving, in het bijzonder beleidsgerichte communicatie, juridische ondersteuning en (wetenschappelijk) onderzoek waarbij het niet mogelijk is de budgetten toe te wijzen aan specifieke beleidsthema's.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	1.150	1.150
BO 2023	1.150	1.150
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucies:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Beleidsimpuls justitiehuizen	1.150	1.150	Uitbouw van de beleidsondersteuning d.m.v. wetenschappelijk onderzoek, consultancy, externe juridische ondersteuning, beleidsgerichte communicatie, ...
TOTAAL	1.150	1.150	

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de justitiehuizen, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1, SD 2 en OD 4.2 en OD 4.3 bij SD 4.

SL0-1SDE4JE-WT – FONDS JUSTITIEHUIZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In het kader van de uitvoering van alternatieve gerechtelijke maatregelen in de samenleving wordt beroep gedaan op externe diensten die daarvoor een specifiek aanbod hebben opgezet. De federale overheid subsidieert en evalueert momenteel deze projecten, in overleg met de gemeenschappen.

Van zodra deze middelen worden overgedragen naar de Vlaamse Gemeenschap worden deze ontvangen via begrotingsartikel SL0-9SDETJE-OW van de middelenbegroting en uitgegeven via dit begrotingsartikel.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

In afwachting van de effectieve overdracht van de kredieten via een bijzondere financieringswet staat de Federale overheid, in samenspraak met de Gemeenschappen, in voor de subsidiëring van deze organisaties. Om die reden worden dan ook geen uitgaven via de Vlaamse begroting voorzien.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de justitiehuzen, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1 en OD 2.3, OD 2.4, OD 2.5 en OD 2.6 bij SD 2.

SLO-1SDE2JF-WT – HANDHAVING**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor de kosten verbonden aan het N-project Coördinatie van het handhavingsbeleid.

Alle Vlaamse handhavingsinformatie zal in de toekomst opgenomen worden in een centraal handhavingsplatform en ontsloten via een sanctieregister enerzijds en een maatregelenregister anderzijds. De ontwikkelingen zijn volop gaande. Alle handhavingsdiensten worden in de loop van 2023 aangesloten op deze applicaties.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	173	173
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	1.500	1.568
BO 2023	1.673	1.741
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Vereffeningskalender		68	Het vereffeningskrediet wordt aangepast in functie van de verwachte noden.
Beleidsimpuls handhaving	1.500	1.500	IT investeringen in het kader van de handhaving, o.a. de uitbouw van het handhavingsplatform, het bestuurlijk sanctieregister en het maatregelenregister.
TOTAAL	1.500	1.568	

Op 18 juni 2021 besliste de Vlaamse regering om alle handhavingsinformatie op te nemen in het Vlaams bestuurlijk sanctieregister. Dit sanctieregister maakt deel uit van een handhavingsplatform, zoals uitgewerkt in het kaderdecreet Vlaamse handhaving dat op 15 juli 2022 principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse regering. Daarin wordt volop ingezet op de digitalisering van de handhavingsprocessen en digitale uitwisseling van informatie met de handhavingspartners. Het budget bevat naast de ontwikkelingskosten ook de aansluitingskosten van bestaande dossierbehandelingssystemen.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met digitale toepassingen die nodig zijn voor handhaving, zie onderdeel IV., 1.2, OD 3.2 bij SD 3.

SLO-1SDE2JG-WT – GENDERGERELATEERD GEWELD

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het krediet op dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de uitgaven in het kader van gendergerelateerd geweld, de centra intrafamiliaal geweld, de erkennings- en bemiddelingscommissie historisch misbruik, ...

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	107	107
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	107	107
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Het krediet op dit begrotingsartikel is voorlopig beperkt tot de werkingskosten van de erkennings- en bemiddelingscommissie historisch misbruik.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de erkennings- en bemiddelingscommissie historisch misbruik, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met intrafamiliaal geweld, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1 en OD 4.1 en OD 4.3 bij SD 4.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met gendergerelateerd geweld, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1 en OD 4.1 bij SD 4.

SLO-1SDE2JY-IS – COMMISSIES VOOR JURIDISCHE BIJSTAND (CJB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

De middelen binnen dit artikel dienen voor de organisatie van de juridische eerstelijnsbijstand zoals beschreven onder titel 3 van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand. Onder eerstelijnsbijstand wordt verstaan de juridische bijstand die verleend wordt door advocaten in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of de verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie. De organisatie van de juridische eerstelijnsbijstand is in handen van de commissies voor juridische eerstelijnsbijstand.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	1.024	1.024
<i>Index</i>	75	75
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	1.099	1.099
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de juridische eerstelijnsbijstand, zie onderdeel IV., 1.1, SD 3.

1.3.2. DAB's

Niet van toepassing

1.3.3. Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

1.3.4. Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit Commissies Juridische Bijstand

Omschrijving

In elk gerechtelijk arrondissement is er een commissie voor juridische bijstand, paritair samengesteld uit vertegenwoordigers van de balie, vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden geïntegreerd breed onthaal en vertegenwoordigers van organisaties die werken met de meest kwetsbare doelgroepen of niet-commerciële organisaties die juridische bijstand verlenen. Deze commissies staan in voor de organisatie van de juridische eerstelijnsbijstand, namelijk de juridische bijstand die verleend wordt door advocaten in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of de verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de commissies, zie SD3 Een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand.

Ontvangsten – per begrotingsartikel

De 13 verschillende commissies voor juridische bijstand ontvangen samen een toelage van 1.099 keuro dat zij kunnen aanwenden voor hun decretaal bepaalde opdrachten.

Uitgaven – per begrotingsartikel

De 13 verschillende commissies voor juridische bijstand beschikken samen over een budget van 1.099 keuro dat zij kunnen aanwenden voor hun decretaal bepaalde opdrachten.

VII. BELEIDSVELD BESTUURSRECHTSPRAAK

Inhoudelijk structurelement BESTUURSRECHTSPRAAK

De Dienst van de Bestuursrechtscolleges (kortweg DBRC) is de dienst die inhoudelijk en administratief drie onafhankelijke Vlaamse bestuursrechtscolleges overkoepelt en ondersteunt, met name het Handhavingscollege, de Raad voor Vergunningsbetwistingen en de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

Dit enige inhoudelijk structurelement voor het beleidsveld Bestuursrechtpraak bevat alle kredieten voor de ondersteuning van de DBRC en de Vlaamse bestuursrechtscolleges en moet zorgen voor de realisatie van een kwaliteitsvolle en efficiënte rechtsbescherming, binnen een redelijke termijn.

1.1 Strategische en operationele doelstellingen

SD 1: Uitbouwen van de Vlaamse bestuursrechtspraak als hoeksteen in Vlaanderen

OD 1.1: Digitaliseren van de procesvoering bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges

Tijdens de eerste helft van deze legislatuur zijn al verschillende stappen gezet in de digitalisering van de procedures bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges.

Een belangrijke mijlpaal was maandag 22 februari 2021 waarop het digitaal loket werd uitgerold. Procespartijen, burgers, advocaten en overheden kunnen sindsdien documenten digitaal bezorgen aan de DBRC in een beveiligde omgeving. Het gebruik van het digitaal loket is vrijwillig en kosteloos. Procespartijen kunnen er nog steeds voor kiezen om documenten te bezorgen via een aangetekende brief of door neerlegging op de griffie.

Tijdens de tweede helft van de legislatuur moet het digitaal loket uitgroeien tot een innovatief en klantvriendelijk digitaal platform. Hierdoor kan de volledige administratieve afhandeling van de procedure bij de bestuursrechtscolleges digitaal verlopen: indiening en ontvangst van processtukken, onmiddellijke betaling rolrecht, toegang tot volledig dossier, termijnberekening, zittingskalender, overzichten van lopende dossiers voor advocatenkantoren, en zo verder.

De overheidsopdracht voor het ontwikkelen van het digitaal platform is uitgeschreven, in de markt gezet en in september 2022 gegund. Het is de bedoeling dat dit platform zo snel mogelijk operationeel is, en bij voorkeur bij de start van het werkjaar 2023-2024, dat is 1 september 2023. In principe was het voorzien om dit reeds eerder uit te rollen, maar er moest gewacht worden op de nieuwe raamcontracten van de Vlaamse overheid om een overheidsopdracht uit te zetten.

Daarnaast wordt een kennisdatabank uitgebouwd met bijbehorende zoekfunctie om te zorgen voor een betere ontsluiting van de rechtspraak. Zo kunnen de procespartijen deze makkelijker consulteren en gebruiken bij de voorbereiding van hun processtukken en is er nog meer garantie op een consequente rechtspraak.

OD 1.2: Verder professionaliseren en optimaliseren van de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscolleges

Elk werkjaar blijft de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) meer einduitspraken vellen dan dat er nieuwe dossiers ingediend worden. Mede daardoor daalde de gemiddelde doorlooptijd van een standaard dossier bij de RvVb: de doorlooptijd tussen de indiening van een beroep en de einduitspraak is inmiddels verlaagd tot gemiddeld 12 maanden. De RvVb heeft dus al forse inspanningen geleverd om de doorlooptijden merkbaar te verminderen.

Door vier bijkomende bestuursrechtters en ondersteunend personeel aan te werven voor de RvVb kunnen de dossiers nog sneller worden behandeld. Met deze bijkomende inzet van menselijke expertise is de ambitie om de totale doorlooptijd van de dossiers met betrekking tot vergunningsbetwistingen in het omgevingsrecht verder te reduceren naar minder dan 1 jaar (op termijn 9 maanden). Dit betekent een substantiële tijds winst.

Ik blijf dus inzetten op het verkorten van de doorlooptijden met vanzelfsprekend de nodige aandacht voor een kwalitatieve en consequente rechtspraak. Dit komt ook vele investeringsprojecten ten goede, maar ook de rechtsonderhorige. Door snellere uitspraken komt er sneller duidelijkheid of een project al dan niet doorgang kan vinden.

De Vlaamse Regering maakte dan ook, op mijn voorstel, voor haar relanceplan recurrent 2 miljoen euro loonkredieten vrij voor het aanwerven van zowel bestuursrechters, inhoudelijk en ondersteunend personeel als ICT-personeel om beide ambities – de digitale transformatie én een snellere jurisdictionele beroepsprocedure – waar te maken.

Intussen legden de vier nieuwbenoemde bestuursrechters bij de RvVb de eed af in mijn handen als Vlaams minister van Justitie en Handhaving en rekruteert de DBRC intensief op een concurrentiële arbeidsmarkt ondersteunend personeel, zodat de DBRC zo snel mogelijk met een afdoende personeelskader de bestuursrechtscolleges kan ondersteunen.

OD 1.3: Verder optimaliseren van de bestuursrechtspraakregels

Ik heb de voorgaande jaren reeds een aantal wijzigingen doorgevoerd. In 2021 wijzigde ik reeds het DBRC-decreet en DBRC-Procedurebesluit om de procedures bij de RvVb verder te verfijnen:

- het decreet van 5 maart 2021 tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft,
- het decreet van 21 mei 2021 tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de optimalisatie van de procedures.

De wijzigingen aan artikel 35 en 37 van het DBRC-decreet zijn in werking getreden op 24 juni 2021. Met de publicatie van het besluit van 29 oktober 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de optimalisatie van de procedures zijn ook de overige decretale en reglementaire bepalingen in werking getreden op 1 december 2021.

Dit heeft gezorgd voor een daling van de doorlooptijden (zie supra).

OD 1.4: Onderzoeken van de mogelijkheid om te evolueren naar één Vlaams bestuursrechtcollege

In oktober 2020 startte, na de lancering van een overheidsopdracht met als titel 'Grondige studie naar het verder professionaliseren van de Vlaamse bestuursrechtspraak', het onderzoek naar het uitbreiden van de bevoegdheden en naar de mogelijkheid om te evolueren naar één Vlaams Bestuursrechtcollege.

In een eerste verkennende fase heb ik de constitutionele en mensenrechtelijke omkadering voor het oprichten van één of meerdere Vlaamse bestuursrechtscolleges laten onderzoeken.

De tweede fase van deze studieopdracht, met name een inventarisatie, beoogde, ten eerste, na te gaan welke sectorale regelgeving kan worden geïntegreerd. Ten tweede is een inschatting gemaakt van wat de (aard van de) te verwachten instroom is bij een eventuele integratie.

In een derde fase van de studie is onderzocht welke bevoegdheden overgedragen kunnen worden naar het Vlaamse niveau en hoe de organisatie van de Vlaamse bestuursrechtspraak geoptimaliseerd kan worden.

Deze studie zal nog finaal worden afgewerkt.

Tevens wordt al werk gemaakt om – conform het Regeerakkoord – de bevoegdheid van de RvVb uit te breiden en de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbetwistingen te integreren binnen de bestaande structuur van de DBRC.

De Vlaamse Regering keurde daartoe het voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de rechtspositieregeling van de bestuursrechters principieel goed op 15 juli 2022.

Na de uiteindelijke definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering van het ontwerp van decreet volgt de parlementaire behandeling ervan.

Vervolgens leg ik binnenkort een voorontwerp van decreet inzake de uitbreiding van de bevoegdheden van de Raad voor Vergunningsbetwistingen met beroepen tegen ruimtelijke uitvoeringsplannen en complexe projecten voor aan de Vlaamse Regering.

1.2 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Uitgaven - overzicht per ISE

Voor het ISE Bestuursrechtspraak zijn er geen beleidskredieten in de begroting ingeschreven. De kredieten voor het ISE Bestuursrechtspraak worden opgenomen onder het apparaatsprogramma SA.

1.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Niet van toepassing

1.2.2. DAB's

Niet van toepassing

1.2.3. Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

1.2.4. Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing

VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

PROGRAMMA SA – SD0 – DIENST VAN DE BESTUURSRECHTSCOLLEGES

De Dienst van de Bestuursrechtscolleges (kortweg DBRC) is de dienst die inhoudelijk en administratief drie onafhankelijke Vlaamse bestuursrechtscolleges overkoepelt en ondersteunt, met name het Handhavingscollege, de Raad voor Vergunningsbetwistingen en de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

De Dienst van de Bestuursrechtscolleges zorgt voor een flexibele en efficiënte ondersteuning van de bestuursrechtscolleges met het oog op het garanderen van een effectieve en kwaliteitsvolle rechtsbescherming binnen een redelijke termijn.

	(duizend euro)				
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2022	0	451	0	8.036	8.036
Bijstelling BO 2023	0	97	0	756	756
BO 2023	0	548	0	8.792	8.792

Ontvangsten – per begrotingsartikel

SD0-9SAEZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit betreft het algemeen ontvangstenartikel voor de Dienst van de Bestuursrechtscolleges (DBRC).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen, één van de door de DBRC ondersteunde bestuursrechtscolleges, heeft in 2022 geen administratieve geldboetes opgelegd wegens schending van de regelgeving rond verkiezingsuitgaven. De laatste lokale verkiezingen waren in 2018.

Ook in 2023 wordt dit niet verwacht.

SD0-9SAETZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel betreft de ontvangstenzijde van het Fonds Bestuursrechtscolleges en het Fonds Personeelsleden met verlof voor opdracht. Het spijst de uitgavenartikelen SD0-1SAE4ZZ-WT en SD0-1SAE4ZZ-LO.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	451	0
Bijstelling BO 2023	0	97	0
BO 2023	0	548	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Deze toegewezen ontvangsten hebben hoofdzakelijk betrekking op de rolrechten. De verzoekende partijen betalen deze rechten om een beroep bij de bestuursrechtscolleges in te dienen en de tussenkomen partijen om in hangende procedures tussen te komen.

Voor 2021 bedraagt deze ontvangst in totaal 489 keuro, aangerekend op BA 9SA300 van dit artikel.

Deze ontvangsten zijn in 2021 ook effectief kasmatig binnengekomen.

De omvang van de rolrechten is onderhevig aan een aantal parameters, onder andere het aantal ingediende beroepsdossiers per jaar, het aantal verzoekende partijen dat ervoor kiest om, bovenop hun beroep, ook een vordering tot schorsing en/of een UDN-vordering (uiterst dringende noodzakelijkheid) in te dienen, het type van verzoekende partij, of de verzoekende partij al dan niet de vergunninghouder is en het aantal tussenkomen partijen.

Daarnaast betreft een kleiner aandeel van deze toegewezen ontvangsten de terugvorderingen van wedden en toelagen van gedetacheerde personeelsleden. Dit is een stroom die vanaf het najaar 2019 werd opgezet via een bijkomende BA 9SA301 onder dit artikel. De gerealiseerde terugvorderingen in 2021 bedragen in totaal 62 keuro.

Samen met de verwerking van afboekingen op vorderingen van voorgaande jaren (-3 keuro) gaf dit in 2021 dit een ontvangst van 548 keuro.

De afgelopen jaren werd bij de begrotingsaanpassing de geraamde ontvangst uit rolrechten bijgesteld aan de gerealiseerde ontvangst van het afgelopen jaar omdat de evolutie van voornoemde parameters het dichtsbij aanleunt bij die van het afgelopen jaar.

Bij de BA2022 zijn de geraamde ontvangsten evenwel niet bijgesteld en is het bedrag van BO 2021 behouden.

Bij de BO2023 wordt daarom in functie van de realisatie in 2021 het bedrag bijgesteld tot 548 keuro.

In 2021 wijzigde het DBRC-decreet en DBRC-Procedurebesluit om de procedures bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen verder te verfijnen. Eén van de wijzigingen aan het procedureverloop bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft betrekking op de rolrechten : de vergunninghouder en de persoon die de melding verricht, worden van rechtswege als volledig volwaardige procespartij erkend. Voortaan zijn ze 'automatisch' en dus 'van rechtswege' als partij betrokken in de procedure, net zoals de verwerende partij. Hij of zij moet dus niet meer vragen om formeel tussen te komen in de procedure. Zij zijn geen rolrecht meer verschuldigd.

Bij de BA2023 wordt geëvalueerd welke impact deze wijziging heeft op de toegewezen ontvangsten die betrekking hebben op de rolrechten.

SD0-1SAE2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit loonartikel is bestemd voor de personeelskosten van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	6.388	6.388
<i>Index</i>	665	665
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	7.053	7.053
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Dit loonartikel is bestemd voor de personeelskosten van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges.

De DBRC benut deze loonkredieten voor het aanwerven van (bijkomend) deskundig personeel:

- om te streven naar een zo kort mogelijke doorlooptijd van hangende beroepsdossiers;
- om volledig voorbereid de toekomstige bevoegdheidsuitbreidingen vlot in de praktijk om te zetten;
- om de Vlaamse bestuursrechtspraak volledig digitaal te kunnen laten verlopen.

De inhoudelijke expertise (bestuursrechters en referendarissen) binnen de DBRC wordt versterkt en breidt uit, net als de administratieve ondersteuning door de griffie van de DBRC en de horizontale (beheers)diensten.

Intussen legde op 12 mei 2021 een eerste nieuw benoemde bestuursrechter bij de Raad Voor Vergunningsbetwistingen de eed af. Op 28 april 2022 volgden nog drie nieuw benoemde bestuursrechters bij de Raad.

Tijdens het voorjaar van 2022 staan verschillende vacatures open voor DBRC-personeel (referendarissen, coördinatiejuristen, griffie- en beheersmedewerkers).

Daardoor wordt een grotere realisatie verwacht van de loonkredieten in 2022 en, bij een volledig jaar in dienst, zeker vanaf 2023.

SD0-1SAE4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voor de terugvordering en aanwending van terugbetaalde salarissen van gedetacheerde personeelsleden zijn in de begroting begrotingsfondsen "Personeelsleden met verlof voor opdracht" ingeschreven, zogenaamde salarisfondsen.

Dit begrotingsartikel betreft de uitgavenzijde van het begrotingsfonds Personeelsleden met verlof voor opdracht van de DBRC. De spijziging van dit artikel verloopt via het ontvangstenartikel SD0-9SAEAZZ-OW.

Kredietevoluitie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Voor 2023 plant de DBRC geen aanrekeningen op dit fonds (saldo-opbouw).

SD0-1SAE2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De werkingskredieten van de DBRC zijn bestemd voor ICT en algemene werkingsuitgaven van de dienst, inbegrepen de uitgaven voor de verdere digitalisering.

Kredietevoluitie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	1.259	1.259
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 6	- 6
BO 2023	1.253	1.253
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

De werkingskredieten van de DBRC zijn bestemd voor ICT en algemene werkingsuitgaven van de dienst, inbegrepen de uitgaven voor de verdere digitalisering.

kredietevoluities:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke budgetbeweging	- 6	- 6	De opstap in 2023 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid zoals beslist bij regeringsformatie
TOTAAL	- 6	- 6	

SD0-1SAE4ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel betreft de uitgaven van het Fonds Bestuursrechtscolleges. Het vormt het spiegelbeeld (met uitzondering van de terugvorderingen voor gedetacheerden) van het ontvangstenartikel SD0-9SAETZZ-OW.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	389	389
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	97	97
BO 2023	486	486
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Dit begrotingsartikel betreft de uitgaven van het Fonds Bestuursrechtscolleges. Het vormt het spiegelbeeld (met uitzondering van de terugvorderingen voor gedetacheerden) van het ontvangstenartikel SD0-9SAETZZ-OW.

Deze kredieten worden vooral ingezet voor de financiering van de verdere digitaliseringskosten van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges en de bestuursrechtscolleges zelf : in de eerste plaats voor de uitbouw van het digitale platform en vervolgens voor de recurrente kosten ervan (licenties, hosting, onderhoud en support).

kredietevoluties:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling op basis van gerealiseerde ontvangsten 2021	97	97	<p>Deze toegewezen middelen hebben hoofdzakelijk betrekking op de rolrechten die worden betaald door verzoekende partijen om een beroep bij de bestuursrechtscolleges in te dienen en door tussenkomende partijen om in hangende procedures tussen te komen.</p> <p>Voor 2021 bedraagt de ontvangst in totaal 486 keuro (489 keuro min 3 keuro door de verwerking van afboekingen op vorderingen van voorafgaande jaren), aangerekend op 9SA300 van dit artikel.</p> <p>Bij de BO2023 wordt daarom in functie van de realisatie in 2021 het bedrag van het</p>

			corresponderende uitgavenkrediet bijgesteld tot hetzelfde bedrag.
TOTAAL	97	97	

PROGRAMMA SA – SLO – AGENTSCHAP JUSTITIE EN HANDHAVING

	(duizend euro)				
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2022	0	0	0	66.406	66.406
Bijstelling BO 2023	0	56	0	21.505	22.214
BO 2023	0	56	0	87.911	88.620

SLO-9SAEZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel wordt gebruikt voor ontvangsten verbonden aan de werking van het agentschap. Het betreft bv terugbetaling van dubbel betaalde facturen, vergoedingen van verzekeringsmaatschappijen, ...

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	0	0
BO 2023	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Gelet op het eerder onvoorspelbare en uitzonderlijke karakter ervan worden geen ontvangsten geraamd.

SLO-9SAETZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In voorkomend geval worden de salarissen en toelagen van personeelsleden van de diensten van de Vlaamse regering die met verlof voor opdracht zijn, eerst uitbetaald door het Agentschap Justitie en Handhaving en vervolgens terugbetaald aan het Agentschap. Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor deze terugbetalingen.

De loonkost van personeelsleden die ter vervanging worden aangeworven, mogen met deze ontvangsten worden gefinancierd. Deze kost wordt aangerekend op artikel SLO-1SAE4ZZ-LO van de uitgavenbegroting.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2022	0	0	0
Bijstelling BO 2023	0	56	0
BO 2023	0	56	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Vanaf mei 2022 is 1 personeelslid gedetacheerd. In geval van een verdere detachering in 2023 wordt een ontvangst van 56 keuro voorzien.

SL0-1SAE2ZZ-LO – LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel voorziet de kredieten voor de betaling van de lonen van het personeel van het Agentschap Justitie en Handhaving.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	59.412	59.412
<i>Index</i>	6.171	6.171
<i>Compensaties</i>	1.010	1.010
<i>Andere bijstellingen</i>	9.197	9.197
BO 2023	75.790	75.790
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SG0-1SAC2ZZ-WT	10	10	De terugzetting van een eenmalige compensatie doorgevoerd bij de begrotingsaanpassing 2022.
Van SL0-1SDE2JB-WT	1.000	1.000	De terugzetting van een tijdelijke compensatie in 2021 en 2022.
TOTAAL	1.010	1.010	

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke besparing	-78	-78	De personeelsbesparingen welke in het verleden werden opgelegd aan het Departement WVG worden, in verhouding tot het aan het Agentschap Justitie en Handhaving toegewezen personeel, verdeeld over beide entiteiten. Het aandeel van het Agentschap bedraagt 78 keuro.
Opstap regeerakkoord	5.000	5.000	Deze bijstelling is opgenomen in het

			regeerakkoord waar voor 2023 is voorzien in een uitbreiding van de centra intrafamiliaal geweld.
Beleidsimpuls justitiehuisen	4.275	4.275	Bijkomend budget voor de verdere aanwerving van extra justitieassistenten op het terrein.
TOTAAL	9.197	9.197	

De kredieten ingeschreven onder dit artikel worden aangewend voor de betaling van de lonen en de sociale voordelen van het personeel van het Agentschap Justitie en Handhaving. De Vlaamse Regering keurde op 28 januari 2022 op mijn voorstel het personeelsplan voor het Agentschap Justitie en Handhaving goed en voorzag daarin 973 arbeidsplaatsen.

Voor 2023 wordt een verdere uitbouw van het personeelseffectief voorzien, enerzijds in het kader van de uitbouw van de centra intrafamiliaal geweld zoals reeds eerder voorzien in het regeerakkoord en anderzijds om rekening te houden met de voortdurende toename van het aantal opdrachten van de justitiehuisen.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de centra intrafamiliaal geweld, zie onderdeel IV., 1.1, OD 4.1 bij SD 4.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de justitiehuisen, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1 en SD 2.

SL0-1SAE4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel voorziet de kredieten voor de betaling van de lonen van het personeel van het Agentschap Justitie en Handhaving dat wordt tewerkgesteld in vervanging van gedetacheerd personeel.

De uitgaven op dit artikel worden gefinancierd met de ontvangsten op het begrotingsartikel SL0-9SAETZZ-OW.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2023	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting:

Vanaf mei 2022 is 1 personeelslid gedetacheerd. Vooralsnog wordt dit personeelslid niet vervangen zodat geen uitgaven worden voorzien.

SLO-1SAE2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel voorziet de kredieten voor de betaling van de werkingskosten van het Agentschap Justitie en Handhaving.

Kredietevoluitie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2022	6.994	6.994
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	5.127	5.836
BO 2023	12.121	12.830
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevoluities:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Vereffeningskalender		709	Het vereffeningskrediet wordt aangepast in functie van de verwachte noden.
Generieke besparing	-41	-41	De besparingen op de werkingsmiddelen welke in het verleden werden opgelegd aan het Departement WVG worden, in verhouding tot het aan het Agentschap Justitie en Handhaving toegewezen budget, verdeeld over beide entiteiten.
Vlaamse Veerkracht	2.000	2.000	Uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht wordt recurrent budget voorzien voor de toename van de IT-kosten.
Beleidsimpuls justitiehuisen	3.168	3.168	Verhoging van het werkingsbudget van het Agentschap Justitie en Handhaving.
TOTAAL	5.127	5.836	

De kredieten onder dit artikel dienen ter financiering van de dagelijkse werking van het Agentschap Justitie en Handhaving. De toename van het aantal opdrachten en de verdere uitbouw van de taakstelling van het Agentschap geeft aanleiding tot een stijging van het aantal uitgaven. Een belangrijk deel van de onderliggende kosten is ook inflatie gerelateerd en kent dan ook een sterke toename. Om die reden heb ik ervoor geopteerd om het budget aanzienlijk te doen stijgen. Een belangrijk deel van de budgetstijging zal worden aangewend voor exploitatie en de verdere uitbouw van de IT-omgeving van het Agentschap.

Voor meer inhoudelijke toelichting, zie onderdeel IV., 1.1, SD 1 en OD 2.3, OD 2.4, OD 2.5 en OD 2.6 bij SD 2 en OD 4.3 bij SD 4.

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

Niet van toepassing

VIII. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene Ontvangsten
AFCOS	Anti-fraud coordination service
BA	Goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement
BA-JR	Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening
BBT	Beleids- en Begrotingstoelichting
BI	Business Intelligence
BU	Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrekening
BVR	Besluit Vlaams Regering
COSA	Cirkels van Ondersteuning, Samenwerking en Aanspreekbaarheid
CVH	Project Coördinatie Vlaams Handhavingsbeleid
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
DBRC	Dienst van Bestuursrechtscolleges
DOK	Drugsoptvolgingskamer
DPO	Data protection officer
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
EM	Elektronische monitoring
FOD	Federale Overheidsdienst
FJC	Family Justice Center
GEJO	Geïntegreerd Elektronisch Justitieel Opvolgdossier
IFG	Intrafamiliaal geweld
IGO	Instituut voor gerechtelijke Opleiding
IMC	Interministeriële Conferentie
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
KB	Koninklijk Besluit
KBH	Kaderdecreet bestuurlijke handhaving
KIV	Kadernota Integrale Veiligheid
LIVC-R	Lokale Integrale Veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
MVG	Ministerie Vlaamse Gemeenschap
NVP	Nationaal veiligheidsplan
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
OD	Operationele doelstelling
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
RvVb	Raad voor Vergunningenbetwistingen
SD	Strategische doelstelling
SIPAR	Système Informatique Parajudiciaire
SISSET	Système Information/Informatie Systeem Elektronisch Toezicht
TO	Toegewezen ontvangsten
VAK	Gesplitst vastleggingskrediet
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VCET	Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht

VECK	Vlaams Expertisecentrum voor Kindermishandeling
VEK	Gesplitst vereffeningskrediet
VTE	Voltijds Equivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WT	Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ZSG	Zorgcentrum na Seksueel Geweld

IX. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Titel	Aard van het initiatief	Beleidsveld	Entiteit(en)	Korte omschrijving	Status
<p>Decreet houdende de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, te controleren voor bepaalde nieuwe medewerkers</p>	<p>Decreet</p>	<p>Justitie en Handhaving</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid</p>	<p>Dit decreet legt bepaalde organisaties de verplichting op om het uittreksel uit het strafregister te controleren voor nieuwe medewerkers die in contact komen met minderjarigen in de uitoefening van een activiteit.</p>	<p>Treedt in werking op 1/2/2023</p>
<p>Decreet betreffende de IFG-centra</p>	<p>Decreet</p>	<p>Justitie en Handhaving</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid en afdeling Gendergerelateerd Geweld</p>	<p>Dit decreet regelt de oprichting van de Centra Intrafamiliaal Geweld en legt de modaliteiten vast voor het casusoverleg binnen deze centra.</p>	<p>In opmaak</p>

<p>Decreet tot wijziging van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand, wat betreft de indicatiestelling en de interne informatiedeling</p>	<p>Decreet</p>	<p>Justitie en Handhaving</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid en afdeling Justitiehuisen</p>	<p>Dit decreet wijzigt, volgend op de aanstelling van psychologen binnen de justitiehuisen, de definitie van indicatiestelling en voegt een bepaling omtrent interne infodeling toe.</p>	<p>In regelgevend goedkeuringstraject</p>
<p>Decreet tot wijziging van het decreet van 13 juli 2018 houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik</p>	<p>Decreet</p>	<p>Justitie en Handhaving</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid en afdeling Gendergerelateerd Geweld</p>	<p>Dit decreet zorgt voor een verruiming van de toegankelijkheid van de commissie voor de slachtoffers en creëert een verbreding van het toepassingsgebied.</p>	<p>In opmaak</p>
<p>Decreet tot regeling van de verwerking van de persoonsgegevens bij deelname aan een casuoverleg conform artikel 458ter Sw.</p>	<p>Decreet</p>	<p>Justitie en Handhaving, Binnenlands Bestuur en Welzijn</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid</p>	<p>Dit decreet voorziet een decretale rechtsgrond voor Vlaamse organisaties om conform de AVG informatie te kunnen delen op een casuoverleg o.b.v. artikel 458ter Sw.</p>	<p>In opmaak</p>

<p>Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van forensische zorg in het kader van de opdrachten van de justitiehuisen</p>	<p>Besluit Vlaamse Regering</p>	<p>Justitie en Handhaving</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid</p>	<p>Het besluit bepaalt de voorwaarden bepalen voor het afsluiten van een subsidieovereenkomst m.b.t. forensische zorg. Verder beoogt het ontwerp nadere regels te bepalen voor de toekenning en uitbetaling van de subsidie, alsook inzake de verantwoording en de controle.</p>	<p>In regelgevend goedkeuringstraject (zou daar moeten zitten eind 2022)</p>
<p>Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme</p>	<p>Samenwerkingsakkoord</p>	<p>Justitie en Handhaving</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid</p>	<p>Het samenwerkingsakkoord wil de modaliteiten bepalen van het casusoverleg binnen de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme.</p>	<p>In opmaak</p>
<p>Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg.</p>	<p>Samenwerkingsakkoord</p>	<p>Justitie en Handhaving</p>	<p>Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid</p>	<p>Op basis van de evaluatie van het huidige samenwerkingsakkoord en vertrekkend vanuit het perspectief van de slachtoffers wordt</p>	<p>In opmaak</p>

				een nieuw samenwerkingsakkoord opgemaakt.	
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van personen verdacht van, beklaagd, beschuldigd, veroordeeld of geïnterneerd wegens seksuele misdrijven	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid	Op basis van de evaluatie van het huidige samenwerkingsakkoord wordt een nieuw samenwerkingsakkoord opgemaakt.	In opmaak (Eind 2022 tekst misschien afgeklopt en kan regelgevend traject gestart worden)
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten tot oprichting van Penitentiare Integrale Veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Beleid en afdeling Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden	Het samenwerkingsakkoord wil de modaliteiten bepalen om tijdens detentie informatiedeling en casusoverleg mogelijk te maken binnen de integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme.	In opmaak
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest inzake de hulp- en	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling hulp- en dienstverlening aan gedetineerden	Het samenwerkingsakkoord actualiseert het akkoord uit 2014 en vormt het kader om de samenwerking	In regelgevend goedkeuringstraject

dienstverlening aan gedetineerden				inzake hulp- en dienstverlening aan gedetineerden op bovenlokaal en lokaal niveau tussen de actoren van Justitie en de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest.	
Decreet tot instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden	Instemmingsdecreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling hulp- en dienstverlening aan gedetineerden	Decretale verankering van het nieuwe samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.	In regelgevend goedkeuringstraject
Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van hoofdstuk 4 van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en tot wijziging van artikel 10 en 13 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2013 tot	Besluit van de Vlaamse Regering	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling hulp- en dienstverlening aan gedetineerden	Vertaling in een Besluit van de Vlaamse Regering van hoofdstuk 4 van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, dat de gegevensverwerking	In regelgevend goedkeuringstraject

uitvoering van hoofdstuk 3 van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden				en -uitwisseling in functie van de praktische organisatie en de individuele hulp- en dienstverlening aan gedetineerden regelt.	
Decreet integriteitsbeoordeling openbare besturen	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Vlaamse Handhaving	Bestuurlijke handhaving georganiseerde criminaliteit	In opmaak
Bestuurlijk sanctieregister aanpassingen en Handhavingsplatform	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Vlaamse Handhaving	Aanpassingen en nieuwe regelgeving Handhavingsplatform	In regelgevend goedkeuringstraject
Bestuurlijk sanctieregister	BVR	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Vlaamse Handhaving	Toegangsrechten sanctieregister	Nog op te starten
Implementatiedecreet kaderdecreet	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Vlaamse handhaving	Toepassing kaderdecreet op beleidsdomein omgeving, toerisme ...	In opmaak
Informatie-uitwisseling	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving – afdeling Vlaamse Handhaving	Bezorgen informatie uit straf dossier / bestuurlijk sanctiedossier	In opmaak
Digitaal platform	Wijziging van decreet en besluit van de Vlaamse Regering	Bestuursrechtspreek	Dienst van de Bestuursrechtscolleges	Het digitaal loket wordt uitgebouwd tot een digitaal platform waardoor de volledige	In opmaak

				administratieve afhandeling van de procedure bij de bestuursrechtscolleges digitaal kan verlopen. Ook dit zal juridisch mogelijk gemaakt worden via wijzigingen aan de regelgeving.	
<p>Decreet tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de rechtspositieregeling van de bestuursrechters</p>	Decreet	Bestuursrechtpraak	Dienst van de Bestuursrechtscolleges	<p>De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen wordt ingekanteld onder de koepel van de DBRC en het statuut van de bestuursrechters van de Raad wordt in overeenstemming gebracht met het DBRC-decreet. Tevens wordt de mogelijkheid tot verlof voor deeltijdse prestaties voorzien voor de huidige en toekomstige effectieve bestuursrechters die onder de rechtspositieregeling</p>	In regelgevend goedkeuringstraject

				van het DBRC-decreet vallen.	
--	--	--	--	------------------------------	--